

ΔΑΣΟΥΠΟΛΙΤΗΣ

Εφημερίδα μαθητών και μαθητριών του Λυκείου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' Δασούπολης | ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2023 / ΤΕΥΧΟΣ 25

25
χρόνια

ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

Δεν υπάρχουν ιδέες, υπάρχουν μονάχα
άνθρωποι που κουβαλούν τις ιδέες,
κι αυτές παίρνουν το μπόι του ανθρώπου
που τις κουβαλάει.

Nikos Kazantzakis

ΔΑΣΟΥΠΟΛΙΤΗΣ

Τεύχος 25

Ιδιοκτήτρια – Υπεύθυνη κατά νόμο
Δρ Μαρία Γεωργίου, Διευθύντρια

Αρχισυνταξία

Ιωάννα Μαρία Ανδρέου, Γ' 1.1
Αλέξανδρος Γασσεμής, Γ' 3.2

Συντακτική Επιτροπή

Νάγια Ανδρέου, Α' 1.2
Γιώργος Ιακώβου, Α' 1.2
Ευάγγελος Κώστα, Α' 1.2
Ραφαέλλα Χριστίνα Μπέικερ, Α' 1.2
Μυρτώ Οικονομίδου, Α' 1.2
Χρυσοβαλάντω Στυλιανού, Α' 1.2
Φωτεινή Μυλωνά, Α' 2.1
Λήδα Νικολάου, Α' 2.2
Αναστασία Στόγια, Α' 2.2
Άντρεα Γεωργίου, Α' 2.3
Σώτια Στυλιανού, Α' 2.3
Ελένη Καλλή, Α' 2.4
Εμμέλεια Χατζηραάπη, Α' 2.4
Δήμητρα Στόγια, Α' 3.2
Γεωργία Ερωτοκρίτου, Β' 1.1
Χριστίνα Χριστοφίδου, Β' 1.1
Νάγια Καραγιαννίδου, Β' 3.1
Έλια Πιπερά, Β' 3.2
Ελίνα Πρωτοπαπά, Β' 3.2
Μαρία Τζούνακα, Β' 3.2
Κλειώ Διακουράκη, Β' 3.4
Νιόβη Χαλαράμπους, Β' 3.4
Ανή Χριστοδούλου, Β' 3.4
Ιωάννα Μαρία Ανδρέου, Γ' 1.1
Έλενα Μαρίνα Τζούλιου, Γ' 1.1
Μιχαηλίνα Χρυσοστομίδα, Γ' 1.1
Ραφαήλ Ευσταθίου, Γ' 2.1
Βίκτωρας Ανδρέας Καζαμίας, Γ' 2.1
Μαρία Μαριλίτα Πατσαλίδου, Γ' 2.1
Έμιλυ Σταυρινίδου, Γ' 3.1
Αλέξανδρος Γασσεμής, Γ' 3.2

Εικαστικό Εξωφύλλου

Ζωή Παπούτη, Β' 6.1

Εικαστικά Έργα

Μαριάννα Κυριάκου, Α' 1.1
Κλειώ Ελευθερίου, Α' 1.2
Ραφαέλλα Χριστίνα Μπέικερ, Α' 1.2
Χριστίνα Μαρία Χαμπιαουρίδη, Α' 1.2
Τζούπη Αμπτού, Α' 2.1
Πάολα Χριστίνα Σιλβασάν, Α' 2.1
Σώτια Στυλιανού, Α' 2.3
Μιλτιάδης Αφαντίτης, Α' 4.1
Ντορίνα Χατζησοτηρίου, Α' 4.1
Στέφανη Χριστοφορίδη, Β' 3.2
Άντρεα Τσοφή, Β' 4.2
Ειρήνη Χρυσοστομίδα, Β' 4.2
Άντρια Σέργη, Β' 5.2
Ζωή Ευαγγέλου, Γ' 6.1
Αλίκα Κυπραγόρα, Γ' 6.1
Μπεκίρ Νταγκ, Γ' 6.1
Χάρης Σαββίδου, Γ' 6.1
Σοφία Φουλίδου, Γ' 6.1
Σοφία Χριστοδουλίδη, Γ' 6.1

Φωτογραφία

Ναταλία Ιωαννίδου, Α' 2.1
Έλενα Μαρίνα Τζούλιου, Γ' 1.1

Διαφημίσεις Εταιρειών

Δέσποινα Παπαδοπούλου, Β' 1.1
Κατερίνα Χριστοδούλου, Β' 1.1
Γλυκερία Γαστριώτη, Β' 4.1
Δημήτρης Καρασάββας, Β' 4.1
Κυριακή Χρίστου, Β' 4.1
Νικολέττα Χρυσοστομίδα, Β' 4.1
Μαριάννα Κέκκου, Β' 4.2
Ειρήνη Χρυσοστομίδα, Β' 4.2
Κωνσταντίνα Μαλέκκου, Β' 5.1

Υπεύθυνη Έκδοσης

Ευτυχία Πιπονίδου, Β.Δ.

Συντονισμός εργασιών και επιμέλεια ύλης

Σωτηρούλα Γεωργίου
Μαρία Ηροδότου
Ευτυχία Πιπονίδου, Β.Δ.

Καλλιτεχνική Επιμέλεια

Βασίλης Βασιλειάδης
Έλενα Στεφάνου, Β.Δ.

Θερμές ευχαριστίες για την υποστήριξη

στον Σώτο Χρ. Βοσκαρίδη, Γελοιογράφο
στη Μικαέλλα Λοΐζου, Δημοσιογράφο

Σχεδιασμός και Εκτύπωση

Τυπογραφεία Κώνος Λτδ

Θερμές ευχαριστίες στον Σύνδεσμο Γονέων και Κηδεμόνων που καλύπτει το κόστος για την έκδοση της εφημερίδας μας.

Να ζήσει ο «Δασουπολίτης»

Χαιρετισμός της κ. Θεοδώρας Παυλίδου, Υπεύθυνης έκδοσης της Εφημερίδας από το 2003 μέχρι το 2009

Χαιρετώ και συχαίρω τους μαθητές του Λυκείου της Δασούπολης, που διατηρούν τον θεσμό της σχολικής εφημερίδας και χαίρομαι πραγματικά για αυτή τη συνέχεια των 25 χρόνων, που ελπίζω να γιορτάσετε πανηγυρικά. Θυμάμαι γιορτάσαμε τότε, τον Μάιο του 2009, τα δεκάχρονα της εφημερίδας, που άρχισε ως «Μαθητικά Χρώματα» και συνέχισε ως «Δασουπολίτης», εκδίδοντας ειδικό ένθετο στην εφημερίδα, με πολλούς διαγωνισμούς, εκδηλώσεις και άλλες δραστηριότητες. Συχαίρω, επίσης, τους διευθυντές και καθηγητές του Σχολείου που στηρίζουν αυτή την προσπάθεια.

Η εφημερίδα είναι μια άτυπη εκπαίδευση στα ΜΜΕ και τη λειτουργία τους, γνώση απαραίτητη σε έναν κόσμο που η δύναμη των ΜΜΕ έχει γιγαντωθεί και επηρεάζει τις ζωές μας. Ο στόχος μας τότε ήταν να συνδεθούν οι μαθητές με την πραγματικότητα γύρω τους, να δουν πώς παρουσιάζονται τα γεγονότα ή σχολιάζονται από διάφορες εφημερίδες

ή άλλα ΜΜΕ και να αντιληφθούν τον ρόλο ενός μέσου στην προβολή ή μη προβολή ή παραποίηση ενός γεγονότος. Επίσης, θέλαμε να μάθουν οι μαθητές τη δύναμη του Μέσου και πόσο σημαντικό είναι να υπηρετούν την αλήθεια με σεβασμό στις διαφορετικές απόψεις, τις οποίες έχουν καθήκον να προβάλλουν ακόμα και αν διαφωνούν. Έτσι κατανοούν ποιοι δημοσιογράφοι σέβονται το κοινό και ενημερώνουν σφαιρικά, και ποιοι προσπαθούν να καθοδηγήσουν τη σκέψη των πολιτών.

Δημοσιογραφικό καθήκον είναι επίσης η δημοσιοποίηση και σε βάθος έρευνα των προβλημάτων των πολιτών. Το δυστύχημα στα Τέμπη αυτή την άνοιξη, πέρα από τις ανεπάρκειες του κρατικού μηχανισμού, έδειξε τις σοβαρές αδυναμίες και ευθύνες της δημοσιογραφίας. Η ΕΣΗΕΑ, η οργάνωση των δημοσιογράφων στην Ελλάδα, με ανακοίνωσή της αναγνώρισε τις δικές της ευθύνες και παραδέχθηκε ότι «Οι προειδοποιήσεις των εργαζομένων στους σιδηροδρόμους δεν είχαν την κάλυψη

που αναλογούσε στη σοβαρότητα του ζητήματος, και τα λίγα, αλλά υπαρκτά, ρεπορτάζ δημοσιογράφων, ΜΜΕ και ερευνητικών δημοσιογραφικών ομάδων δεν αναπαρήχθησαν». Ο έλεγχος της εξουσίας, βασικός ρόλος των ΜΜΕ, δεν είχε γίνει, και στην ιεράρχηση των ειδήσεων κυριαρχούσαν κριτήρια άσχετα με την υπεράσπιση του δημόσιου συμφέροντος. Κατανοούμε έτσι πόσο θεμελιώδης για τη λειτουργία της Δημοκρατίας είναι η σωστή λειτουργία των ΜΜΕ.

Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό που υπάρχει και συνεχίζει την προσπάθεια ο «Δασουπολίτης». Κατάφερε να είναι μια ζωντανή σχολική εφημερίδα, που αφουγκράζεται από τη μια τις ανησυχίες των νέων, αλλά και παρακολουθεί τα τεκταινόμενα στην κοινωνία και στον κόσμο αρθρώνοντας τον δικό του λόγο. Ο «Δασουπολίτης» αποτελεί μια παράδοση πια για το Λύκειο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' και χαίρομαι πάρα πολύ γι' αυτό. Είναι κόποι που πραγματικά δεν πήγαν χαμένοι.

Σημείωμα αρχισυντακτών

Ο Δασουπολίτης γιορτάζει φέτος 25 χρόνια ελεύθερης σκέψης, ελεύθερης και υγιούς έκφρασης, 25 χρόνια αντικειμενικής πληροφόρησης και κριτικής τοποθέτησης, 25 χρόνια δημιουργίας και ιδεών. Όλα αυτά τα χρόνια, η μαθητική εφημερίδα αποτελεί δέσμη φωτός που διασχίζει το έρεβος των χαλεπών καιρών και οι μαθητές και μαθήτριες – δημοσιογράφοι σκιτσογράφοι, φωτογράφοι – γεμίζουν τις σελίδες της με ενδόμυχες σκέψεις και προβληματισμούς, παραθέτουν πρωτότυπες ιδέες και γίνονται συνειδητοί επικριτές της κοινωνικοπολιτικής πραγματικότητας.

Αναμφίβολα, εν έτει 2023, διανύουμε μία περίοδο γεωπολιτικών ανακατατάξεων και ραγδαίων εγχώριων και διεθνών εξελίξεων που καθιστούν το μέλλον ασαφές. Τα ανθρωπιστικά και δημοκρατικά θεμέλια, τόσο του ευρωπαϊκού στερεώματος αλλά και διεθνώς, τραντάζονται βιαίως από τη μάστιγα του αμοραλισμού και τη θεσμική υπολείπουσα, ενώ τα ανθρώπινα δικαιώματα καταστρατηγούνται εν ψυχρώ από τον ηθικά μετέωρο άνθρωπο. Η άνοδος των ιδεολογικών τερατογυργμάτων, όπως ο αφιονισμός και ο εθνικισμός, φαινόμενα

που παρατηρούνται παγκοσμίως, προκαλούν ένα τρομακτικό αίσθημα αβεβαιότητας, ενώ η ενεργειακή κρίση και η οικονομική αστάθεια – αποκυήματα του οικτρού πολέμου στην Ουκρανία – εγκαινιάζουν ένα νέο κύκλο πολιτικοοικονομικής αστάθειας.

Μέσω της εφημερίδας, στρέφουμε την προσοχή μας στην ανθρωπιστική πτυχή της Παιδείας. Οι νεαροί δημοσιογράφοι, άτομα κριτικά σκεπτόμενα, επιχειρούν διαμέσου της συγγραφής να απεγκλωβιστούν από τα δεσμά της συνεχούς σχολικής μελέτης και να διεκδικούν τους ορίζοντές τους, να θέσουν το πνεύμα τους σε εγρήγορση, να επικοινωνήσουν με σπουδαίες προσωπικότητες και να ανακαλύψουν τρόπους καλλιέργειας της ψυχής μέσω της παραγωγικής έρευνας, της ανάλυσης δεδομένων και της συγγραφής ενός άρθρου, μιας ανταπόκρισης, μιας συνέντευξης.

Ο Δασουπολίτης είναι ανοικτό παράθυρο στον κόσμο των νέων, προσφέρει μία αντιπροσωπευτική εικόνα της οπτικής των μαθητών και μαθητριών σχετικά με τα σημαντικότερα κοινωνικοπολιτικά θέματα που απασχολούν τον σύγχρονο άνθρωπο. Είναι τροφή για σκέψη για

τους ανθρώπους του σήμερα και μία χρονοκάψουλα για τους ανθρώπους του αύριο. Είναι ένα μέσο αξιολόγησης της επικρατούσας κατάστασης στον κόσμο, η οποία διαγράφεται μέσα από τα μάτια νεαρών δημοσιογράφων.

Σε καιρούς φτώχειας φέρει κανείς το χρέος να πράξει με γνώμονα την ηθική του συνείδηση, να γίνει φορέας της αλήθειας και του δικαίου, να υπερβεί τους εσωτερικούς του φραγμούς, να απαλλαγεί από τον κλοιό του εξανδραποδισμού και να πράξει ελεύθερα. Ελευθερία και ευθύνη, όμως, είναι δύο έννοιες αλληλένδετες. Αυτή ακριβώς την ευθύνη συνειδητοποιούν οι μαθητές και οι μαθήτριες του Σχολείου μας, που μέσω των λέξεων και των εικόνων επιχειρούν να αφηγηθούν, να αντιδράσουν, να ευαισθητοποιήσουν τους δέκτες τους σπουδαίου αυτού εργαλείου: της Μαθητικής Εφημερίδας. Με πλήρη αξιοπιστία και επίγνωση της τεράστιας αυτής ευθύνης, είναι τιμή μας να ολοκληρώνουμε τη φοίτησή μας στο Λύκειο, παρουσιάζοντάς σας την 25η έκδοση του Δασουπολίτη μας.

Ιωάννα Μαρία Ανδρέου, Γ'1.1
και Αλέξανδρος Γασσεμής, Γ'3.2,
Αρχισυντακτές

Η ζωή που αρχίζει

Η περσινή Δασουπολίτισσα, Σαββιάννα Μιχαήλ, μας γράφει από το Στρασβούργο...

Αγαπητές Δασουπολίτισσες, Αγαπητοί Δασουπολίτες,

Η χρονιά που διανύουμε είναι για εμένα γεμάτη από νέες πρωτόγνωρες καταστάσεις, καινούριες εμπειρίες κοινωνικές και πρωτόγνωρες ακαδημαϊκές προκλήσεις, τις οποίες, όμως, δεν θα μπορούσα να αντιμετωπίσω, αν δεν είχα γερά θεμέλια. Θεμέλια και βάσεις που πρώτα απ' όλα μου προσέφερε το Σχολείο ΜΑΣ και οι δράσεις που αναπτύξαμε μέσα σ' αυτό.

Σταθμό για εμένα αποτέλεσε η εμπειρία της συμμετοχής μου στην εφημερίδα Δασουπολίτης, καθώς η εμπλοκή μου

σ' αυτήν ως νεαρή δημοσιογράφος υπήρξε μία ευκαιρία να αποκτήσω νέες εμπειρίες και να συναστραφώ με πολλά άτομα. Θεωρώ πως μέσω μίας τέτοιας δραστηριότητας ο κάθε ένας από εμάς γίνεται καλύτερος άνθρωπος, μιας και διευρύνει τους ορίζοντές του, αναπτύσσει την κριτική σκέψη και πολλές φορές μέσα από συνεντεύξεις - κυρίως - διαπλάθει τον χαρακτήρα του. Για όλους αυτούς τους λόγους, λοιπόν, χαίρομαι ιδιαίτερα που είχα και εγώ την ευκαιρία να συμμετέχω στις εκδόσεις της σχολικής εφημερίδας κατά τη διάρκεια του λυκειακού κύκλου των σπουδών μου.

Αγαπητές Δασουπολίτισσες και αγαπητοί Δασουπολίτες,

Ως άτομο που κατά την προηγούμενη χρονιά βρισκόμουν ακριβώς στην ίδια θέση με εσάς, θα ήθελα να καταθέσω στη φετινή έκδοση του Δασουπολίτη μια σκέψη μου: τίποτα δεν τελειώνει αυτή τη χρονιά, τίποτα δεν τελειώνει με τη λήξη των εξετάσεων Τετραμήνων ή ακόμα των Παγκυπρίων. Αντιθέτως, η ζωή τότε αρχίζει. Είναι ακριβώς τη στιγμή αυτή, που η δουλειά όλων αυτών των χρόνων ανταμείβεται. Γι' αυτό, σας προτρέπω να κυνηγάτε τα όνειρα και τις επιθυμίες σας. Και είμαι σίγουρη πως η ζωή σας μετά το Λύκειο «κρύβει» υπέροχες στιγμές.

«Ν' αγαπάς την ευθύνη να λες εγώ, εγώ μονάχος μου θα σώσω τον κόσμο. Αν χαθεί, εγώ θα φταίω»

Νίκος Καζαντζάκης

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΙΑΣΕΜΗΣ, Γ' 3.2

28 Φεβρουαρίου 2023

Εικαστικό: Ντορίνα Χατζησωτηρίου, Α' 4.1

Το βράδυ της μαύρης εκείνης μέρας, στις 19:22, το επιβατικό τρένο «Θανάτου» αναχωρεί από την Αθήνα, οδεύοντας προς Θεσσαλονίκη με ταχύτητα 166 χλμ./ώρα, ενώ συγχρόνως, εμπορική αμαξοστοιχία κινείται στις σιδηροδρομικές γραμμές οδεύοντας προς Λάρισα. Λεπτά πριν τη φονική σύγκρουση στα Τέμπη, ο σταθμάρχης Λάρισας δίνει έγκριση στην επιβατική αμαξοστοιχία να μπει στην παρακαμπτήριο και να συνεχίσει το ταξίδι της από τη γραμμή Θεσσαλονίκη – Αθήνα, στην οποία όμως κινείται, επίσης, η εμπορική αμαξοστοιχία. Ακολουθεί η οικτρή σύγκρουση των δύο τρένων. «Το ποδοβολητό των βαρβάρων» έφτασε στα Τέμπη. 57 ψυχές «δοσμένες στις μυλόπετρες», 57 κορμιά «ριγμένα στα σαγόνια» των σιδηροδρομικών γραμμών, ριγμένα στα σαγόνια των πολιτικά ανεύθυνων κυβερνώντων, θύματα των ωθρών διαδικασιών εκσυγχρονισμού και της θεσμικής υπολειτουργίας.

Τόσα χρονιά «χιλιάδες μέλισσες μας κέντριζαν για να ξυπνήσουμε, για να μας φέρουν ένα μήνυμα, κι όμως ψοφήσανε απάνω στο παχύ μας δέρμα». Είναι γεγονός, ότι κάθε φορά που συμβαίνει ένα ατύχημα, τα αίτιά του ερευνώνται και συχνά οφείλονται στον ανθρώπινο παράγοντα. Εντούτοις, στην προκειμένη περίπτωση, το ανθρώπινο λάθος αποτελεί ρευστή δικαιολογία και όχι ρεαλιστικό αίτιο, εφόσον στην εποχή της αυτοματοποίησης των πάντων και της ψηφιοποίησης των διαδικασιών - που στο παρελθόν διεκπεραιώνονταν από ανθρώπινο χέρι - δεν νοείται η ανάθεση μίας τέτοιας ευθύνης σε έναν άνθρωπο. Ακόμα και αν το ανθρώπινο λάθος ήταν μία παράμετρος, είναι τουλάχιστον υποκριτικό να αποδίδεται εξ ολοκλήρου η ευθύνη σε έναν σταθμάρχη, όταν ένοχοι για το υφιστάμενο φονικό έγκλημα είναι δεκάδες πρόσωπα, με διαφορετικές ιδιότητες σε διαφορετικές χρονικές

στιγμές, τα οποία εξαιτίας πολιτικής ανικανότητας και αδιαφορίας, υπονόμισαν την ανανέωση των σιδηροδρόμων και ευνόμισαν τον σχετικισμό και την προχειρότητα.

Είναι αναπόφευκτο επακόλουθο να συμβεί μία τέτοια τραγωδία, όταν αρμόδιοι επιτρέπουν την εκτέλεση δρομολογίων έχοντας γνώση των υλικοτεχνικών ανεπαρειών που αντιμετωπίζει το σύστημα. Όταν οι κυβερνώντες προμηθεύονται επικίνδυνες αμαξοστοιχίες από πτωχευμένη ιταλική εταιρεία – δύο δεκαετίες πριν τα τραγικά γεγονότα της 28ης Φεβρουαρίου – όταν ο αριθμός των υπαλλήλων στους σιδηροδρομικούς σταθμούς συρρικνώνεται και μάλιστα πολλοί από αυτούς υστερούν σε στοιχειώδη σχετική επιμόρφωση, λογικό είναι να ελλοχεύει ένας τέτοιος

κίνδυνος. Σε μία σύντομη ιστορική αναδρομή, στις 27 Απριλίου 2022, παραιτείται ο Υπεύθυνος Ασφαλείας της ΕΡΓΟΣΕ, καταγγέλλοντας σοβαρές ελλείψεις ασφαλείας στη λειτουργία των σιδηροδρόμων. Στις 7 Φεβρουαρίου 2023 γίνεται καταγγελία από συνδικαλιστές για γλισχρά ασφαλιστικά μέτρα, με αφορμή ατυχήματα που έχουν συμβεί στο δίκτυο. Στις 15 Φεβρουαρίου 2023, μέρες πριν τόσες ζωές πάνε στην άβυσσο, η Κομισιόν παραπέμπει την Ελλάδα στο Δικαστήριο της ΕΕ, καθώς δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις της ενόψει του ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού δικτύου και ανέθεσε στην ιδιωτική πρωτοβουλία την ασφάλειά του. Χρόνια τώρα, μηχανοδηγοί, μηχανικοί, υπάλληλοι του εν λόγω σιδηροδρομικού συστήματος, συνδικαλιστές και πολιτικές οντότητες καταγγέλλουν δημοσίως την πενιχρή λειτουργία των σιδηροδρόμων, με όλους τους αρμόδιους να αγνοούν τον κώδωνα του κινδύνου και απεναντίας να υποστηρίζουν περήφανα, πως δεν τίθεται θέμα ασφαλείας όσον αφορά τη λειτουργία των σιδηροδρόμων.

Δυστυχώς, κανείς δεν αισθάνεται υπόλογος και η ελάχιστη πολιτική ευθιξία που επέδειξαν ορισμένοι δεν είναι η λύση του προβλήματος. Πώς γίνεται, εν έτει 2023, ένα ευρωπαϊκό κράτος να βασίζει την εύρυθμη και ασφαλή λειτουργία των σιδηροδρόμων στην ευσυνειδησία ενός σταθμάρχη, να αναθέτει την ευθύνη τόσων ζωών σε ένα και μόνο πρόσωπο; Αν είναι δυνατόν, όταν υπάρχει η τεχνολογική και οικονομική δυνατότητα, η οποιαδήποτε κυβέρνηση να αρνείται τις ευθύνες της για αναδιαμόρφωση και αναδιοργάνωση των μέσων συγκοινωνίας και να θέτει σε κίνδυνο την ψυχοσωματική ακεραιότητα των πολιτών της. Διαφαίνεται, λοιπόν, μία νοσηρή κουλτούρα αποφυγής

ευθυνών, μία κοινωνικοπολιτική νοοτροπία που καθιστά τους εκάστοτε εξουσιάζοντες αναξιόπιστους με ανοσία στη λαϊκή επιρροή. Η αίσθηση της ευθύνης είναι μετέωρη, αμβλύνεται και μοιάζει με αφηρημένη σύλληψη, ενώ ταυτοχρόνως η στάση αυτή μεταδίδεται από τους ανώτατους αξιωματούχους στους απλούς υπαλλήλους και δημιουργείται έτσι ένα κλίμα εργασιακής και κοινωνικής αδιαφορίας.

Η πραγματική κάθαρση, η πραγματική δικαίωση για τις αδικωμένες ψυχές, δεν θα επέλθει από τις αυτονόητες παραιτήσεις πολιτικών αξιωματούχων, ούτε από τις δημόσιες απολογίες, αλλά από την άμεση απόδοση δικαιοσύνης και από την ανάπτυξη πραγματικής, γνήσιας πολιτικής συνειδησης. Η πολιτική αποτελεί τη διορθωτική και προληπτική παρέμβαση στην κοινωνική πραγματικότητα και οι πολιτικές οντότητες φέρουν το αμετάθετο χρέος της εξομάλυνσης και εφαρμογής των θεσμικών μηχανισμών, καθώς και της εξασφάλισης της πλήρους προστασίας που νομοθετικά και ηθικά δικαιούται ο κάθε πολίτης. Η ανασύλωση των εννοιών του κράτους προνοίας και κράτους δικαίου θα επιτευχθεί μόνο εάν κατανοήσουμε εις βάθος τα μηνύματα που μας στέλνει η τραγική πραγματικότητα. Ο εγωισμός, η έπαρση και η αλαζονεία μας οδήγησαν στην ύβρη και η τίσση ήταν αναπόφευκτη. Ας μην επαναληφθούν τα ίδια λάθη, ειδάλλως θα γείρουμε πνευματικά και κυριολεκτικά «νεκροί, άδοξοι και άθλιοι».

Η καρδιά μου έμεινε εκεί

Στίχοι της Μυρτούς Οικονομίδου, Α' 1.2

Φτάνει πια αυτή η σιωπή,
που μπαίνει μέσα στην ψυχή
και με πονάει πιο πολύ

Μίλα μου,
τα λόγια σου η φωνή μου
νυχτώσανε τα μάτια σου
και χάθηκε η μορφή σου

Κοίτα με,
το βλέμμα σου η ελπίδα μου
και η σιωπή τρομακτική
που με φοβίζει πιο πολύ

Τα κρύα χείλη σου φιλώ,
τα χέρια σου, καμάρι μου,
στο προσκεφάλι μου κρατώ

Παιδί μου αργείς, σε καρτερώ,
να μπεις στο σπίτι μας ξανά
να σε σκεπάσω με φιλιά

Ἡ ἰσχύς ἐν τῇ ἐνώσει Ο «Εθνικός Διχασμός» της Κύπρου

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΙΧΑΗΛΙΝΑ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗ, Γ' 1.1

Τον Φεβρουάριο του 2023 διεξήχθησαν προεδρικές εκλογές στο νησί μας. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου δυστυχώς σημειώθηκαν διάφορα βίαια επεισόδια με αφορμή **πολιτικά πρόσωπα του παρελθόντος** (τον στρατηγό Γρίβα και τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Μακάριο Γ'). Οι διάφορες πολιτικές πλευρές επισφραγίζοντας την έκδηλη αδυναμία τους να ανταποκριθούν **στις υφιστάμενες ανάγκες** του τόπου και να επιλύσουν τα σύγχρονα μείζονα προβλήματα που αντιμετωπίζει, επιδόθηκαν για ακόμη μια φορά στην καλλιέργεια του δογματισμού και στην ιδεολογική χειραγώγηση των μαζών. **Επανεφεραν έτσι στο προσκήνιο παλιές έριδες** που αφορούν σε προσωπικότητες που ηγήθηκαν του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ και ακολούθως πρωταγωνίστησαν στα πρώτα βήματα της τότε νεοσύστατης Κυπριακής Δημοκρατίας. Η δικήνεια και οι συγκρούσεις, όμως, ακόμα κι αν μερικοί νομίζουν ότι τους εξυπηρετούν, δρομολογούν μόνο δεινά για ένα κράτος.

Διχόνοια: «Το σαράκι του Ελληνισμού»

Θα μπορούσε κανείς να εκφράσει τη γνώμη ότι η δικήνεια είναι σύμφυτη με τον Ελληνισμό. Πολλοί την αποκαλούν το «σαράκι του ελληνισμού». Ανέκαθεν ο Ελληνισμός χαρακτηριζόταν από έλλειψη ενότητας. Από την αρχαιότητα οι Έλληνες έτειναν να εντοπίζουν τα στοιχεία που τους διαφοροποιούσαν έναντι των συνεκτικών στοιχείων. Ήδη από την Αρχαϊκή Εποχή ο ελλαδικός χώρος ήταν διαιρεμένος σε πόλεις-κράτη οι οποίες μάλιστα, τον πέμπτο αιώνα, επιδόθηκαν σε εμφύλιες διαμάχες (Πελοποννησιακός Πόλεμος). Παρομοίως, το Βυζάντιο κλονίστηκε την περίοδο 726-843 μ.Χ. από τη διαμάχη της εικονομαχίας, η οποία αναντίρρητα δίχασε το λαό. Τη σύγχρονη εποχή το ελληνικό κράτος ταλανίστηκε από ποικίλους εμφυλίους πολέμους, από την κατά τα άλλα ένδοξη Ελληνική Επανάσταση ως και το 1949. Η Κύπρος, ως αναπόσπαστο πολιτισμικά μέρος του ελληνισμού, παρά το μικρό της μέγεθος, φέρει και εκείνη πληγές από έναν «κοινωνικοπολιτικό διχασμό», ο οποίος σημάδεψε ανεξίτηλα τη μετέπειτα πολιτική ζωή του τόπου και κατ' επέκταση επηρέασε καταλυτικά ολόκληρη την πορεία του κυπριακού κράτους.

Πρόκειται για τη ρήξη που εκδηλώθηκε μετά την ανακήρυξη της Ανεξαρτησίας της Κύπρου το 1960 – έκβαση του αντιποικιακού αγώνα της ΕΟΚΑ. Πρωταγωνιστές στη ρήξη υπήρξαν οι υπέρμαχοι της ανεξαρτησίας της Κύπρου, οι οποίοι υποστήριζαν τον Αρχιεπίσκοπο και Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Μακάριο Γ' και οι ένθερμοι οπαδοί του οράματος για Ένωση με τη μητέρα Ελλάδα, η ιδεολογία των οποίων ταυτίστηκε με τον στρατηγό και αρχηγό της οργάνωσης της Ε.Ο.Κ.Α. Γεώργιο Γρίβα Διγενή. Και τα δύο πρόσωπα πρωτοστάτησαν κατά τη διάρκεια του αγώνα για αποτίναξη του αγγλικού ζυγού από το νησί, όντες ένθερμοι υποστηρικτές της Ένωσης.

Συνεχίζοντας την ιστορική προσέγγιση του θέματος, για να γίνουν αντιληπτά τόσο το μέγεθος όσο και η σημασία της ρήξης αυτής θα μπορούσαμε να παραλληλίσουμε το γεγονός με μια από τις πιο καθοριστικές περιόδους της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, τον «Εθνικό Διχασμό», που εκδηλώθηκε το 1914 και χώρισε την Ελλάδα σε «Βενιζελικούς» και «Βασιλικούς».

Ιδεολογική τοποθέτηση Ελλάδα

Στην Ελλάδα ο περιβόητος «Εθνικός Διχασμός», όπως προαναφέρθηκε, ξεκίνησε το 1914. Η όλη διαμάχη περιστράφηκε γύρω από το ζήτημα της εισόδου ή όχι της Ελλάδας στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο Βενιζέλος και οι οπαδοί του, πιστοί πάντοτε στο όραμα για υλοποίηση της Μεγάλης Ιδέας, της πολιτικής για προσάρτηση εδαφών που κατοικούσαν από Έλληνες, θεωρούσε απαραίτητη τη συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο προκειμένου να εξασφαλίσει νέα εδάφη ή να διασφαλίσει, έστω, τα εδαφικά κέρδη των Βαλκανικών πολέμων. Συγκεκριμένα, υποστήριζε την είσοδο της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό της Τριπλής Συνεννόησης (Entente), δηλαδή του συνασπισμού της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας, καθώς έκρινε ότι τα ναυτικά συμφέροντα της Ελλάδας συνέκλιναν με τα αντίστοιχα των Μεγάλων Εμπορικών Δυνάμεων στη Μεσόγειο. Αντίθετα, ο Βασιλιάς, όντας λάτρης της Γερμανίας και θαυμαστής των επιτευγμάτων της, πίστευε στη νίκη των Κεντρικών Δυνάμεων, οι οποίες όμως περιλάμβαναν την κατεξοχήν αντίπαλο της Ελλάδας, την Οθωμανική Αυτοκρατορία, γι' αυτό και τάχθηκε υπέρ της ουδέτερης στάσης της Ελλάδας.

Η αντιπαράθεση, όμως, των δύο ανδρών για τη στάση της Ελλάδας, δεν αποτελούσε παρά μόνο μια έκφραση του ευρύτερου ρήγματος της ελληνικής κοινωνίας. Το ρήγμα αυτό διευρύνονταν παράλληλα κι από τις ξένες δυνάμεις οι οποίες ασκούσαν πιέσεις στον κάθε εκπρόσωπο αντίστοιχα. Στόχος τους ήταν η Ελλάδα να ακολουθήσει την εξωτερική πολιτική που επιθυμούσαν, γι' αυτό κι ενθάρρυναν και συμμετείχαν στις αντισυνταγματικές ενέργειες στις οποίες προέβηκε η κάθε πλευρά. Ως αποτέλεσμα, η κάθε πλευρά θεωρούσε την αντίπαλη ως προδότρια και κατά αυτό τον τρόπο ενισχυόταν η πόλωση.

Κύπρος

Αναφορικά με την Κύπρο, είναι γνωστό τοις πάσι ότι διακαής πόθος των Κυπρίων υπήρξε η Ένωση με την Ελλάδα. Οι Κύπριοι διεκδίκησαν αλληπάλληλες φορές είτε με διπλωματικό τρόπο είτε με έμπρακτο αγώνα την προσάρτηση του νησιού στο ελληνικό κράτος χωρίς όμως τα σχέδια τους να ευοδωθούν ποτέ. Όταν, μάλιστα, κατάφεραν με τον απελευθερωτικό αγώνα του 1955-59 να αποτινάξουν τον αγγλικό ζυγό, εν τέλει στις συμφωνίες προκρίθηκε η ανεξαρτησία του νησιού, καθώς τόσο ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος όσο και ο τότε πρωθυπουργός της Ελλάδας Κωνσταντίνος Καραμανλής άρχισαν να συνειδητοποιούν τα προσκόμματα που έθεταν οι ξένες δυνάμεις στην υλοποίηση του εγχειρήματος για Ένωση. Λαμβάνοντας υπόψη τα αλληπάλληλα διχοτομικά σχέδια που προωθούσαν οι Άγγλοι και γνωρίζοντας παράλληλα ότι με τη συμμετοχή της Τουρκίας στις διασκέψεις η Ένωση δεν θα μπορούσε να γίνει χωρίς εδαφικές παραχωρήσεις προς την Τουρκία, αποδέχτηκαν το σχέδιο για Ανεξαρτησία.

Πολλοί, φυσικά, παρά το γεγονός πως ο αγώνας αποσκοπούσε πάντα στην Ένωση, ωθούμενοι και από την αγάπη για τον Εθνάρχη Μακάριο, δέχθηκαν την απόφαση. Η Κύπρος επρόκειτο να απολαύσει μετά από επτά περίπου αιώνες ξενοκρατίας, ελευθερία. Απ' την άλλη πλευρά, όμως, πολλοί αισθάνονταν έντονα τη διάψευση των προσδοκιών και τη ματαιότητα του αγώνα τους, αφού ο αυθεντικός στόχος για Ένωση με την Ελλάδα δεν επετεύχθη ποτέ. Κύριος εκπρόσωπος αυτής της μερίδας του λαού ήταν ο στρατηγός Γεώργιος Γρίβας Διγενής. Η υπογραφή του Μακαρίου για Ανεξαρτησία εκλήφθηκε από μερίδα Κυπρίων ως αδυναμία του να πολιτευθεί με τρόπο που να εξυπηρετεί τον πρωταρχικό στόχο του αγώνα. Ο στρατηγός Γρίβας, πιστός στο ιδανικό για το οποίο πολέμησε στο παρελθόν, ίδρυσε μυστική οργάνωση που ονόμασε ΕΟΚΑ Β'. Η ονομασία αυτή υποδήλωνε ότι η τωρινή του προσπάθεια αποτελούσε συνέχεια του αγώνα του 1955-59 κατά των Άγγλων κυριάρχων. Έτσι, τόσο ο Αρχιεπίσκοπος και μετέπειτα Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Μακάριος Γ' όσο και ο στρατηγός Γεώργιος Γρίβας Διγενής έγιναν σύμβολα δύο αντίθετων πολιτικών ιδεολογιών.

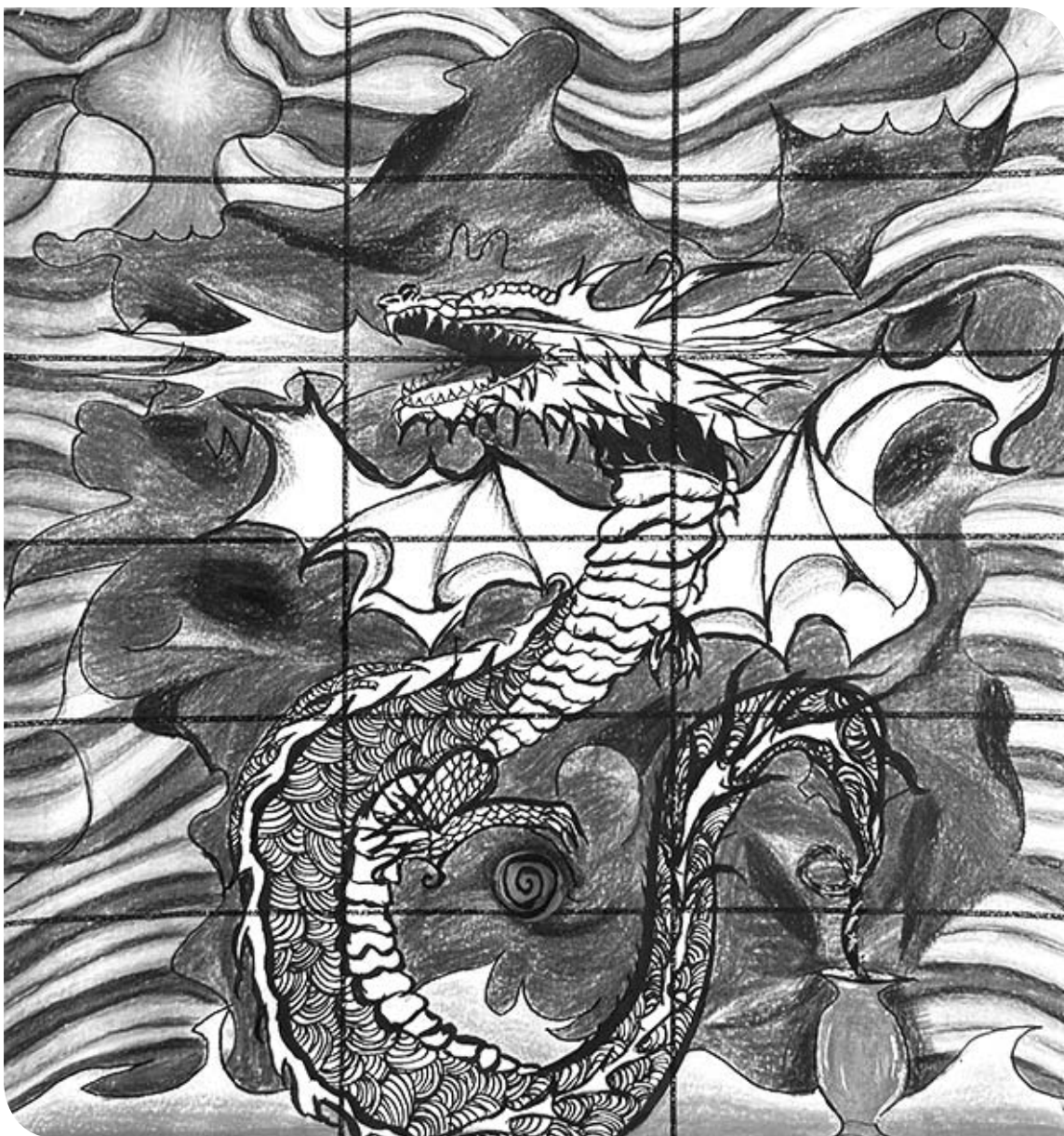
Πώς η σύγκρουση αντανακλάται στην κοινωνία;

Είναι σημαντικό να γίνει αντιληπτό ότι, όσον αφορά τον Εθνικό Διχασμό στην Ελλάδα δεν επρόκειτο για μια απλή έριδα ανάμεσα σε δύο επιφανείς προσωπικότητες της πολιτικής ζωής. Δεν ήταν μια ταξική πάλη, ωστόσο θα μπορούσε να προσδιοριστεί γεωγραφικά ο διαχωρισμός ανάμεσα σε «Παλαιοελλαδίτες», δηλαδή τους κατοίκους των περιοχών που περιλάμβανε το Ελληνικό Κράτος πριν τους Βαλκανικούς Πολέμους και στους Έλληνες των «Νέων Χωρών», των περιοχών που προσαρτήθηκαν μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους. Μάλιστα, κάποια στιγμή ο διχασμός ήταν τόσο έντονος ώστε ουσιαστικά η Ελλάδα χωρίστηκε - παράνομα - σε δύο κράτη, ένα στη Θεσσαλονίκη, υπό την ηγεσία του Βενιζέλου και ένα στην Αθήνα, υπό την ηγεσία του βασιλιά Κωνσταντίνου. Οι δύο αυτές πόλεις λειτουργούσαν σαν δύο ξεχωριστές κρατικές μηχανές, οι οποίες επιχειρούσαν να δημιουργήσουν και ξεχωριστά σώματα (π.χ. δικαστικό σώμα). Επομένως, **σε καμία περίπτωση δεν υπήρχε ενιαία οργάνωση και κατ' επέκταση διευρύνονταν τα εσωτερικά προβλήματα**. Επιπρόσθετα, εξαπολύονταν διώξεις και από τις δύο πλευρές προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Πέρα από τις διώξεις και την εσωτερική ανοργανωσιά, αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός πως η γενικότερη κοινωνική αναταραχή επενέργησε και στις προσωπικές-οικογενειακές σχέσεις. Όλοι γνωρίζουν τις θανάσιμες βεντέτες των Κρητικών. Την εποχή εκείνη ουσιαστικά σε όλη την Ελλάδα υπήρχε ένα αντίστοιχο είδος «βεντέτας» ανάμεσα σε φιλοβασιλικές και βενιζελικές οικογένειες. Επρόκειτο για βαθύτατη έχθρα. Σε πολλές περιπτώσεις η οικογένεια δεν επέτρεπε τον γάμο με μέλος οικογένειας που ασπαζόταν την αντίθετη πολιτική ιδεολογία. Όταν μάλιστα κάποιο μέλος «αποστατούσε» και παντρευόταν άτομο της αντίθετης «παράταξης», μπορεί να περνούσαν και χρόνια χωρίς να μιλήσουν μεταξύ τους. Ταυτόχρονα, οι τσακωμοί στα καφενεία ήταν καθημερινό φαινόμενο, ενώ τόσο μεγάλη ήταν η προσκόλληση στους δύο άντρες, ώστε κάθε οικογένεια είχε μαζί με το εικονοστάσιο των αγίων και μια εικόνα του πολιτικού προσώπου που υποστήριζε. **Ο διχασμός διέθετε έντονο το στοιχείο του παραλογισμού, όντας ένα είδος εμφυλίου. Υπό το πρίσμα αυτό διαπράχθηκαν βαρύτατα εγκλήματα. Ποικίλουν, άλλωστε, οι δολοφονίες πολιτικών προσώπων υποκινούμενες από την αντίθετη παράταξη.**

Στην Κύπρο, ουσιαστικά εκτυλισσόταν ένα «πολιτικό παιχνίδι» ανάμεσα στον Γρίβα και τον Μακάριο για την απόκτηση από τη μια και τη διατήρηση της εξουσίας από την άλλη. Οι Μακαριακοί θεωρούσαν ότι η Εθνική Φρουρά ελεγχόταν από τον Γρίβα, ενώ οι Γριβικοί κατηγορούσαν τον Μακάριο για εκμετάλλευση του θρησκευτικού αισθήματος των Κυπρίων μέσα από το σχήμα του Αρχιεπισκόπου προκειμένου να διασφαλίσει την εξουσία. Εκτοξεύονταν διάφορες αιτιάσεις από κάθε πλευρά. Κάποια στιγμή, μετατράπηκε σε αυτοσκοπό της κάθε «παράταξης» να πετύχει καίρια πλήγματα στην άλλη, **χρησιμοποιώντας εξίσου αθέμιτα μέσα**. Και οι δύο πλευρές, λοιπόν, όπως ακριβώς οι φιλοβασιλική και οι βενιζελική, κινούνταν υπογείως πολλές φορές

Εικαστικό: Αλίκη Κυπραγόρα, Γ' 6.1

και ενεπλάκησαν σε παράνομες δραστηριότητες. Εν τέλει, στην Κύπρο ασχολούνταν αποκλειστικά με την μεταξύ τους έχθρα, ώστε αγνόησαν τον επικείμενο τουρκικό κίνδυνο και δεν κατάφεραν να προλάβουν το μεγάλο κακό. Παράλληλα, η κυπριακή κοινωνία, αν και η ιδεολογική αντίθεση ήταν έντονη, φαίνεται να μην απέδωσε τη δέουσα σημασία. Η πρωτοφανής τουριστική και κατ' επέκταση οικονομική ανάπτυξη δημιουργούσε μια επίπλαστη αισιοδοξία για το μέλλον. Ο φανατισμός, όμως, ήταν εκεί. Ακόμα και μετά την εισβολή των Τούρκων το 1974 υπάρχουν μαρτυρίες που επιβεβαιώνουν ότι Ελληνοκύπριοι αιχμάλωτοι των Τούρκων ακόμα και τότε τσακώνονταν για τον Μακάριο και τον Γρίβα.

«Η ιστορία δεν μετρά προθέσεις, μονάχα αποτελέσματα»

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η κάθε πλευρά, τόσο κατά τον Εθνικό Διχασμό στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο πριν το 1974, ήταν πραγματικά πεπεισμένη πως εξυπηρετούσε το εθνικό συμφέρον, γι' αυτό και διεκδικούσε την εξουσία. Μέσα σε αυτό το κλίμα πατριωτικής έξαρσης και **οι δύο πλευρές υπέπεσαν σε τρομερά σφάλματα ενώ νομιμοποιήθηκε άτυπα η τακτική του «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».** Η ιστορία, όμως, δεν κρίνει προθέσεις μονάχα αποτελέσματα... Και αναμφίβολα σε Ελλάδα και Κύπρο τον διχασμό ακολούθησαν τραγικά γεγονότα.

Στην Ελλάδα, μέσα στην πλήρη πολιτική αστάθεια που επικρατούσε, διεξήχθη η Μικρασιατική εκστρατεία. Εν τω μεταξύ, πραγματοποιήθηκαν εκλογές εν μέσω του Μικρασιατικού Πολέμου, στις οποίες ηττήθηκε ο Βενιζέλος και άρα άλλαξε η κυβέρνηση. Ο Μικρασιατικός Πόλεμος δεν είχε αίσιο τέλος, αφού κατέληξε στο μεγαλύτερο εθνικό δράμα του σύγχρονου Ελληνισμού, τη «Μικρασιατική Καταστροφή». Οι ελληνικοί και οι αρμένικοι οικισμοί στη Σμύρνη κάρκιν, χιλιάδες άνθρωποι σφαγιάστηκαν από τους Νεότουρκους και ενάμιση εκατομμύριο άνθρωποι προσφυγοποιήθηκαν. Ο μεγάλος αυτός αριθμός ανθρώπων κατέφυγε σε μια Ελλάδα των τεσσάρων εκατομμυρίων, στην οποία λόγω του διχασμού που επικρατούσε τα προηγούμενα χρόνια ο κρατικός μηχανισμός ακόμα υπολειπομένη, ενώ χαρακτηριζόταν από παντελή ανυπαρξία υποδομών. Παρόλα αυτά, η Ελλάδα φιλοξένησε τους πρόσφυγες. Οι συνθήκες ήταν άθλιες, πολλοί από τους πρόσφυγες μπορεί να γλίτωσαν απ' τους Τούρκους, αλλά πέθαναν απ' τις αρρώστιες που θέριζαν. Η Μεγάλη Ιδέα ενταφιάστηκε πλήρως, το ελληνικό κράτος απώλεσε εδάφη και ντροπιάστηκε διεθνώς.

Στην Κύπρο, η Ε.Ο.Κ.Α. Β' εν τέλει συνεργάστηκε με τη Χούντα και στις 15 Ιουλίου 1974, διέπραξαν πραξικόπημα ενάντια στον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ'. Ήταν η τρίτη προσπάθεια διενέργειας πραξικοπήματος εναντίον του Προέδρου και Αρχιεπισκόπου. Ο Γρίβας απεβίωσε λίγους μήνες πριν το πραξικόπημα. Το πραξικόπημα έδωσε αφορμή στους Τούρκους να εισβάλουν στην Κύπρο, ή όπως προβάλλεται από την τουρκική πλευρά «οι Τούρκοι αξιοποίησαν το δικαίωμα επέμβασης τους ως εγγυήτριας δύναμης»,

δικαίωμα το οποίο πήγαζε από τις συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου. Έτσι, οι Τούρκοι κατέλαβαν το βόρειο τμήμα του νησιού και παράνομα το ανακήρυξαν λίγα χρόνια αργότερα σε κράτος, το οποίο διεθνώς μέχρι στιγμής δεν αναγνωρίζεται. Οι Κύπριοι, αντιμέτωποι με την προδοσία πολέμησαν σθεναρά τον Τούρκο εισβολέα. Αρκετοί αιχμαλωτίστηκαν, σκοτώθηκαν. Πολλών η τύχη δεν γνωστοποιήθηκε ποτέ. Ακόμη, χιλιάδες έχασαν τα σπίτια τους και έγιναν πρόσφυγες στις ελεύθερες περιοχές.

Σε κρίσιμες στιγμές αντί να επιδείξουμε ομοψυχία και ενότητα, τυφλωθήκαμε από μίσος

Οι άνθρωποι αυτοί στον τόπο τους ευημερούσαν, ο καθείς από αυτούς τους πρόσφυγες, τους αγνοούμενους αλλά και θανόντες, στους οποίους αναφερόμαστε πλέον με έναν απροσδιόριστο αριθμό, αποτελούσε μια ξεχωριστή προσωπικότητα, με τις δικές του εμπειρίες, οικογένεια, όνειρα για το μέλλον. Όλα αυτά τα όνειρα και οι ευτυχισμένες στιγμές δεν συνθλίβηκαν απλά, μέσα σε μια μέρα. Αφανίστηκαν εντελώς, σαν να μην υπήρξαν ποτέ. Οι Κύπριοι πρόσφυγες στα κατεχόμενα δεν άφησαν απλά τα υπάρχοντά τους, άφησαν μέσα την ψυχή τους, αναμνήσεις μια ολόκληρης ζωής. Βλέποντας τους Μικρασιάτες μέσα σε άθλιες συνθήκες, κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί ότι οι άνθρωποι αυτοί κάποτε υπήρξαν αριστοκράτες, πλούσιοι με ανεπτυγμένο πολιτισμό και υψηλή μόρφωση. «Το ευμετάβλητο της τύχης» εφαρμόζεται και στις δύο περιπτώσεις. Από την ευτυχία και το γέλιο στη δυστυχία και τον θρήνο. Όλα αυτά, γιατί ο Ελληνισμός της Κύπρου και της Ελλάδας, σε κρίσιμες στιγμές αντί να επιδείξει ομοψυχία και ενότητα, τυφλώθηκε από μίσος. Και τί μίσος; Μίσος για τον συμπατριώτη, τον ομοεθνή.

Από την «Ένωση» στην «Επανάσταση»

Έτσι, δεν μπόρεσαν να αξιοποιήσουν τα σημεία των καιρών. Προφανέστατα, όμως, ο αντίπαλος αντιλήφθηκε την αδυναμία μας και «κτύπησε». Η Ελλάδα κι η Κύπρος σε κάθε μια από τις δυο ιστορικές συνθήκες, αντί να ισχυροποιηθούν και να προφυλαχθούν απέναντι στον εξωτερικό κίνδυνο σαν μια γροθιά, υπονόμισαν τον εαυτό τους με έριδες. Στόχος των Κυπρίων υπήρξε κάποτε η Ένωση με την Ελλάδα. Η ασυνεία και ο εγωισμός, όμως, στο τέλος μας στοίχισε ένα κομμάτι του ίδιου του νησιού... Πλέον, το όνειρο κάθε Κύπριου δεν είναι η Ένωση αλλά η **ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ** της Κύπρου.

«Πεθαμένοι και ζωντανοί, είμαστε όλοι συνυπεύθυνοι», Γιώργος Σεφέρης

Ωστόσο, στην Κύπρο συνεχίζουμε να συμπεριφερόμαστε το ίδιο απερίσκεπτα. Αποτελεί αναντίληκτη αλήθεια ότι τόσο ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ο Γ' όσο και ο στρατηγός Γρίβας επηρέασαν την πολιτική ζωή του τόπου με τις κινήσεις τους. Πράγματι, πολλά δεινά και τραύματα, τα οποία συνεχίζουν να πονούν το νησί, πηγάζουν από λανθασμένες κινήσεις είτε του ενός είτε του άλλου. Οι πεποιθήσεις που υποκινούσαν την αντιπαράθεση Γρίβα-Μακαρίου μετασχηματίστηκαν σε έναν βαθμό μετά το 1974 και υπό νέα ή ίδια μορφή εντάχθηκαν και «εμπλούτισαν» την ιδεολογία της αριστεράς και της δεξιάς πολιτικής παράταξης. Πλέον, οι δύο πλευρές ανέλαβαν να πρεσβεύουν και μια εθνική ιδεολογία κυρίως λόγω και του ρόλου που διαδραμάτισαν στην εισβολή.

Είναι παράλογο κι άστοχο, όμως, 49 χρόνια μετά ο κόσμος να συνεχίζει να ερίζει. Η κάθε πολιτική παράταξη εύλογα αναζητεί τον «ένοχο» και προσπαθεί να αποδώσει ευθύνες σε κάποιον. **Η ευθύνη, όμως, μας βαραίνει όλους**, γιατί μετά από τόσα χρόνια, το Κυπριακό εξακολουθεί να παραμένει άλυτο. Όπως είπε και ο γνωστός ποιητής και διπλωμάτης Γιώργος Σεφέρης «Πεθαμένοι και ζωντανοί, είμαστε όλοι συνυπεύθυνοι».

Έφτασε η στιγμή να κοιτάξουμε το μέλλον, αξιοποιώντας τα υφιστάμενα δεδομένα. Δεν πρέπει να μένουμε προσκολλημένοι στο παρελθόν.

Το παρελθόν και η ιστορία μας μελετώνται ως φωτοδότες με σκοπό να μας διδάσκουν, αλλά είναι ανούσιο να μελετώνται από ανθρώπους «ανεπίδεκτους μαθήσεως». Ορισμένοι πολιτικοί ανερυθρίαστα επαναφέρουν τα λάθη του παρελθόντος, για να φανατίσουν και να προσελκύσουν ψηφοφόρους. Μάλιστα, ακόμα και το ποδόσφαιρο πλέον «έχει νοθευτεί» με διάφορες πολιτικές αντιλήψεις. Είναι ντροπή τα εθνικά αισθήματα να γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τον εκάστοτε ματαιόδοξο πολιτικό, όπως επίσης είναι καταδικαστέο το ποδόσφαιρο, ένα άθλημα, να αξιοποιείται ως μέσο μαζοποίησης και προσπλητισμού. Οποιοσδήποτε πολιτικός παράγοντας επιδίδεται σε τέτοιες ευτελείς τακτικές, φαλκιδεύει το συμφέρον της πατρίδας του και ντροπιάζει τη χώρα του.

«Η ισχύς εν τη ένωση»

Ο Παντελής Μηχανικός στο ποίημά του «Ονήσιλος» έθιξε τη συλλογική ευθύνη τόσο για προσωπική αφύπνιση όσο και αφύπνιση των συμπολιτών, ώστε να προλάβουμε το κακό, σε περιόδους στις οποίες η κοινωνία ταλανίζεται από συγκρούσεις. Στην Ελλάδα, έχουν σε μεγάλο βαθμό απαλλαγεί από τέτοιες έριδες, έπειτα όμως από πληθώρα τραγικών εμπειριών και συνέπειων (Μικρασιατική Καταστροφή, Εμφύλιος 1946-49, διώξεις αριστερών, Χούντα). Ήδη, η Κύπρος υπέφερε ένα κακό, δεν χρειάζεται να υποφέρει κι άλλο, για να αντιληφθούμε το αρχαίο ρητό «**η ισχύς εν τη ένωση».** **Μόνο ενωμένοι μπορούμε να πάμε μπροστά!**

Τί 'εστι πολιτική συνείδηση;

**ΓΡΑΦΕΙ
Ο ΡΑΦΑΗΛ
ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, Γ' 2.1**

Όταν ήμουν μικρός, δεν μπορούσα να αντιληφθώ την ιδέα της πολιτικής. Δεν χωρούσε στο μυαλό μου πως μερικοί άνθρωποι που φορούσαν μαύρα κουστούμια θα καθόριζαν την εξέλιξη και το μέλλον της χώρας μας. Δεν καταλάβαινα γιατί υπήρχαν νόμοι που πρέπει να ακολουθούμε, ούτε γιατί οι γονείς μου έβλεπαν κάθε βράδυ τις ειδήσεις σαν μανιακοί, ενώ εγώ ήθελα απλώς να παρακολουθήσω κινούμενα σχέδια. Παρόλο που μέχρι και σήμερα πολλά από τα ερωτήματα μου έχουν μείνει αναπάντητα, με τα χρόνια κατάφερα να αναπτύξω ένα επίπεδο κριτικής σκέψης και περιέργειας, το οποίο «έριξε φως στο τούνελ». Μπορεί να μην βρίσκομαι ακόμα στη νόμιμη ηλικία για να ψηφίσω, ωστόσο η επαφή μου με τον πολιτικό κόσμο με έκανε να καταλάβω τη σημασία της πολιτικής συνείδησης στο κτίσιμο μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας και ολιστικής ωριμότητας, που χαρακτηρίζει έναν ενεργό και δημοκρατικό πολίτη.

«Στη δημοκρατία πολίτης ονομάζεται εκείνος που δεν υπάρχει μόνο για τον εαυτό του αλλά και για την πόλη», είπε ο Αριστοτέλης. Σύμφωνα με τους αρχαίους Έλληνες, ενεργός πολίτης είναι αυτός που παίρνει μέρος στα κοινά, είναι συνειδητοποιημένος, νοιάζεται για όσα συμβαίνουν γύρω του και αναλαμβάνει ενεργό δράση στην οργάνωση της κοινωνίας και στην αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων. Αποτελεί το θεμέλιο της κοινωνίας και συνεπώς λειτουργεί ως αρχιτέκτονας. Είναι αντικειμενικός, γνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, ενημερώνεται για όσα συμβαίνουν γύρω του και φιλτράρει την είδηση.

Παρόλα αυτά, στις μέρες μας βλέπουμε συνεχώς ανθρώπους που είναι ανενεργοί, αδιάφοροι και άβουλοι απέναντι στα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα που κυριαρχούν στη χώρα μας. Άνθρωποι που οικειοθελώς άφησαν την προσωπική και κοινωνική τους μοίρα να εξαρτάται από άλλους, χωρίς να διεκδικούν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους. Άνθρωποι που αδυνατούν να υποστηρίξουν τη γνώμη και τις απόψεις τους αλλά απηχούνται στην κριτική που τους απευθύνεται. Εξαιτίας της πολιτικής υποκρισίας και του έντονου προπαγανδισμού που επικρατεί στον τόπο μας, ο λαός έχει χάσει κάθε ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο και εισέρχεται σε μια κατάσταση αδράνειας αισθανόμενος ότι έχει πέσει θύμα πλεκτάνης, αφού δεν μπορεί να βρει διέξοδο στους πολιτικούς του προβληματισμούς.

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της συγκεκριμένης κατάστασης έχουν οι ρυθμοί των

σύγχρονων υπερκαταναλωτικών κοινωνιών, που είναι τόσο γρήγοροι και δεν επιτρέπουν σε κανένα να σκεφτεί κάτι άλλο, πέρα από τα προσωπικά του προβλήματα. Ακόμη, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης παρουσιάζουν τα ζητήματα με τρόπο επιπόλαιο και υστερούν στην αναλυτική και αντικειμενική παρουσίαση των θεμάτων, ενώ αντιθέτως προωθούν «χρυσό» περιεχόμενο που πολλές φορές δεν συνάδει με την αλήθεια.

Επιπλέον, στους πολιτικούς σχηματισμούς επικρατεί μια ιδεολογική σύγχυση και δεν υπάρχει ξεκάθαρος προσανατολισμός καθώς πολλοί από αυτούς αντιμετωπίζουν ζήτημα πολιτικής επιβίωσης και αναζητούν καινούριους ψηφοφόρους. Ταυτόχρονα, το κυπριακό σχολείο λειτουργεί ως ένα εργοστάσιο παραγωγής μάθησης και οι μαθητές/μαθήτριες είναι προϊόντα ενός εσφαλμένου, κατά τη γνώμη μου, εκπαιδευτικού συστήματος. Ενός συστήματος που προωθεί τον εξετασιοκεντρισμό, τη βαθμοθηρία, τον ανταγωνισμό, τη στεία μάθηση και περιθωριοποιεί την πολυδιάστατη ανθρωπιστική παιδεία. Επομένως, οι αξίες, τα talέντα, η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα και το πνεύμα των νέων παραμένουν υπανάπτυκτα, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να βγαίνουν στην κοινωνία χωρίς κανένα ίχνος πολιτικής συνείδησης.

Η πολιτική συνείδηση δεν είναι κομματική προσέγγιση, ούτε και «διδάσκεται». Η πολιτική συνείδηση συνίσταται σε κριτική άποψη και προσωπική διεύρυνση, στοιχεία τα οποία καλλιεργούνται. Υπερβαίνει τα πρόσωπα και αφορά σε ιδέες. Αναζητεί τη σφαιρική εικόνα, θέτει συνεχώς ερωτήματα, προβληματίζεται, αμφισβητεί και αναστοχάζεται. Με το όπλο αυτό, το άτομο αντιλαμβάνεται τη δύναμή του χωρίς να ξεπερνά τα όρια και να φτάνει στα ακραία επίπεδα του φανατισμού. Καταδικάζει τον εθνικισμό και τις συντηρητικές απόψεις που στρέφονται εναντίον της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παράλληλα, μάχεται για τον εθνισμό και τον πατριωτισμό, αποδέχεται και σέβεται το διαφορετικό, ξεφεύγει από τον εγωκεντρισμό, τον ατομικισμό και τον τυχοδιωκτισμό και εισέρχεται στη ζώνη του συλλογικού συμφέροντος. Η έλλειψη πολιτικής συνείδησης ήταν εξάλλου και η αιτία εδραίωσης ποικίλων καταστροφικών ιδεολογικών αντιλήψεων, όπως ο φασισμός, ο ναζισμός, ο ιμπεριαλισμός, ο милитарισμός, ο ρατσισμός, ο σεξισμός, ο σωβινισμός και ο αντισημιτισμός.

Η πολιτική συνείδηση και η πολιτική έκφραση συνιστούν απαραίτητες προϋποθέσεις για μια ελεύθερη και δημοκρατική Ευρώπη. Υψίστης σημασίας για τις ανοικτές, δημοκρατικές κοινωνίες είναι μια στέρεη βάση και ένα δομικό πλαίσιο για την ανάπτυξη και καλλιέργειά τους. Ας επικεντρωθούμε, λοιπόν, στην εξεύρεση μιας λύσης και όχι στον φανατισμό, στον κλεισισμό και στη σύγκρουση που είναι προϊόντα μάλλον κομματικής και όχι πολιτικής συνείδησης...

Εικαστικό: Μπεκίρ Νταγκ, Γ' 6.1

Αποχή από τις κάλπες, αποχή από το μέλλον της Κύπρου

ΓΡΑΦΕΙ Η
ΓΕΩΡΓΙΑ
ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ,
Β' 1.1

«Δεν με ενδιαφέρουν
τα πολιτικά, δεν με
αφορούν».
«Δεν ασχολούμαι με τα
πολιτικά».
«Δεν θα ψηφίσω».

Αυτές οι φράσεις ακούγονται πολύ συχνά πλέον από τους νέους, όταν γίνεται αναφορά σε πολιτικά ζητήματα. Το φαινόμενο της πολιτικής αποστασιοποίησης παρατηρείται έντονα στη σημερινή κοινωνία, καθώς όλο και περισσότεροι πολίτες απομακρύνονται από το πολιτικό προσκήνιο. Η ενασχόληση με την πολιτική είναι επιλογή, όμως, που πολλοί θεωρούν αμελητέα και επιδεικτικά αγνοούν. Το Σύνταγμά μας, όπως διαμορφώθηκε το 1960, εκχωρεί στους πολίτες το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, ως απότοκο της δημοκρατικής αρχής. Ωστόσο, η αδιαφορία που διακρίνει τους νέους, αν και όχι αδικαιολόγητη, επηρεάζει δραματικά το μέλλον της πολιτείας μας και κατ'επέκταση εμάς τους ίδιους. Η αδράνεια, ιδίως της νέας γενιάς, οδηγεί στη διατήρηση του status quo. Συγκεκριμένα, στο κυπριακό κοινωνικό σκηνικό πρωταγωνιστούν οι προεδρικές εκλογές τον περασμένο Φεβρουάριο. Η ενεργός πολιτικότητα και το ενδιαφέρον πρωτίστως του νεανικού πληθυσμού για συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία είναι στοιχεία απαραίτητα για την πρόοδο του κράτους μας. Είναι, λοιπόν, η ενασχόληση με την πολιτική δικαίωμα ή υποχρέωση;

Οι εκλογικοί κατάλογοι αποτελούν πρωτοφανή απόδειξη του χαμηλού ενδιαφέροντος των νέων για συμμετοχή στην ψηφοφορία στις προεδρικές εκλογές του 2023. Τα ποσοστά εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους είναι χαμηλά και προκαλούν την απογοήτευση της κοινωνίας σχετικά με την επιθυμία των νέων να συμμετάσχουν ενεργά στα κοινά ως ψηφοφόροι. Μέχρι τις 2 Οκτωβρίου ποσοστό της τάξεως του 48% των νέων, ηλικίας 18-25, δεν είχε εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους. Το γεγονός αυτό αβίαστα οδηγεί στο συμπέρασμα πως η έντονη αποχή του νεανικού πληθυσμού από τις προεδρικές εκλογές 2023 συνδυάζεται με την αδιαφορία για το ζωτικό θέμα: «Ποιος θα διαχειρίζεται για πέντε χρόνια το μέλλον του τόπου μας»;

Η εκτεταμένη αυτή αδιαφορία οφείλεται στο γεγονός ότι οι νέοι, οι οποίοι δεν στερήθηκαν ποτέ τα πολιτικά τους δικαιώματα, έχουν αποκομίσει τη λανθασμένη εντύπωση πως αυτά ήταν και θα είναι πάντα δεδομένα. Εντούτοις, η εντύπωση αυτή είναι εσφαλμένη, όπως μαρτυρούν 52 κράτη παγκόσμια, στα οποία μέχρι και σήμερα επικρατεί δικτατορία και οι πολίτες στερούνται των πολιτικών τους δικαιωμάτων. Σε πολλές άλλες χώρες, παράλληλα, συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες όπως οι γυναίκες, δεν έχουν καν την ευκαιρία να εκφράσουν την πολιτική τους άποψη. Επομένως, κάτι το οποίο στη χώρα μας θεωρείται αυτονόητο ανθρώπινο δικαίωμα, σε άλλες χώρες φαντάζει μακρινό όνειρο - ένας στόχος για τον οποίο οι άνθρωποι συνεχίζουν να μάχονται. Όταν, λοιπόν, εμείς βρισκόμαστε στην «προνομιακή» κατάσταση να μπορούμε να δηλώνουμε ελεύθερα τα πιστεύω μας, ποιος ο λόγος να μην αξιοποιούμε αυτό το δικαίωμα αλλά αντίθετα να το παραμελούμε;

Χρειάζεται, ωστόσο, να εξεταστούν οι αιτίες αυτής της αποχής. Όσο και αν επιλέγουν πολλοί να το αρνούνται, οι νέοι δεν είναι οι κύριοι υπεύθυνοι για αυτήν την κατάσταση. Οι νέοι παρατηρούν εδώ και χρόνια μια πολιτική η οποία καθορίζεται από συμφέροντα τρίτων, χωρίς να επωφελείται ούτε η χώρα τους ούτε και η γενιά τους. Βλέπουν την οικονομία σε συντρίμια, την Παιδεία εξετασιοκεντρική και πεπαλαιωμένη. Γνωρίζουν,

Εικαστικό: Αλίκη Κυπραγόρα, Γ' 6.1

ότι με βάση την παρούσα κατάσταση θα χρειαστεί να εργοδοτηθούν στο εξωτερικό, αφού οι ευκαιρίες εργοδότησης στη χώρα μας είναι περιορισμένες ή, αν επιλέξουν να μείνουν στην Κύπρο, θα χρειαστεί να απασχοληθούν σε κάποια θέση κατώτερη των προσόντων τους. Διαβιώνουν σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από διαφθορά, κυρίως όσων κατέχουν την εξουσία. Τα θέματα που ενδιαφέρουν περισσότερο τους νέους, όπως είναι η κλιματική αλλαγή ή τα δικαιώματα των μειονοτήτων, είναι στο περιθώριο της ατζέντας των ηγετών του τόπου μας. Με αυτό το σκεπτικό, αρχίζουν να χάνουν κάθε ελπίδα για οποιαδήποτε αλλαγή. «Εφόσον δεν θα αλλάξει κάτι, γιατί να ασχολούμαι»; Παραλλαγές αυτής της φράσης ακούγονται συχνά.

Ίσως, από την άλλη να ευθύνεται και η Παιδεία. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα, ως έχει, δεν καλλιεργεί στους νέους την πολιτική ευθύνη στο πλαίσιο της Δημοκρατίας. Όσες προσπάθειες γίνονται στο πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος ή των μαθητικών συμβουλίων παραμένουν σε επιφανειακό επίπεδο και δεν επικεντρώνονται σε ζητήματα ουσίας. Ακόμα και η προσπάθεια για εισαγωγή των εξετάσεων τετραμήνων δεν παραπέμπει σε τίποτα περισσότερο από μια μηχανική αποστήθιση γνώσεων για την απόκτηση ενός ικανοποιητικού βαθμού.

Γι' αυτό είναι δύσκολο να κατηγορήσουμε τους νέους, οι οποίοι αισθάνονται αγανακτισμένοι. Η αγανάκτησή τους μετατρέπεται σε αδιαφορία, η οποία αντανακλάται στα ποσοστά συμμετοχής των νέων και στην πολιτική του τόπου. Η πολιτική αποστασιοποίηση που διακρίνει τη νέα γενιά επιβάλλεται να εξαλειφθεί. Όταν μια πολιτεία αναπτύσσεται σε συνθήκες απόλυτης επικράτησης της παλαιάς γενιάς έχει ως αποτέλεσμα τη γεροντοκρατία, αφού διαιωνίζει το μοτίβο οπισθοδρομικών συμπεριφορών και αποφάσεων. Οι μεγαλύτεροι είναι εκείνοι που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τα πολιτικά ζητήματα και έχουν τη δύναμη της επιρροής στον πολιτικό κόσμο, επομένως καθορίζουν και τις εξελίξεις. Αντί σ' ένα κράτος να καθρεφτίζονται οι ανανεωμένες ιδεολογίες των νέων, εξακολουθούν να υπερισχύουν οι πεπαλαιωμένες αντιλήψεις της παλαιάς γενιάς. Η πολιτεία δεν προοδεύει αλλά παραμένει στάσιμη σε έναν κόσμο που συνεχώς

μεταβάλλεται. Ως τότε, όμως, θα διαιωνίζεται αυτός ο φαύλος κύκλος: οι νέοι να μην ψηφίζουν επειδή θυμώνουν με την κατάσταση και η κατάσταση να παραμένει η ίδια επειδή οι νέοι δεν ψηφίζουν;

Εισήγησή μου είναι να προσφέρεται Παιδεία που να επικεντρώνεται στο χτίσιμο των πρώτων θεμελίων για την ανάπτυξη ενός ευσυνείδητου, ενεργού πολίτη. Αδιαμφισβήτητο, η οικογένεια έχει καθήκον να μην διαιωνίσει την πολιτική αδιαφορία, αλλά να καλλιεργήσει ένα κλίμα υγιούς διαλόγου για να ωθήσει τους νέους προς το υγιές πολιτεύεσθαι.

Η νέα γενιά θα έπρεπε να δείχνει ενδιαφέρον για όλο το φάσμα της πολιτικής διαδικασίας, παρόλα αυτά επιλέγει να το αγνοεί. Είναι αναμφίβολο ότι οι νέοι αποτελούν το μέλλον κάθε τόπου. Αυτοί θα βιώσουν όλες τις συνέπειες της πολιτικής που ασκείται. Χρειάζεται, λοιπόν, να συμμετέχουν από τώρα στη διαμόρφωση των στρατηγικών, ούτως ώστε να καταστούν μέτοχοι στην ανάπτυξη του κράτους. Γνωρίζουν την τεχνολογία, την εξέλιξη, έχουν φρέσκιες ιδέες, οράματα. Οι νέοι έχουν τη δύναμη να γεφυρώσουν το χάσμα ανάμεσα στη γενιά τους και τα πολιτικά κατεστημένα, νοουμένου ότι θα τους δοθούν τα απαραίτητα εφόδια. Είναι στα χέρια μας, λοιπόν, ως η νέα γενιά που είμαστε, να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων για να διορθώσουμε τα λάθη των προηγούμενων, καθώς και να συμμετέχουμε στην πρόοδο και την ανόρθωση της πολιτείας.

Ποιος θα κερδίσει τους ψηφοφόρους;

«Τα μεγαλύτερα ψέματα λέγονται ύστερα από το κυνήγι, κατά τη διάρκεια του πολέμου και πριν από τις εκλογές».

Bismarck

Πινακίδες στους δρόμους, διαφημίσεις στην τηλεόραση και

το ραδιόφωνο, τηλεμαχίες στις ειδήσεις και σε άλλες εκπομπές, μηνύματα, τηλεφωνήματα και συγκεντρώσεις. Όλα αυτά

ήταν αδιάσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας το τελευταίο διάστημα εξ αιτίας των αρχιεπισκοπικών και προεδρικών εκλογών που διενεργήθηκαν τον Δεκέμβριο και Φεβρουάριο αντίστοιχα. Έχουμε ακούσει διαφορετικές απόψεις για φλέγοντα θέματα, διάφορες λύσεις σε πιεστικά προβλήματα και διάφορες υποσχέσεις από υποψηφίους που προσπαθούν να κερδίσουν την ψήφο μας. Με ποιο ακριβώς τρόπο, όμως, οι προεκλογικές εκστρατείες των υποψηφίων επηρεάζουν τελικά τους ψηφοφόρους;

Μπορεί μια προεκλογική εκστρατεία να επιδράσει αρνητικά σε κάποιον υποψήφιο επιφέροντας το αντίστροφο αποτέλεσμα από το επιθυμητό; Κάποιοι υποστηρίζουν πως οι διαρκείς και επανειλημμένες ενοχλήσεις των υποψηφίων με διάφορα μέσα προκαλούν αρνητική εντύπωση και απωθούν αντί να προσελκύουν τους ψηφοφόρους. Απανωτά μηνύματα και συνεχή τηλεφωνήματα δεν αποτελούν τον καλύτερο τρόπο διάχυσης του μηνύματος μιας υποψηφιότητας στον κόσμο, ούτε επίσης και οι εκατοντάδες γιγάντιες πινακίδες στους δρόμους, η εγκατάσταση των οποίων συνεπάγεται υψηλές δαπάνες, αλλά και ανεπανόρθωτη ζημιά στο περιβάλλον.

Βέβαια, κάποια από τα πιο πάνω μέσα πειθούς που αξιοποιούνται από τους υποψηφίους αποδεικνύονται πιο αποτελεσματικά από κάποια άλλα και δείχνουν να επηρεάζουν θετικά τη διαμόρφωση της άποψης των πολιτών. Οι τηλεμαχίες, για παράδειγμα, εξυπηρετούν σε μεγαλύτερο βαθμό την πληροφόρηση των πολιτών για τις θέσεις των υποψηφίων από τις πινακίδες στους δρόμους. Μια τηλεμαχία δίνει τη δυνατότητα στον υποψήφιο να αναπτύξει ελεύθερα τις θέσεις του και το πρόγραμμά του, ενώ μια πινακίδα δεν μπορεί να το αποδώσει αυτό. Παρακολουθώντας τις τηλεμαχίες και τις συνεντεύξεις, οι ψηφοφόροι δημιουργούν άποψη για τον κάθε υποψήφιο και αυτή η άποψη μπορεί να επηρεάσει την απόφασή τους, θετικά ή και αρνητικά, επιλέγοντας και απορρίπτοντας τα πρόσωπα στη βάση των θέσεων που παρουσιάζουν. Μία πινακίδα στον δρόμο, πάλι, δεν περιλαμβάνει αρκετές πληροφορίες, για να σχηματίσει κανείς μια πλήρη και εμπειριστατωμένη άποψη. Είναι, λοιπόν, σημαντικό θέμα το είδος της προεκλογικής εκστρατείας που επιλέγει ο κάθε υποψήφιος για να «ουστνηθεί» στους δυνητικούς του ψηφοφόρους.

Σημαντικό ρόλο στο τελικό αποτέλεσμα διαδραματίζει και η εικόνα που εκπέμπει ο υποψήφιος αλλά και οι υποσχέσεις που θα δώσει, χωρίς ασφαλώς να προσκομίζει οποιαδήποτε αποδεικτικά στοιχεία για το πώς σκοπεύει να επιτύχει τις προεκλογικές του εξαγγελίες. Είναι, βέβαια, δύσκολο για έναν απλό πολίτη να κατορθώσει να διακρίνει την αλήθεια στα πολλά λόγια των πολιτικών. Γι' αυτό και πρέπει να ενημερωνόμαστε για τις θέσεις όλων των υποψηφίων από διάφορες πηγές, έτσι ώστε να διαμορφώσουμε μια όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τον καθένα. Επιβάλλεται να διερευνούμε, όσο είναι δυνατόν, διεξοδικότερα τους τρόπους με τους οποίους οι υποψήφιοι σκοπεύουν να υλοποιήσουν τις προεκλογικές τους υποσχέσεις. Η κριτική σκέψη, δεξιάτητα που

καλλιεργείται και στο σχολείο, μπορεί να μας βοηθήσει να επιλέγουμε σωστά για την πρόοδο του συνόλου και όχι μόνο για τον εαυτό μας, γιατί χωρίς τη συλλογική προκοπή δεν μπορεί να υπάρξει ούτε προσωπική ευημερία.

Στη δική μας χώρα, στην οποία ο θεσμός της οικογένειας επιδρά καταλυτικά στις αποφάσεις που λαμβάνουν τα άτομα, επίδραση ασκείται και στην ιδεολογία ενός ανθρώπου από το οικογενειακό του περιβάλλον. Οι περισσότεροι ψηφοφόροι, που προέρχονται από οικογένειες προσκολλημένες σε κόμματα ή ιδεολογίες, δύσκολα αλλάζουν τη βαθιά ριζωμένη τους πεποίθηση μέσα από δημόσιες τοποθετήσεις ενός υποψηφίου αντίπαλης παράταξης ή μέσα από κάποια τηλεφωνήματα. Η οικογένεια είναι ένας κρίσιμος παράγοντας διαμόρφωσης της γνώμης των πολιτών, αφού η ανατροφή του ατόμου στη βάση συγκεκριμένων αξιών και ιδεολογιών, με τις οποίες

γαλουχείται μέσα στην οικογένειά του, δύσκολα μπορεί να αλλάξει, εφόσον με τις αξίες αυτές και τα ιδανικά εμποτίστηκε και έχουν παγιωθεί μέσα του.

Η προσωπική μου άποψη είναι πως έχει αξία μια ουσιαστική και σωστή προεκλογική εκστρατεία. Η μεθοδική, αλλά και με σεβασμό στους ανθυποψήφιους, δημοσιοποίηση θέσεων και προγραμμάτων μπορεί να υποστηρίξει και να ενισχύσει την εκλεξιμότητα των υποψηφίων. Είναι απολύτως απαραίτητο, βέβαια, ο υποψήφιος να έχει ξεκάθαρες απόψεις και να τις υποστηρίξει με ισχυρά επιχειρήματα που θα μπορέσουν να πείσουν τους/τις ψηφοφόρους και να τον εμπιστευτούν μέσα από την ψήφο τους, με την ελπίδα πως επέλεξαν συνετά για το καλό της χώρας και του λαού και πως δεν θα ακολουθήσει η ματαιώση των ελπίδων εξ αιτίας της μη τήρησης των προεκλογικών δεσμεύσεων, ιδίως όσον αφορά ζητήματα κρίσιμα για τη χώρα.

Από το σκοτάδι στο φως: η Μουσική ως μέσο προπαγάνδας και πνευματικής αφύπνισης

**ΓΡΑΦΕΙ Η
ΕΜΙΛΥ
ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΟΥ,
Γ' 3.1**

Η μουσική απαριθμεί τόσα χρόνια ζωής όσα και ο άνθρωπος. Γεννήθηκε από την έμφυτη ανάγκη του ανθρώπου για δημιουργική έκφραση και επικοινωνία, τόσο με τον εαυτό του όσο και με τον περίγυρό του. Με το πέρασμα των αιώνων, ο άνθρωπος έχει αναπτύξει με τη μουσική μια σχέση αμφίδρομη, στο πλαίσιο της οποίας η μουσική δρα ως ανεξάντλητη πηγή έμπνευσης, μέσω της οποίας ο άνθρωπος εξευγενίζεται, διαμορφώνει την αντίληψη του «ωραίου» πλάθοντας ήθη και αξίες που συμβάλλουν στη γενικότερη διαμόρφωση της ηθικής του ποιότητας. Ταυτόχρονα, όμως, αντανακλώνται στη μουσική

σκοτεινές πτυχές του ανθρώπινου μυαλού, με αποτέλεσμα η μουσική να παύει να λειτουργεί ως υψηλή τέχνη και να μεταστρέφεται σε εργαλείο προπαγάνδας που χρησιμοποιείται από τον άνθρωπο για την υλοποίηση υποχθόνιων σχεδίων.

Ένα τρανταχτό παράδειγμα της εν λόγω αθέμιτης αξιοποίησης της μουσικής παρατηρούμε κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μιας τραγωδίας που βαναυσότερή της δεν γνώρισε η ανθρωπότητα. Μόνο το άκουσμά της προκαλεί τον αποτροπιασμό μας μπροστά στα ακραία, κτηνώδη εγκλήματα που ο άνθρωπος είναι ικανός να διαπράξει ωθούμενος από το ανεξέλεγκτο μίσος του. Ο ρόλος της μουσικής, λοιπόν, σ' αυτή τη φρικαλεότητα δεν ήταν καθόλου αμελητέος. Συγκεκριμένα, στις κομματικές συγκεντρώσεις ο γερμανικός στρατός και ιδιαίτερα οι Ες-Ες άκουγαν μουσική η οποία επιλεγόταν από τον Αδόλφο Χίτλερ με πολύ συγκεκριμένα κριτήρια. Ο Χίτλερ, λοιπόν, επέλεγε μουσικά κομμάτια του πασίγνωστου συνθέτη και πρωτοπόρου στην όπερα Richard Wagner, για τον οποίο έτρεφε βαθύτατη εκτίμηση, αφού ασπάζονταν αμφότεροι τον αντισημιτισμό. Στις όπερές του, με γνωστότερη την όπερα «Ride of the Valkyries», εντοπίζονται σοβινιστικά στοιχεία που όχι μόνο αφυπνίζουν την εθνική συνείδηση, αλλά καλλιεργούν και ενισχύουν το μίσος απέναντι σε αλλόφυλα άτομα.

Κάπως έτσι, πιστεύεται από μελετητές του Ολοκαυτώματος πως η μουσική χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία της ναζιστικής Γερμανίας, και επιβεβαιώνεται η πεποίθηση της εθνομουσικολόγου Marion Jacobson πως «η μουσική δεν λειτουργεί απλώς ως καθρέφτης του πολιτισμού που τη δημιούργησε· 'εκτελεί' αυτόν τον πολιτισμό». Ταυτόχρονα, εξηγείται και η στυγνότητα που χαρακτήριζε τους Ες-Ες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και η συμπεριφορά τους, που ταυτίζεται με αυτή των «ψυχρών εκτελεστών», αφού η μουσική του Wagner ήταν ασυμβίβαστα σοβαρή και τευτονική. Δεν αμφισβητείται σε καμία περίπτωση η ύπαρξη της άμεσης, λεκτικής προπαγάνδας στο εν λόγω ιστορικό πλαίσιο, όμως η μουσική αποδεικνύεται καθημερινά πως μπορεί με μία μόνο μελωδία να ενεργοποιήσει συναισθήματα που ακόμη και χιλιάδες λέξεις δεν θα επαρκούσαν για να αγγίξουν, με τη δύναμή της να ξεπερνά κατά πολύ αυτήν του λόγου. Κρίνοντας από τα γεγονότα, αυτό πρέπει να ήταν εις γνώσιν του Χίτλερ που θεωρείται δικαίως ένας από τους ιδιοφυέστερους «αντιήρωες» της σύγχρονης ιστορίας.

Ακόμη και σ' αυτή τη σκοτεινή περίοδο, η μουσική κατάφερε να ανθίσει και να στηρίξει τους ανθρώπους προς το καλό μέσα από

το ανθρώπινο σθένος και την επαναστατικότητα. Αυτό έγινε το 1933 στο στρατόπεδο Børgertsoor, όπου βρίσκονταν υπό κράτηση άνθρωποι λόγω των πολιτικών τους πεποιθήσεων, στους οποίους απαγορευόταν διά ροπάλου να τραγουδήσουν υπάρχοντα πολιτικά τραγούδια. Έτσι, συνέθεσαν δικό τους τραγούδι με τίτλο «Στρατιώτες της Τύρφης», όπως οι ίδιοι αυτοαποκαλούνταν, το οποίο περιγράφει την καθημερινότητα ενός φυλακισμένου στρατιώτη, τη σκληρή δουλειά υπό αντίξοες συνθήκες, «μακριά από κάθε χαρά, στοιβαγμένος πίσω από συρματοπλέγματα», που όμως αισιοδοξεί πως «ο χειμώνας θα περάσει στον χρόνο». Στην πρώτη παρουσίαση του τραγουδιού, οι συγκατοούμενοί τους αίφνης ξεσηκώθηκαν και άρχισαν με ζωηράδα και πάθος να τραγουδούν τον σκοπό. Όμως, η ερμηνεία αυτή δεν πραγματοποιήθηκε μόνο ενώπιον κρατούμενων. Παρίσαντο και στρατεύματα Ες-Ες, που καθώς το ρεφραίν έφτανε σε σταδιακή κορύφωση, άρχισαν να ενώνουν τη φωνή τους με τους κρατούμενους. Ίσως να έπραξαν κατ' αυτό τον τρόπο, συνειδητοποιώντας με πίκρα πως και οι ίδιοι ήταν «στρατιώτες της τύρφης», που «σκάβουν κάτω από τον ήλιο που καίει», αναδεικνύοντας το αρρωστημένο «όραμα» της ναζιστικής Γερμανίας που πειθήνια υιοθετούσαν. Το τραγούδι αυτό, το πρώτο που συντέθηκε

από φυλακισμένους σε στρατόπεδο συγκέντρωσης, αποτέλεσε σύμβολο αντίστασης που ενέπνεε εκατομμύρια κρατούμενους κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και κινητοποίησε, διαχρονικά, φιλελεύθερα και επαναστατικά κινήματα.

Για κάθε πνευματικό αγαθό είναι δυνατόν να αναδειχθεί η ευεργετικότητα αλλά και οι αρνητικές του επιρροές, ανάλογα με τον τρόπο που αξιοποιείται η δύναμή του από τον άνθρωπο. Η μουσική, εν προκειμένω, που πηγάζει από την ψυχή, έχει τόσο τη δύναμη να την ευφράνει και να την ζωντανέψει, όσο και τη δυνατότητα να αφαιρέσει απ' αυτήν κάθε ικμάδα ανθρωπιάς. Εναπόκειται στον ίδιο τον άνθρωπο η γόνιμη αξιοποίησή της, ως γνώσιας υψηλής τέχνης ή ο εκφυλισμός και η «ατίμωσή» της. Ο άνθρωπος καλείται να αφεθεί στη μαγεία της υποδεχόμενος το φως που αφειδώς του χαρίζει, ως απάντηση προς το σκότος, που αναπόφευκτα σκιάζει κάθε εποχή.

Εικαστικό: Άντρεα Ττοφρή, Β' 4.2 & Άντρεα Σέργη, Β' 5.2

Εξουσία Δια-φθοράς;

Η γάγγραινα του πολιτικού συστήματος της χώρας μας

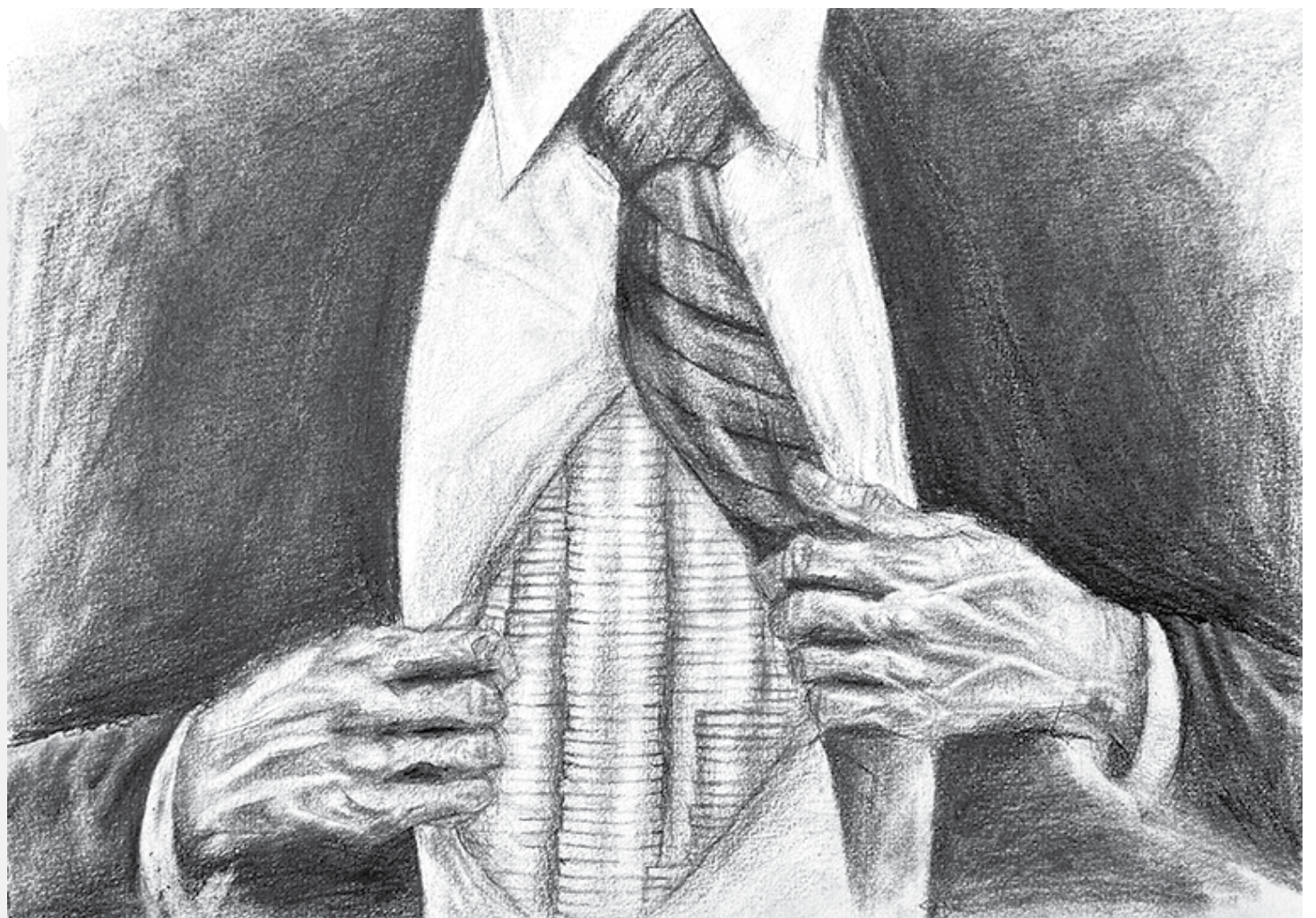
ΓΡΑΦΕΙ Η ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ, Β' 1.1

Η διαφθορά συνιστά μια σύγχρονη μάστιγα, γεγονός το οποίο δεν μπορεί να αμφισβητήσει κανείς. Συμβάντα όπως ο φάκελος των χρυσών διαβατηρίων και η υπόθεση Qatargate «μιλούν» από μόνα τους ως κραυγαλέα παραδείγματα της διαφθοράς του πολιτικού κατεστημένου του έθνους μας. Παράλληλα, μπορεί να παραθέσει κάποιος και αριθμούς έγκυρων δεικτών που μετρούν τον βαθμό διαφθοράς κάθε χώρας, ώστε να αποδείξει ότι όσοι μιλούν για «αδιάφθορη Κύπρο» πουλούν παραμύθια. Η κερδοσκοπία των αξιωματούχων που αναφωνούν αδιάντροπα «This is Cyprus!» ή η αντίληψη ότι «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα» γίνεται «άλλοθι» των ατόμων που διαπράττουν αδικήματα στον βωμό του συμφέροντος, εντείνει τα φαινόμενα διαφθοράς και καταδικάζει την Κύπρο σε διεθνή ανυποληψία.

Διαφθορά είναι κάθε ενέργεια κατάχρησης εξουσίας που γίνεται για την επίτευξη ιδιοτελών σκοπών (π.χ. δωροδοκίες, ρουσφέτια, μίζες κ.ά.). Οι συνέπειές της ποικίλλουν, ανάλογα με τον χώρο στον οποίο εκδηλώνεται και τη συχνότητα με την οποία εμφανίζεται. Συγκεκριμένα, χρήματα που θα μπορούσαν να δαπανηθούν για την ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου μέσω της παροχής αναπτυξιακών έργων και υποδομών κοινής ωφέλειας, χάνονται σε «κούφιες Ιθάκες» ιδιοτελών συμφερόντων. Επιπλέον, οι πολίτες δυσπιστούν απέναντι στην κυβέρνηση, κυριεύονται από αισθήματα ανασφάλειας και απέχουν από το πολιτικό γίγνεσθαι. Ο αντίκτυπος της αποχής τους γίνεται αντιληπτός μόνο μέσα από τη λευκή ψήφο στις εκλογές - φωνή διαμαρτυρίας ενάντια στην εκάστοτε κυβέρνηση - αφήνοντας, όμως, έτσι το μέλλον του τόπου τους σε φανατισμένα χέρια.

Το χειρότερο απ' όλα είναι ότι καταλήγουμε να έχουμε μια κατ' όνομα Δημοκρατία, στην οποία οι δημοκρατικοί θεσμοί δυσλειτουργούν και η εξουσία ανατίθεται σε διεφθαρμένους πολιτικούς που προβαίνουν ασύστολα σε καταχρήσεις εξουσίας σε βάρος των συμπολιτών τους. Ισοπεδώνεται η αξία της ισότητας και της ισοπολιτείας και κυριαρχεί η αναξιοκρατία, με αποτέλεσμα οι νέοι να τρέπονται σε φυγή, σε μια «γη της Επαγγελίας» που θα τους προσφέρει επαγγελματικές ευκαιρίες με βάση την αξία και την επαγγελματική τους κατάρτιση και όχι την καταγωγή τους.

Η αλήθεια είναι ότι νομοθεσίες και στρατηγικές που καταπολεμούν τη διαφθορά υπάρχουν (π.χ. εθνική στρατηγική κατά της διαφθοράς του 2017). Εντούτοις, αυτές αδυνατούν να επιτύχουν έναν σκοπό: την αλλαγή των συνειδήσεων. Κανένας νόμος δεν μπορεί να επιβάλει την εντιμότητα, αν οι άνθρωποι δεν είναι έτοιμοι να την αποδεχτούν. Επομένως, μπορούν να επιβάλλονται αυστηρότατες κυρώσεις, ωστόσο αυτό που πραγματικά μπορεί να έχει ουσιαστικό και καίριο ρόλο στην καταπολέμηση αυτού του προβλήματος είναι η σωστή διαπαιδαγώγηση των νέων από όλους τους φορείς παιδείας. Αυτό συμβαίνει, γιατί οι άνθρωποι εύκολα υποκύπτουν σε ηθικοπνευματικούς περιορισμούς όποτε τίθεται θέμα αδικίας ή παρανομίας και παραμένουν

Εικαστικό: Ειρήνη Χρυσστομίδα, Β' 4.2

τελικά πιστοί στο αξιακό τους σύστημα.

Μια ακόμα μεταρρύθμιση που θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση της διαφθοράς είναι η εργοδότηση ιδιωτικών και κρατικών υπαλλήλων από Επιτροπή και όχι από ένα μόνο άτομο. Η ίδια πρακτική πρέπει να ακολουθείται και στην επιλογή του Υπουργικού Συμβουλίου και ενδεχομένως να είναι αποτελεσματική και η συμμετοχή του λαού. Θα πρέπει, γενικά, να λαμβάνεται κάθε δυνατό μέτρο προκειμένου να επιτυγχάνεται η αμεροληψία. Επιπρόσθετα, επιβάλλεται οι άνθρωποι να αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους και να ασκούν τα δικαιώματά τους, ώστε να προστατεύουν τη Δημοκρατία. Έτσι, θα μπορούν να συμβάλουν τα μέγιστα στην προστασία του πολιτεύματος. Στο χέρι τους είναι να απαλλάξουν την Κύπρο από τη διαφθορά και την αναξιοκρατία, καταδικάζοντας σε μη εκλογή αυτούς που είναι συνδεδεμένοι με περιστατικά διαφθοράς. Τέλος, τα ΜΜΕ μπορούν να συνεισφέρουν στην ύπαρξη πολιτικής διαφάνειας, γνωστοποιώντας και σπλητεύοντας φαινόμενα διαφθοράς.

Η διαφθορά οφείλεται στην πλεονεξία και την κερδοσκοπία που χαρακτηρίζει την ανθρώπινη φύση. Ανέκαθεν, οι άνθρωποι κυνηγούσαν το κέρδος και την εξουσία και όχι μόνο αυτό, θυσιάσαν ιδανικά, όπως την ελευθερία, για προσωπικό όφελος. Γι' αυτό τον λόγο, διαπράχθηκαν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και ακόμη διαπράττονται. Πρέπει, λοιπόν, ο κάθε ένας από εμάς ξεχωριστά να αντιληφθεί τη σοβαρότητα της κατάστασης και να εγκλιματίσει στον περιορισμό της διαφθοράς, ώστε να διασφαλιστεί ένα μέλλον με προοπτικές για τις νέες γενιές. Την απογοήτευση και τον αποτροπισασμό, που εκτονώνεται σε μεταναστεύσεις με την ελπίδα ενός καλύτερου μέλλοντος, πρέπει να διαδεχθεί η ικανοποίηση και η πραγματική υπερηφάνεια για το έθνος. Πολλές χώρες, με προεξέχουσες τις σκανδιναβικές, που επιδεικνύουν μηδενική ανοχή σε τέτοια φαινόμενα και είναι αληθινά «καθαρές» από κρούσματα διαφθοράς, αποδεικνύουν περίτρανα ότι η απαλλαγή από αυτή τη μάστιγα δεν είναι ανέφικτη!

Πηγές:

1. <https://www.stockwatch.com.cy/el/article/genika/stin-52i-thesi-toy-deikti-antilipsis-diafthoras-i-kypros>
2. [http://www.mjpo.gov.cy/MJPO/MJPO.nsf/BF32C166DBAC4B62C2258551002FE3AA/\\$file/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%86%CE%B8%CE%BF%CF%81%CE%AC%CF%82.pdf](http://www.mjpo.gov.cy/MJPO/MJPO.nsf/BF32C166DBAC4B62C2258551002FE3AA/$file/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%86%CE%B8%CE%BF%CF%81%CE%AC%CF%82.pdf)
3. <https://www.youtube.com/watch?v=FYorzlkCWYo&vI=en>

Το τέρας της διαφθοράς

Διαφθορά: «η φθορά των ηθών, η εξαχρείωση, η ανηθικότητα, η κατάσταση στην οποία χρησιμοποιούνται αθέμιτα μέσα για να παραβιάζονται οι νόμοι (με δωροδοκίες, εξυπηρητήσεις, προσφορές, κ.λπ.) για ιδιωτικό όφελος των ανώτερων αξιωματούχων ενός καθεστώτος» (Μπαμπινιώτης, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, 2η εκδ. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας, 2002).

ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ:
ΕΛΕΝΗ ΚΑΛΛΗ,
Α' 2.4

ΕΜΜΕΛΕΙΑ
ΧΑΤΖΗΡΑΠΗ,
Α' 2.4

Το πολύμορφο και πολύκυμαντο φαινόμενο της διαφθοράς, όπως ακριβώς περιγράφεται από τον γλωσσολόγο Γ. Μπαμπινιώτη, ταλανίζει και χαρακτηρίζει την κυπριακή κοινωνία τα τελευταία – πολλά – χρόνια. Τα αδικήματα, οι δωροδοκίες, οι απάτες, η κατάχρηση εξουσίας, οι διαπλοκές και οι αυθαιρεσίες πολιτικών «αρχόντων» αποτελούν ορισμένα από τα χαρακτηριστικά αυτού του πολύμορφου

τέρατος. Το ερώτημα του τίθεται, όμως, είναι πώς γεννιέται; Πώς συντηρείται και γιατί οι άνθρωποι έχουν την ανάγκη να καταφεύγουν σε πράξεις διαφθοράς;

Πάμπολλα είναι τα αίτια που επιδεινώνουν αυτή την κατάσταση.

Αρχικά, οι συνθήκες διαβίωσης, ανατροφής και ανάπτυξης ενός παιδιού το ωθούν από τη μια στη μελλοντική εξαπάτησή του και από την άλλη στην αδικία. Η επικράτηση της χρησιμοθηρικής και τεχνοκρατικής εκπαίδευσης, καθώς και το υλιστικό περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγαλώνει και ωριμάζει ένα παιδί το κάνουν πιο επιρρεπές σε «εύκολες» λύσεις και στην επιδίωξη ενός εφήμερου κέρδους, απομακρύνοντάς το από τις ηθικές και πνευματικές αξίες. Με αυτό τον τρόπο αμαυρώνεται το μέλλον και η ελπίδα του τόπου, ενώ παράλληλα μεγαλώνει το φάσμα της διαφθοράς.

Σημαντική συνιστώσα στη διαμόρφωση των φαινομένων διαφθοράς αποτελεί ο ανελέητος ανταγωνισμός της εποχής και η αναγωγή του χρήματος σε υπέρτατη αξία. Στην εποχή μας οι άνθρωποι παρακινούνται από την απληστία τους για το χρήμα και την ανάγκη εξυπηρέτησης προσωπικών συμφερόντων μεταμορφώνονται σε ακόρεστους λύκους, έτοιμοι να κατασπαράξουν οποιονδήποτε βρεθεί στον δρόμο τους. Ξέπλυμα μαύρου χρήματος (από υπηρεσίες που κατέχουν κάποια εξουσία), μίζες και προσωπικές διασυνδέσεις σε δημόσιες υπηρεσίες αποτελούν κάποια από τα παραδείγματα που φανερώνουν την κερδοσκοπική πτυχή του φαινομένου. Τρία στα δέκα άτομα δωροδοκούνται ή χρησιμοποιούν προσωπικές επαφές σε δημόσιους οργανισμούς, ποσοστό που ισοδυναμεί με περισσότερους από 106 εκατομμύρια Ευρωπαίους πολίτες.

Πού συναντάται η κοινωνική διαφθορά και ποιους αφορά; Οι επιχειρήσεις, η Κυβέρνηση, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, ο Τύπος, το Εκπαιδευτικό Σύστημα, καθώς και η Δημόσια Υπηρεσία αποτελούν κύριο «πόλο έλξης» διεφθαρμένων συμπεριφορών και στάσεων. Παράλληλα, η ομάδα των άμεσα εμπλεκόμενων καταρτίζεται συνήθως από πολιτικούς, κυβερνητικούς και δημόσιους υπαλλήλους, καθώς και επιχειρηματίες από όλους τους τομείς της δημόσιας

και ιδιωτικής ζωής – ενώ θα έπρεπε σε κάθε εργασιακό τομέα να πληρούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις, έτσι ώστε να μην δωροδοκούνται οι εργαζόμενοι ή οι αξιωματούχοι, να μην γίνεται κατάχρηση δημόσιου χρήματος, ούτε να παραχωρούνται δημόσιες θέσεις εργασίας, χωρίς την τήρηση των προϋποθέσεων αυτών.

Ανυπολόγιστες είναι οι αρνητικές επιδράσεις αυτού του αποσπαστικού φαινομένου. Διάβρωση της εμπιστοσύνης, εξασθένηση της Δημοκρατίας, οικονομική παρακμή, ενίσχυση της ανισότητας, του κοινωνικού διχασμού και της περιβαλλοντικής κρίσης. Για παράδειγμα, η συνεχής προσπάθεια για επιδίωξη του ατομικού συμφέροντος στον εργασιακό τομέα οδηγεί στην υπονόμευση της εμπιστοσύνης μεταξύ ενός εργαζόμενου και του προϊστάμενού του. Συμπερασματικά, έχει καταστεί σαφές ότι το φαινόμενο της διαφθοράς έχει καταστροφικές επιπτώσεις σε κάθε τομέα ανάπτυξης και ακμής μίας χώρας.

Ωστόσο, υπάρχουν τρόποι με τους οποίους το πρόβλημα της διαφθοράς μπορεί να αντιμετωπιστεί ριζικά. Πρωταρχικός τρόπος ίσως του προβλήματος είναι οι

νομοθετικές μεταρρυθμίσεις και η σύσταση κανονισμών για την καταπίση της διαφθοράς. Καθίσταται, λοιπόν, επιτακτική η ανάγκη θέσπισης απαράβιαστων νόμων που θα καθορίζουν, για παράδειγμα, τα αντικειμενικά κριτήρια με τα οποία ένας υποψήφιος κρίνεται κατάλληλος για την εκάστοτε θέση εργασίας,

χωρίς να λαμβάνονται υπόψη προσωπικές διασυνδέσεις ή προσωπικά συμφέροντα. Από την άλλη, όσον αφορά το ξέπλυμα μαύρου χρήματος χρειάζεται οι αρχές να βρίσκονται σε συνεχή επιφυλακή για οποιοδήποτε ζήτημα προκύψει, ώστε να επεμβαίνουν γρήγορα και δραστικά.

Άμεσα συνηφασμένη με τα παραπάνω θεωρείται και η εκστρατεία συνεχούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για την πάταξη της διαφθοράς. Κρίνεται σημαντικό και αναγκαίο, το Κράτος αλλά και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να οργανώνουν ενημερωτικά σεμινάρια, καμπάνιες ή ημερίδες με στόχο την ευρεία ενημέρωση των πολιτών για το διαβρωτικό φαινόμενο της διαφθοράς, αλλά και για τους κινδύνους που ελλοχεύει. Με αυτό τον τρόπο θα καλλιεργηθεί η ενσυναίσθηση στον λαό και θα εκπαιδευτεί η νεολαία σε ηθικούς κώδικες συμπεριφοράς, ώστε να διαμορφωθούν σωστοί και ακέραιοι χαρακτήρες ανθρώπων που θα έχουν την τόλμη να καταδικάζουν την αδικία και να αποφεύγουν τις δωροδοκίες ή άλλες διεφθαρμένες πράξεις. Αβίαστα, λοιπόν, εξάγεται το συμπέρασμα πως υπάρχουν πολλές λύσεις για την άμβλυση του φαινομένου της διαφθοράς, όχι μόνο από πλευράς κυβερνήσεως αλλά και από το ίδιο το άτομο.

Εν κατακλείδι, θα σημειώναμε αυτό που χαρακτηριστικά ανέφερε σε πρόσφατη συνέντευξή του ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας, κ. Οδυσσέας Μιχαηλίδης: «Το τέρας που λέγεται διαφθορά μπορούμε με συστράτευση όλων των αρμόδιων θεσμών, αλλά πρώτιστα της κοινωνίας των πολιτών, να το δαμάσουμε».

ΠΡΩΤΟΣ ΜΕ ΔΙΑΦ(Θ)ΟΡΑ

Εικαστικό: Ζωή Ευαγγέλου, Γ'6.1

Μεταναστευτικό: Η μεγαλύτερη κοινή πρόκληση

«Πολλοί απ' αυτούς που σταμάτησαν
δεν ήξεραν πού έβγαζε ο δρόμος,
άλλοι ψάχναν για το λιμάνι,
άλλοι ρωτούσαν για τον σταθμό,
ένας σκυφτός κούρδιζε το ρολόι του
σταματημένο εδώ και μέρες,
άραγε τι τον ένοιαζε η ώρα
ήταν πρωί, ο ήλιος σηκωνόταν
κι όλα μυρίζαν άλλη μια σκάρτη μέρα.»

Ντίνος Σιώτης

ΓΡΑΦΕΙ Η
ΝΙΟΒΗ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ,
Β' 3.4

Μέσα από τα συγκινητικά αυτά λόγια του Ντίνου Σιώτη, αναβιώνει η ιστορία κάθε πρόσφυγα, τα συναισθήματα και οι σκέψεις που κατακλύζουν το μυαλό καθενός από αυτούς που τους λείπει η

σιγουριά για το αν το αύριο θα ξημερώσει.

Εδώ και πολλές χιλιάδες χρόνια, σχεδόν από καταβολής του ανθρώπινου είδους, παρατηρείται η συνεχής αναζήτηση από τον άνθρωπο μιας καλύτερης ποιοτικά ζωής, η καταφυγή σε ένα περιβάλλον που να προσφέρει ασφάλεια και ευημερία. Στο πλαίσιο της αναζήτησης αυτής, ο άνθρωπος διαχρονικά έχει την τάση να μετακινείται από μέρος σε μέρος για να καταλήξει, εν τέλει, σε μια περιοχή που να του εξασφαλίζει ό,τι αυτός αναζητεί, γεγονός το οποίο δημιουργεί σοβαρά προβλήματα και εντάσεις, τόσο μεταξύ των πληθυσμών, όσο και στις χώρες που υποδέχονται αυτά τα μεταναστευτικά κύματα.

Η Κύπρος δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση στο πρόβλημα των ανεξέλεγκτων μεταναστευτικών ροών, εξαιτίας της γεωγραφικής της θέσης, της ασφάλειας και της ποιότητας ζωής που παρέχει στους πολίτες της. Ειδικά μετά την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτελεί τη Γη της Επαγγελίας για πάρα πολλούς λαούς της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής.

Οι λαοί αυτοί αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαβίωσης στον τόπο τους και γι' αυτόν τον λόγο καταφεύγουν σε ξένες χώρες αναζητώντας μια καλύτερη ζωή. Τα προβλήματα αυτά, σύμφωνα με έρευνες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αποτελούν τις κυριότερες αιτίες προσφυγοποίησης των λαών και οι επιπτώσεις τους αξιολογούνται ως μερικής σοβαρές ενώ συχνά τίθενται και ζητήματα απειλής της ζωής. Κύριες αιτίες μετανάστευσης αποτελούν οι διάφορες διαμάχες, όπως πόλεμοι, εμφύλιοι και μη, η οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται μια χώρα και φυσικά η καταπάτηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και οι διώξεις κατά του διαφορετικού, λόγω των καθεστώτων που ισχύουν στις χώρες αυτές.

Παρόλο που η υποδοχή προσφύγων αποτελεί υποχρέωση όλων των κρατών και επομένως και της Κύπρου σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, οι επιπτώσεις του φαινομένου της μετανάστευσης για τη χώρα μας αξιολογούνται ως ιδιαίτερος σοβαρός. Ο κύριος τομέας ο οποίος επηρεάζεται από τις συνέπειες του ζητήματος είναι η Οικονομία. Για μια μικρή χώρα όπως είναι η Κύπρος, είναι δυσβάσταχτο το οικονομικό κόστος για την οργάνωση χώρων υποδοχής και φιλοξενίας, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τη συντήρησή τους. Βέβαια, η ΕΕ με τη σειρά της ενισχύει οικονομικά τα Κράτη Μέλη της όσον αφορά το θέμα της μετανάστευσης με την παροχή κονδυλίων.

Επιπλέον, τα ανεξέλεγκτα μεταναστευτικά κύματα προκαλούν και κοινωνικά προβλήματα στη χώρα μας. Δημιουργούνται αντιπαλότητες μεταξύ των ντόπιων κατοίκων των κοινοτήτων, που παρέχουν σπίτι και φιλοξενία και των μεταναστών. Επίσης, παρουσιάζονται στην κοινωνία εστίες εκμετάλλευσης, ρατσιστικών και ξενοφοβικών περιστατικών, εστίες παραβατικότητας και διαφθοράς.

Σαν να μην έφταναν όλα τα πιο πάνω, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στη χώρα μας έντονα και το φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης, το οποίο συνεπάγεται τη χρήση παράνομων μέσων για την είσοδο σε μian άλλη χώρα, γεγονός το οποίο οξύνει ακόμη περισσότερο το πρόβλημα της κοινωνικής ένταξης των ατόμων αυτών και ενισχύει την κατάπτωση της οικονομίας και τη δημιουργία των προαναφερθέντων κοινωνικών προβλημάτων.

Η λαθρομετανάστευση αποτελεί πλέον μια από τις κυριότερες και πιο δύσκολες προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει ο τόπος μας. Το κράτος, οι διεθνείς οργανισμοί αλλά και ο απλός κόσμος, καλούνται να συμβάλουν στην αντιμετώπιση και μείωση των συνεπειών του φαινομένου. Ο αποτελεσματικότερος τρόπος άμβλυνσης της λαθρομετανάστευσης είναι η διακοπή των διωγμών των ανθρώπων για οποιουδήποτε λόγους και η βελίωση των συνθηκών ζωής όλων των ανθρώπων στον τόπο όπου ζουν. Εν τούτοις, με τα σημερινά δεδομένα κάτι τέτοιο θεωρείται αδύνατον.

Για την αποτροπή του φαινομένου της λαθρομετανάστευσης το κράτος προβαίνει σε ενίσχυση της φύλαξης των συνόρων, θαλάσσιων και χερσαίων. Ακόμη, ο έλεγχος των εισερχόμενων λαθρομεταναστών και ο άμεσος επαναπατρισμός τους από τις χώρες προέλευσης μπορεί να μειώσει τις παράνομες μεταναστευτικές εισροές. Η απόρριψη οποιασδήποτε αίτησης ασύλου από παρανόμως εισερχόμενους πολίτες από οποιαδήποτε χώρα θα μπορούσε, ιδίως, να συμβάλει στη μείωση των προβλημάτων.

Όλα αυτά τα φαινόμενα που προκαλούνται από τη μετανάστευση θα πρέπει να απασχολήσουν ιδιαίτερα τα κράτη του κόσμου μας. Η διαδικασία απαιτεί πολιτικό και κοινωνικό θάρρος ιδιαίτερα από τις χώρες που φιλοξενούν τους μετανάστες. Άλλωστε, οι σύγχρονα ανεπτυγμένες κοινωνίες έχουν ως απώτερό τους σκοπό την οικουμενική και ειρηνική διαβίωση όλων των πολιτών τους.

Φωτογραφία: Ναταλία Ιωαννίδου, Α' 2.1

Για μια τούφα μαλλιά

ΓΡΑΦΕΙ Η ΚΛΕΙΩ ΔΙΑΚΟΥΡΑΚΗ, Β' 3.4

Στις 13 Σεπτεμβρίου 2022 η είκοσι δύο ετών δικηγόρος Mahsa Amini συνελήφθη από την αστυνομία ηθών του Ιράν, διότι φορούσε το hijab της με τρόπο που άφηνε μερικά από τα μαλλιά της να φαίνονται. Στις

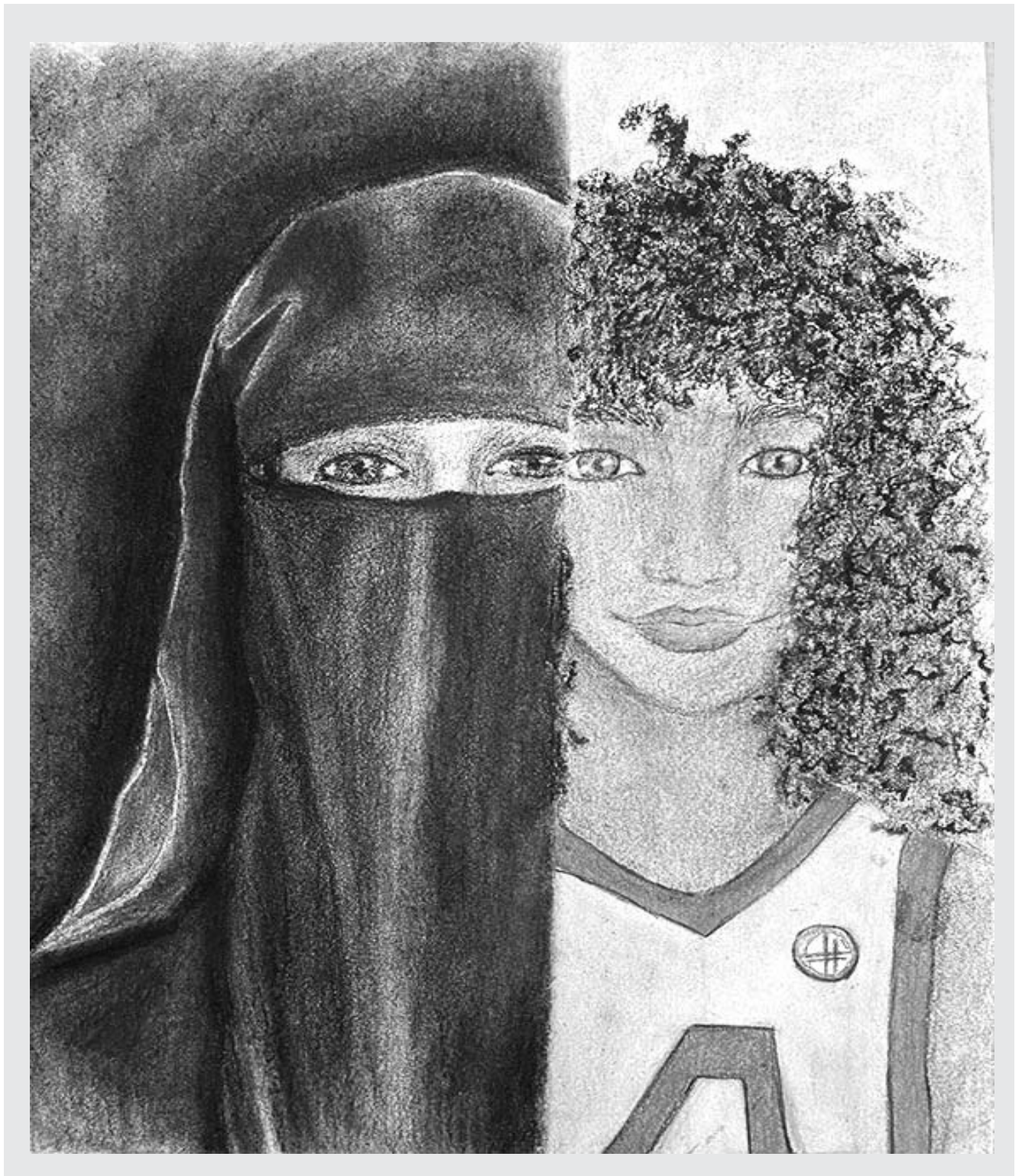
16 Σεπτεμβρίου η νεαρή Ιρανή άφησε την τελευταία της πνοή ως αποτέλεσμα αστυνομικής βίας. Για τους Ιρανούς πολίτες, ο θάνατός της ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Μετά από χρόνια κάτω από ένα καθεστώς που καταπιέζει ανελέητα τις γυναίκες και καταπνίγει τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι Ιρανοί πολίτες αποφάσισαν να αντιδράσουν. Δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι ξεχύθηκαν στους δρόμους σε όλο το Ιράν φωνάζοντας «ΓΥΝΑΙΚΑ, ΖΩΗ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», ενώ η αστυνομία χρησιμοποίησε βίαια μέσα για να πατάξει την εξέγερση, με αποτέλεσμα τον θάνατο και τον τραυματισμό πολλών εκατοντάδων διαδηλωτών. Όμως, η εξέγερση δεν έμεινε ως εκεί. Πλήθος διαδηλωτών στην Ευρώπη και στην Αμερική διαδήλωσαν στους δρόμους, ως ένδειξη διεθνούς υποστήριξης στους διαδηλωτές του Ιράν, που αντιμετωπίζουν τη βίαιη κυβερνητική καταστολή των εκδηλώσεων διαμαρτυρίας τους. Ακόμη και στην Κύπρο, δεκάδες άνθρωποι συγκεντρώθηκαν έξω από την πρεσβεία του Ιράν στη Λευκωσία κρατώντας πλακάτ με τη φωτογραφία της Mahsa Amini, φωνάζοντας «ΟΧΙ ΣΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ.»

Το γεγονός ότι η διεθνής κοινή γνώμη δίνει τόσο μεγάλη προσοχή στον τραγικό θάνατο της νεαρής γυναίκας αποτελεί αφ' εαυτού ένα στοιχείο θετικό. Παρά ταύτα, το γεγονός ότι οι κραυγές τους αγνοήθηκαν για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα είναι εξοργιστικό και το γεγονός ότι χρειάστηκε μια νεαρή γυναίκα να χάσει τη ζωή της, να ξυλοκοπηθεί βάνουσα μέχρι θανάτου για να παρατηρήσει επιτέλους η ανθρωπότητα τις φωνές ενάντια στη βία κατά των γυναικών, είναι απογοητευτικό. Αυτό δεν είναι βέβαια το πρώτο περιστατικό βίας εναντίον των γυναικών, είναι όμως, ίσως, μία από τις λιγότερες φορές που τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έχουν δώσει την απαιτούμενη σημασία.

Είναι απαράδεκτο εν έτει 2022-2023 να υπάρχουν ακόμα τόσα πολλά περιστατικά μισογυνισμού και πατριαρχίας στην κοινωνία. Οι γυναίκες εδώ και εκατοντάδες χρόνια παλεύουν με διάφορους τρόπους για ίσα δικαιώματα ανάμεσα στα δύο φύλα. Ενδεικτικά αναφέρουμε το γράμμα της Abigail Adams στον άνδρα της Founding Father John Adams για τον αυτονόητο σεβασμό προς τις γυναίκες το 1776, καθώς και επαναστατικές διαδηλώσεις για το δικαίωμα του εκλέγειν το 1920. Τα πιο πάνω, μαζί με τις διαδηλώσεις για τον θάνατο της Mahsa Amini θα καταχωριστούν στην ιστορία των αγώνων ενάντια στην πατριαρχία και τον μισογυνισμό.

Οι αντιδράσεις ανά το παγκόσμιο δεν διέφεραν μεταξύ τους, καθώς όλες καταδίκασαν την άδικη δολοφονία της Mahsa Amini. Αναλυτικότερα, ο κόσμος ξεχύθηκε στους δρόμους διαδηλώνοντας ενάντια στη δικτατορία και τη δολοφονία της. Ταυτόχρονα, το Ιράν θεώρησε παράνομη τη διαμαρτυρία για τη δολοφονία της Mahsa Amini και προχώρησε σε συλλήψεις διαδηλωτών με ποινή τον δημόσιο απαγχονισμό για «παραδειγματισμό» των υπολοίπων. Την ίδια ώρα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καταδίκασε τη δολοφονία και επέβαλε κυρώσεις στα άτομα που εμπλέκονταν στην καταστολή των διαδηλώσεων στο Ιράν.

Όλα αυτά η κοινωνία τα γνωρίζει, αντιδρά και καταδικάζει, ωστόσο οι στατιστικές για την ισότητα των δύο φύλων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζουν την πραγματικά θλιβερή κατάσταση. Συγκεκριμένα, η Ευρώπη κατάφερε να μειώσει το χάσμα που υπάρχει μεταξύ των δύο φύλων κατά 76,6%. Οι χώρες στις οποίες

Εικαστικό: Μαριάννα Κυριάκου, Α' 1.1

τα δύο φύλα έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά ισότητας είναι η Σουηδία (83,9%), η Δανία (77,8%) και η Ολλανδία (77,3%), ενώ η Κύπρος βρίσκεται στην 23η θέση με 57,3%. Απογοητευτική είναι και η θέση της Ελλάδας καθώς είναι η τελευταία χώρα στην Ευρώπη με ποσοστό 53,4%. Η έρευνα δεν σταμάτησε μόνο σε επίπεδο κρατών, αλλά παρουσιάζει τις διακυμάνσεις της ισότητας των φύλων στους διάφορους τομείς. Συγκεκριμένα, ο τομέας της υγείας είχε τα πρωτεία καθώς η ισότητα που καταγράφηκε αγγίζει το 88% σε αντίθεση με τα αξιώματα σε διάφορους τομείς της κοινωνίας, τα οποία βρίσκονται στην τελευταία θέση με 53,5%. Δυστυχώς, την ίδια ώρα που η κοινωνία της Ευρώπης διαδηλώνει και καταδικάζει τις διακρίσεις απέναντι στο γυναικείο φύλο, επί της ουσίας αδιαφορεί για την κατωτερότητα που αντιμετωπίζει ο γυναικείος πληθυσμός εντός των θυρών της Ευρώπης.

Για να υπάρξει ριζική αλλαγή στη σύγχρονη κοινωνία και για να αποτελέσει η δολοφονία της Mahsa Amini την τελευταία μαύρη σελίδα στο βιβλίο της πατριαρχίας και του μισογυνισμού, θα πρέπει να υπάρξει ατομική και συλλογική προσπάθεια. Ο δρόμος για την πλήρη ισότητα μεταξύ των δύο φύλων είναι μακρύς και δεν είναι στρωμένος με ροδοπέταλα. Δεν είναι ακατόρθωτος ο αγώνας, γι' αυτό και οι προσπάθειές μας πρέπει να είναι συνεχείς.

Εμπορευματοποίηση της Δικαιοσύνης:

Η περίπτωση της δικαστικής διαμάχης Johnny Depp Vs. Amber Heard

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΙΑΣΕΜΗΣ, Γ' 3.2

Από τον Απρίλιο του 2022 μέχρι τον Ιούνιο του ίδιου έτους έλαβε χώρα η πολύχρονη δικαστική διαμάχη των διαζευγμένων ηθοποιών Johnny Depp και Amber Heard. Ο Depp, ως ενάγων, προέβη σε καταγγελία έναντι της Amber Heard με την κατηγορία της συκοφαντικής δυσφήμισης εις βάρος του, μετά τις δημόσιες κατηγορίες της ηθοποιού περί κακοποίησης που υπέστη από τον πρώην σύζυγό της. Σεβόμενος τη δικαστική απόφαση και αναγνωρίζοντας ότι εμπίτω στην κατηγορία του απλού παρατηρητή, αναπτύσσω παρακάτω ένα κοινωνικό συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από τη στάση της πολιτείας ως προς τη δίκη αυτή.

Εάν επιχειρούσε κανείς να ερμηνεύσει το σύγχρονο κοινωνικό στερέωμα, θα ήταν κομβικής σημασίας η αναφορά στο φαινόμενο της εμπορευματοποίησης των πάντων. Ενδεχομένως να θεωρούμε πως η έννοια της εμπορευματοποίησης -πέραν των αγοραστικών πεδίων- δεν αποτελεί ένα υπαρκτό φαινόμενο αλλά μία προπαγάνδα εξτρεμιστών, που αποσκοπεί στη δαιμονοποίηση του χρήματος. Παρόλα αυτά, κοινωνιολόγοι αλλά και οικονομολόγοι διεθνώς σπεύδουν να σχολιάσουν πως η εμπορευματοποίηση δεν άφησε ανέγγιχτο τον ηθικοπνευματικό άξονα της σύγχρονης κοινωνίας και δεν περιορίζεται εντός του βεληνεκού των αγορών. Μήπως, λοιπόν, ακόμα και η δικαιοσύνη, τόσο σε αξιακό όσο και σε θεσμικό επίπεδο, έτυχε εκμετάλλευσης;

Ο Michael Sandel, Αμερικανός φιλόσοφος, στο βιβλίο του «Δικαιοσύνη, τι είναι το σωστό;», προσεγγίζει το ζήτημα ανθρωπιστικά και σχολιάζει πως η «ανήθικη» αγορά είναι συνυπεύθυνη για τη «σαπίλα» σε επίπεδο οικουμενικών αξιών, ενώ υπογραμμίζει ότι «η εμπορευματοποίηση διαβρώνει την έννοια του 'κοινού' και κατ' επέκταση της δικαιοσύνης». Ακόμη, όμως, κι αν έχουν πραγματοποιηθεί ακαδημαϊκές μελέτες ή αν ο Sandel ή ο κάθε Sandel-διανοούμενος έγραψε δοκίμια που τεκμηριώνουν την εμπορευματοποίηση του δικαίου, για πολλούς η προσέγγιση αυτή δεν αποτελεί παρά μόνο μία θεωρητική ερμηνεία των πραγμάτων και όχι μία ορατή πραγματικότητα. Λάθος!

Κατά τη γνώμη μου, ο άνθρωπος έχει μετατραπεί σε ανδρείκελο, υποχείριο των αγορών και ως υπόδουλος του καταναλωτικού δεσποτισμού τείνει να εθελουφλεί μπροστά στο φαινόμενο της σύγχρονης εμπορευματοποίησης.

Αρκεί απλώς να ρίξουμε μια ματιά στην περιλάλητη δικαστική διαμάχη των ηθοποιών Johnny Depp και Amber Heard, που «καθίλωσε» την κοινωνία, η οποία καιρό τώρα τέρπεται με σπερμολογίες που αναπαράγονται εξαιτίας δικαστικών συγκρούσεων μεταξύ των λεγόμενων «celebrities». Με την έναρξη της δίκης, μία από τις πλέον περιώνυμες διεθνώς αμερικανικές αλυσίδες καφέ τοποθετεί στα ταμεία της δύο δοχεία για φιλοδώρημα, το καθένα εκ των οποίων κοσμείται με ετικέτα, όπου αναγράφεται το όνομα του κάθε ηθοποιού, ωθώντας, βεβαίως, τον κάθε πελάτη να επιλέξει ένα από τα δύο αντιπαρθεθέντα πρόσωπα αποφέροντας με αυτό τον τρόπο κέρδη στη συγκεκριμένη εταιρεία. Το φάσμα της εξευτελιστικής προσπάθειας για προσέλκυση πελατών απλώνεται μέχρι την Ευρώπη, όπου μία από τις μεγαλύτερες αλυσίδες υπεραγορών κυκλοφορεί διαφήμιση, στην οποία γελοιοποιεί τις καταθέσεις της Amber Heard. Ταυτόχρονα δύο από τις μεγαλύτερες πλατφόρμες ηλεκτρονικών αγορών επιτρέπουν την πώληση πολυάριθμων προϊόντων που κλειάζουν, με τη χρήση «memes», όσα λέχθηκαν περί κακοποίησης στη δίκη. Ορισμένες αλυσίδες

ON AIR

BEHIND THE SCENES

Εικαστικό: Στέφανη Χριστοφορίδη, Β' 3.2

foride

τροφίμων διεθνώς αναρτούν στα ΜΚΔ καθώς και στα ίδια τους τα καταστήματα ταμπέλες όπου αναγράφεται πως η Amber Heard «δεν είναι ευπρόσδεκτη εδώ», ικανοποιώντας, προφανώς, κοινωνικές προτιμήσεις πελατών τους, με απώτερο σκοπό την αύξηση των εσόδων τους. Θα μπορούσα να συνεχίσω να απαριθμώ δεκάδες παραδείγματα, που εύκολα μπορεί να εντοπίσει κάποιος σε ένα «σερφάρισμα» στο διαδίκτυο. Ωστόσο, αρκούμενος στα προαναφερθέντα, εξάγω το εξής συμπέρασμα: Ο άνθρωπος, ως σύγχρονος δούλος του χρήματος, δεν διστάζει να θυσιάσει στον βωμό της εμπορευματοποίησης ακόμη και τα καθολικά ιδανικά που με μόχθο εξασφάλισε, ένα εξ αυτών τη θεσμοθετημένη καθώς και την ηθική δικαιοσύνη.

Συνοψίζοντας, η κοινωνία μας βρίσκεται σε απόλυτη ηθική παρακμή με τις πανανθρώπινες αξίες να είναι ρευστές και απρόσωπες. Ο άνθρωπος παρουσιάζεται προασπιστής και υπέρμαχος του δικαίου. Όταν, όμως, παρουσιάζεται κερδοσκοπική δυνατότητα, ο εξανδραποδισμένος από το κεφάλαιο εαυτός του παραγκωνίζει πλήρως την ανθρωπινή αξιοπρέπεια και ξεχύνεται στον αγώνα της οικονομικής υπεροχής. Στην προκειμένη περίπτωση, η κοινωνία αγνόησε παντελώς το κίνημα MeToo και την τραγικότητα ενός περιστατικού κακοποίησης και με αμοραλιστική διάθεση εμπορευματοποίησε τη δικαιοσύνη, σαν να ήταν ένα προϊόν και όχι μία οικουμενική αρχή. Είναι επώδυνο, μα φαντάζει πραγματιστικό να σκεφτεί κανείς ότι ο άνθρωπος είναι διατεθειμένος να «πουλήσει» την ηθική του διάσταση, σαγηνευμένος από τις σειρήνες του θεοποιημένου χρήματος. Αν κάποιος έβλεπε τα πράγματα από μια πιο απαισιόδοξη οπτική, θα έλεγε ότι η πνευματική καταστροφή μας βρίσκεται επί θύραις.

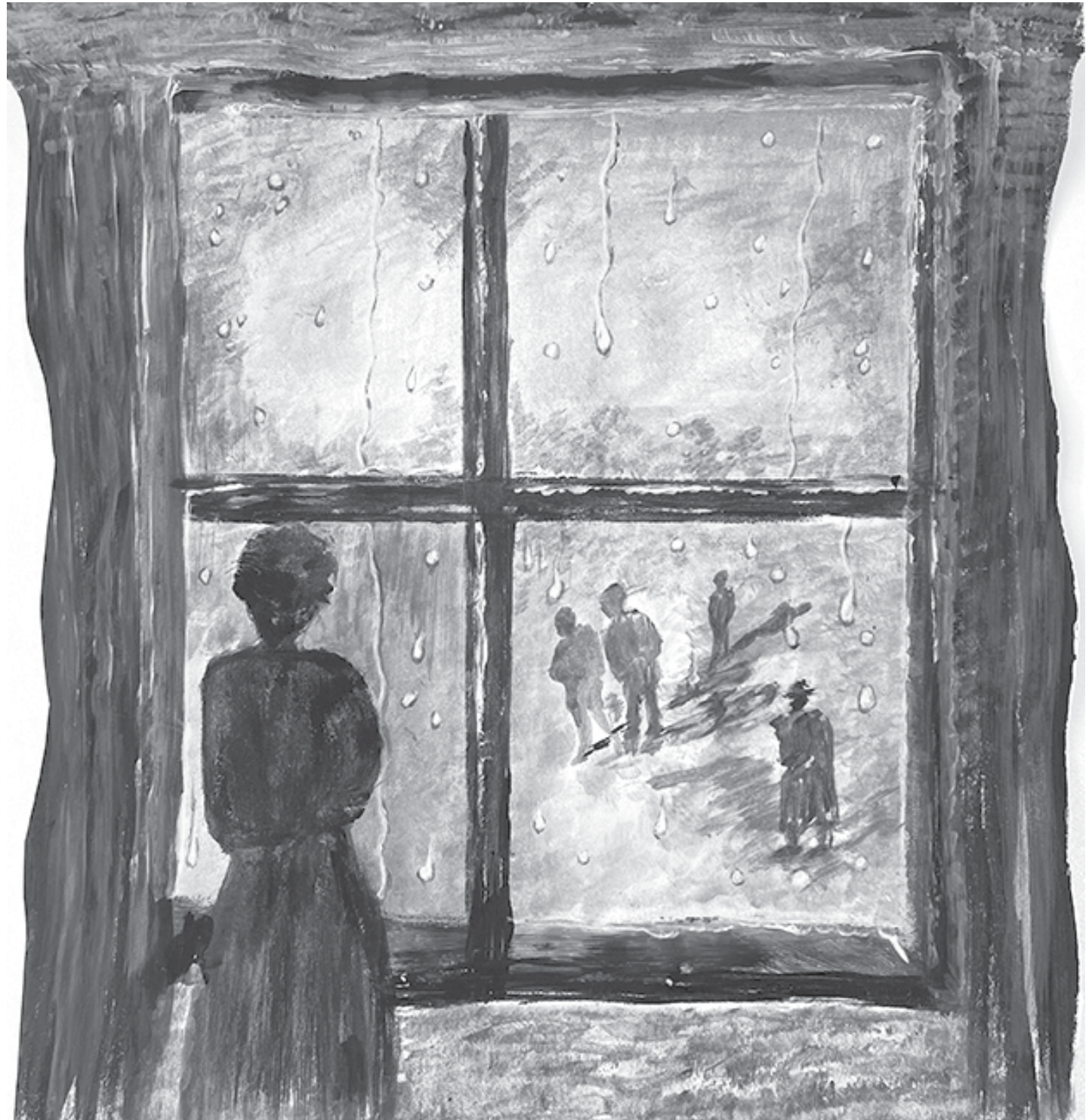
Η πίεση του ανήκειν

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΡΙΑ ΤΖΟΥΝΑΚΑ, Β' 3.2

«Γιατί αγχώνεσαι; Εσείς οι νέοι τα έχετε όλα έτοιμα» είναι μία από τις πιο εξοργιστικές φράσεις που ακούμε καθημερινά οι έφηβοι από τους γονείς ή τους καθηγητές μας. Οι μεγάλοι νομίζουν ότι έχουμε μια εύκολη ζωή και ότι απολαμβάνουμε την απόλυτη ελευθερία και τις ανέσεις που οι ίδιοι δεν είχαν. Και όμως, πλανώνται. Στον κόσμο που ζούμε δημιουργούνται υποσυνείδητες δεσμεύσεις και ανάγκες, που μας ωθούν στην υιοθέτηση μαζικών συμπεριφορών και δυσκολεύουν τις προσωπικές μας επιλογές. Έτσι, παρά τα άλματα της κοινωνίας μας και την αδιαμφισβήτητη πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε σχέση με παλαιότερες εποχές, η ατομική ελευθερία δεν έχει διασφαλιστεί στον επιθυμητό βαθμό. Πολύπλευρες πιέσεις μας ωθούν σε ενέργειες ενάντια στις πραγματικές μας επιθυμίες.

Η συμμετοχή σε δραστηριότητες και προγράμματα στο περιβάλλον του σχολείου, η δημοσιοποίηση κάθε πράξης μας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η πρόσκλησή μας σε προγραμματισμένες δραστηριότητες της «παρέας», όπως συνάξεις, γιορτές, συναυλίες, εξόδους σε κέντρα διασκέδασης και άλλα πολλά. Ενώ, λοιπόν, γύρω μας λαμβάνει χώρα πλήθος κοινωνικών δραστηριοτήτων, άλλοι αισθάνονται πίεση να παραστούν σε αυτές χωρίς στην πραγματικότητα να το θέλουν, μόνο και μόνο για να μην χάσουν τα «προνόμια του ανήκειν», ενώ άλλοι βιώνουν το δυσάρεστο αίσθημα της απόρριψης, αν δεν κληθούν σε αυτές. Η ευρύτερη κοινωνία δεν ασκεί λιγότερη πίεση σε εμάς τους νέους. Για παράδειγμα, κυρίαρχες τάσεις της μόδας σε ενδυματολογικές επιλογές, σε χτενίσματα και κουρέματα, σε πρότυπα ομορφιάς, σε συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές εντυπώνονται σε συλλογικές δράσεις και επηρεάζουν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο τις ενέργειές μας. Τέτοια και πολλά άλλα παραδείγματα καταδεικνύουν ότι βιώνουμε το άγχος της συμμόρφωσης με μαζικές συμπεριφορές σε συνάρτηση με την ανάγκη για αποδοχή.

Το φαινόμενο αυτό άπτεται του βαθύτερου ατομικού ασυνείδητου και συνεπώς η δυναμική του είναι πολύ ισχυρή. Τα αίτιά του είναι πολλά και ποικίλα. Ο άνθρωπος, από τη φύση του κοινωνικό ον, εντάσσεται σε ομάδες και αισθάνεται ασφάλεια εντός τους. Ωστόσο, για να ενσωματωθεί πλήρως σε αυτές και να απολαμβάνει τα πλεονεκτήματα αυτής της ένταξης, συχνά θυσιάζει πτυχές της ατομικότητάς του και υιοθετεί συμπεριφορές τις οποίες διαφορετικά δεν θα επέλεγε. Επιπλέον, η εποχή μας χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία του lifestyle, η οποία δυσχεραίνει την όποια απόκλιση από τους κανόνες του και τις δυνατότητες ανάπτυξης ατομικής δημιουργικότητας. Ταυτόχρονα, τα Μέσα

Εικαστικό: 'Αντρεα Ττοφή, Β' 4.2 & 'Αντρεα Σέρρη, Β' 5.2

Κοινωνικής Δικτύωσης διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των χρηστών τους, κυρίως των νέων, καθώς αποτελούν πλατφόρμες στις οποίες ο καθένας δημοσιοποιεί αξιοζήλευτες στιγμές της καθημερινότητάς του – συχνά και παραπλανητικές – και επιτρέπουν τη δημιουργία παράλογων συγκρίσεων και μη ρεαλιστικών προσδοκιών, πράγματα που οδηγούν σε ανασφάλεια με δυσμενείς συνέπειες στην ψυχική υγεία των ατόμων.

Έχοντας ερευνήσει τα αίτια και τις επιπτώσεις του φαινομένου μπορούμε να προβούμε σε πληρέστερες προτάσεις για τους τρόπους διαχείρισής του. Η παιδεία οφείλει να διαπλάθει ολοκληρωμένους πολίτες με ισχυρή προσωπικότητα και ατομική βούληση, ισχυρή να ανθίσταται στις όποιες έξωθεν πιέσεις. Στην

κατεύθυνση αυτή η ανθρωποκεντρική παιδεία κατέχει πρωτεύοντα ρόλο. Η οικογένεια πάντοτε αποτελεί παράγοντα καθοριστικό στη μετάγχιση αρχών, ηθών και αξιών που θα επιτρέψουν στο παιδί να αποκτήσει ακέραιο χαρακτήρα, να παραμείνει σταθερό στα ιδανικά του, χωρίς να μεταβάλλει τη γνώμη του άκριτα από τις πιέσεις της εποχής. Η παιδεία και η οικογένεια, σε συνάρτηση με την ευρύτερη κοινωνία, θα πρέπει να εμπεδώσουν την έμφαση στο είναι και όχι στο φαίνασθαι, ώστε οι πολίτες εν γένει να επικεντρώνονται στα ουσιαώδη και τα αληθινά και να αδιαφορούν για πλαστές ανάγκες που διαμορφώνονται από επιθυμίες άλλων. Με τον τρόπο αυτό η καθεμιά και ο καθένας θα μπορούν να διεκδικούν όσα πραγματικά επιζητούν, να υποστηρίζουν επιλογές τους που αποκλίνουν από αυτές των πολλών ή από

σύγχρονες τάσεις, να υπερασπίζονται τις ελευθερίες τους.

Όλοι μας, ο καθένας σαν ένα μοναδικό και ξεχωριστό κομμάτι ενός μεγάλου πάζλ, ας γνωρίζουμε ότι στο τέλος θα ταιριάζουμε εκεί που πρέπει, χωρίς να χρειαστεί να προσθέσουμε ή να αφαιρέσουμε στοιχεία μας. Μπορεί σήμερα οι υλικές συνθήκες να είναι καλύτερες σε σχέση με αυτές που βίωσαν οι μεγαλύτεροι, αλλά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε στις μέρες μας είναι εξίσου σημαντικά, αν και διαφορετικής μορφής. Οι νέοι ερχόμαστε να διαχειριστούμε το ζήτημα της ελευθερίας, ιδίως της εσωτερικής, η οποία έχει να διανύσει αρκετό δρόμο ακόμη για να επιτευχθεί και για την οποία οφείλουμε να αγωνισθούμε με όλες μας τις δυνάμεις.

Fast & Furious (!) fashion

**ΓΡΑΦΕΙ Η
ΛΗΔΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ,
Α' 2.2**

Τι είναι το fast fashion;

Ο σύγχρονος όρος fast fashion, δηλαδή ταχεία μόδα, χρησιμοποιείται για να περιγράψει το φαινόμενο γρήγορης παραγωγής και κατανάλωσης μοντέρνων ρούχων και σχεδίων χαμηλού

κόστους, τα οποία κινούνται γρήγορα από την πασαρέλα προς την κατανάλωση, καταγράφοντας όλες τις τρέχουσες τάσεις της μόδας. Φυσικά, τα ρούχα αυτά δεν μετακινούνται γρήγορα μόνο από την πασαρέλα προς την αποθήκευση (από τον καταναλωτή), αλλά και από τη χρήση στα σκουπίδια. Ουσιαστικά, αυτά τα οικονομικά είδη ένδυσης ή αξεσουάρ έχουν σχεδιαστεί για να φορεθούν λίγες φορές, αφού κατασκευάζονται από χαμηλής ποιότητας υλικά και έχουν ελάχιστο χρόνο «ζωής».

Η ταχεία μόδα (fast fashion) αποτελεί έκφραση του υπερκαταναλωτικού και υλιστικού πνεύματος που επισκιάζει τον σύγχρονο κόσμο και έχει καταφέρει να καθιερωθεί παγκοσμίως λόγω της απομίμησης και προσφοράς προϊόντων από γνωστούς οίκους μόδας ή/και σχεδιαστές σε πολύ χαμηλές τιμές. Η βιομηχανία ταχείας μόδας «ποντάρει» συνήθως σε διαδικτυακά καταστήματα (online shops), ενώ τα προϊόντα που διατίθενται είναι τις πλείστες φορές κινέζικης και ασιατικής προέλευσης. Ωστόσο, δεν χρειάζεται να πλοηγηθείς στο διαδίκτυο για να επισκεφθείς ένα fast fashion κατάστημα. Αρκεί να επισκεφθείς το κοντινότερο εμπορικό κέντρο της πόλης σου και θα διαπιστώσεις με έκπληξη ότι όλες οι γνωστές αλυσίδες καταστημάτων – που προσφέρουν ρούχα σε φαινομενικά χαμηλές τιμές – ανήκουν στη βιομηχανία ταχείας μόδας.

Γιατί δημιουργείται η ανάγκη αγοράς ενός προϊόντος «μαϊμού»;

Από αυτήν ακριβώς την ανάγκη επίδειξης πλούτου τρέφονται τα καταστήματα ταχείας μόδας, αφού το μόνο σίγουρο είναι πως δεν έχουν όλοι την οικονομική άνεση να διαθέσουν τόσα χρήματα προκειμένου να αγοράσουν το αυθεντικό προϊόν. Έτσι, οι καταναλωτές «αναγκάζονται» να αγοράσουν κάτι παρεμφερές, το οποίο προσφέρεται με αξιοζήλευτη μαστρορία από τις εταιρείες ταχείας μόδας. Οι εταιρείες ταχείας μόδας βλέποντας τη ζήτηση ενός ακριβού και δημοφιλούς προϊόντος κερδίζουν πλήθος αγοραστών, δημιουργώντας κάτι παραπλήσιο ή πολλές φορές και ένα τέλειο αντίγραφο. Στην πραγματικότητα, η γρήγορη μόδα έχει «εκκλαϊκώσει» τις πολυτελείς ενδυματολογικές τάσεις κάνοντάς τις προσιτές στους καθημερινούς καταναλωτές.

Πώς είναι δυνατόν να παράγονται τόσο οικονομικά ρούχα σε μαζικές ποσότητες;

Η βιομηχανία της γρήγορης μόδας και τα αντίστοιχα εργοστάσιά της έχουν βρει τον τρόπο να παράγουν μαζικές ποσότητες με ελάχιστο κόστος και σε πολύ χαμηλές τιμές. Ωστόσο, οι πρακτικές που ακολουθούνται συνοδεύονται από βαρύ κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονται για χάρη της γρήγορης μόδας.

Καταρχάς, για την κατασκευή και παραγωγή των ρούχων, η βιομηχανία γρήγορης μόδας επιλέγει χώρες με φθινό εργατικό δυναμικό, όπως η Ινδία και το Μπαγκλαντές. Οι εργαζόμενοι, συνήθως, δουλεύουν για εξωφρενικά χαμηλές αμοιβές, παρόλο που εργάζονται υπερώριμες ώρες. Μάλιστα, σε πολλές περιπτώσεις, μεταξύ των εργατών υπάρχουν και ανήλικα παιδιά τα οποία δύναται να εργάζονται για ελάχιστα έως και καθόλου χρήματα. Σύμφωνα με πολλούς ερευνητές, οι συνθήκες εργασίας στα εν λόγω εργοστάσια είναι τόσο άθλιες, που κινούνται μέσα σε ένα πλαίσιο το οποίο αρχίζει από τα όρια της απλής εργασιακής εκμετάλλευσης και φτάνει μέχρι τα όρια της πραγματικής δουλείας.

Το fast fashion «σιγοκαίει» τον πλανήτη και τον οργανισμό μας...

Δυστυχώς, η καταστρατήγηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν είναι το μοναδικό πρόβλημα που ανακύπτει από τη λειτουργία του επιχειρηματικού μοντέλου της γρήγορης μόδας. Οι fast fashion εταιρείες, προσπαθώντας να μειώσουν το κόστος παραγωγής, χρησιμοποιούν φθηνές – και συχνά τοξικές

Εικαστικό: Κλειώ Ελευθερίου, Α' 1.2

– βαφές, αλλά και συνθετικά υλικά που είναι ιδιαίτερα επιβλαβή και για τον εργαζόμενο και για τον καταναλωτή και για το περιβάλλον. Αυτά τα φθηνά-συνθετικά υλικά (π.χ. πολυεστέρας) χρειάζονται τεράστιες ποσότητες νερού για να διαμορφωθούν και φτιάχνονται από ορυκτά καύσιμα, γι' αυτό και κατά την επεξεργασία τους τείνουν να αποβάλλουν περισσότερο άνθρακα, συμβάλλοντας – εκτός των άλλων – στην υπερθέρμανση του πλανήτη. Αν σκεφτούμε, μάλιστα, ότι μόνο στις ΗΠΑ απορρίπτονται 11 εκατομμύρια τόνοι ρούχων κάθε χρόνο, αντιλαμβανόμαστε πόσες τοξίνες απελευθερώνουν αυτά

και αποδοχή από τον κοινωνικό της/του περίγυρο.

Βέβαια, η επιθυμία των αγοραστών δεν τροφοδοτείται μόνο από την υπερέκθεση αυτών των προϊόντων, αλλά και από τη γενικότερη υλιστική αντίληψη της σύγχρονης κοινωνίας. Η πεποίθηση ότι ο υπερκαταναλωτισμός θα μας βοηθήσει να γίνουμε πιο ευτυχείς είναι τόσο βαθιά ριζωμένη στην ψυχή μας, που αδυνατούμε να πιστέψουμε ότι δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια. Έχουμε την ψευδαίσθηση πως η ευτυχία κερδίζεται με τα χρήματα και την πληθώρα υλικών αγαθών. Έτσι μεγαλώσαμε! Και δεν υπάρχει τίποτα ιδανικότερο από τα fast fashion καταστήματα για να εξυπηρετήσουν αυτόν τον σκοπό... Το μοντέλο της γρήγορης μόδας έχει

κουμπώσει ιδανικά στη γενικότερη κουλτούρα της κοινωνίας της ύλης, της ποσότητας, της επίδειξης και της «μίας χρήσης».

Το χρειαζόμαστε; Ίδου το ερώτημα!

Αναρωτιέμαι... Τελικά χρειαζόμαστε όντως ό,τι αγοράζουμε ή απλώς γινόμαστε θύματα μιας ευρύτερης καλοστημένης πλεκτάνης; Είναι τόσο σημαντικό για εμάς να γίνουμε αρεστοί στον περίγυρό μας; Είναι τόσο σημαντικό για εμάς να ικανοποιήσουμε μια επίπλαστή μας ανάγκη; Δεν μας ενδιαφέρει διόλου που γινόμαστε συνένοχοι και «συντηρητές» μιας απάνθρωπης βιομηχανίας; Γιατί προσπαθούμε τόσο πολύ να αποδείξουμε ότι ζούμε την «ιδανική» ζωή; Βαθιά μέσα σου γνωρίζεις την απάντηση...

Εικαστικό: Σοφία Χριστοδουλίδη, Γ' 6.1

τα «χημικά» ενδύματα, τα οποία σπανίως διαλύονται, παραμένοντας στις χωματερές. Επιπλέον, κατά το πλύσιμό τους απελευθερώνονται πλαστικές μικροΐνες οι οποίες μέσω του αποχετευτικού συστήματος καταλήγουν στη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένων των στομαχιών και των ιστών των ψαριών ή άλλων θαλάσσιων ζώων. Αυτές, εν τέλει, θα καταλήξουν στο πιάτο μας και στον οργανισμό μας!

Πώς προωθείται η ταχεία αγορά προϊόντων;

Ο γρήγορος ρυθμός κυκλοφορίας νέων συλλογών και μοντέρνων, τυποποιημένων σχεδίων, είναι εκείνος που τροφοδοτεί την επιθυμία των αγοραστών να αποκτήσουν όλο και περισσότερα. Αυτό επιτυγχάνεται συνδυαστικά με την υπερέκθεση των στιλιστικών επιλογών των αγαπημένων μας διασημοτήτων ή ειδώλων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ένα δημόσιο πρόσωπο, για παράδειγμα, φωτογραφίζεται «τυχαία» φορώντας τη «x» τσάντα ή το «ψ» ζευγάρι παπουτσιών. Ακολούθως, μια έφηβη ή ένας έφηβος καταλήγει να αγοράζει το συγκεκριμένο προϊόν – αφού έχει «βομβαρδιστεί» με τη συγκεκριμένη εικόνα χιλιάδες φορές από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, την τηλεόραση και τα περιοδικά – πιστεύοντας ότι έτσι θα κερδίσει περισσότερη προσοχή

Εικαστικό: Πάολα Χριστίνα Σιλβασάν, Α' 2.1

Τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα

ΓΡΑΦΕΙ Η ΙΩΑΝΝΑ ΜΑΡΙΑ ΑΝΔΡΕΟΥ, Γ' 1.1

Το ζήτημα των εκτρώσεων αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο θέμα παγκοσμίως. Ανάλογα με τις επιστημονικές και πολιτιστικές απόψεις ή τις θρησκευτικές και κοινωνικές αντιλήψεις του κάθε ατόμου η άμβλωση αντιμετωπίζεται με διαφορετικό τρόπο. Σε κάθε χώρα λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένες προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται νομικά η έκτρωση.

Η διακοπή της κύησης είναι επιτρεπτή τόσο για ιατρικούς, όσο και για κοινωνικούς λόγους. Παραδείγματος χάριν, μία γυναίκα μπορεί να προβεί σε έκτρωση στην περίπτωση που η εγκυμοσύνη προκύπτει από αιμομιξία ή βιασμό, αλλά και όταν διαγιγνώσκεται ένα απειλητικό πρόβλημα, είτε για τη ζωή της μητέρας είτε για τη ζωή του εμβρύου. Επιπρόσθετα, στις πλείστες, δυτικές τουλάχιστον χώρες, αναγνωρίζεται η ελεύθερη βούληση, ως εκ τούτου αν ζητηθεί από την ίδια την εγκυμονούσα η άμβλωση επιτρέπεται με βάση τον νόμο. Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συνιστά η ασφαλής και νόμιμη άμβλωση να είναι δικαίωμα κάθε γυναίκας.

Οι γυναίκες για χρόνια διαδήλωναν και μάχονταν για να αποκτήσουν το δικαίωμα της επιλογής, μέχρι που το 1973 στην Αμερική το δικαίωμα στην άμβλωση αποκτήθηκε μέσα από την πασίγνωστη υπόθεση Roe v. Wade. Η γυναίκα, επιτέλους, μπορούσε να λάβει την απόφαση για τον τερατισμό μίας εγκυμοσύνης. Ωστόσο, ζούμε σε περιεργές εποχές και βιώνουμε ιστορικές στιγμές. Στις 24 Ιουνίου 2022, 50 σχεδόν χρόνια μετά την κατάκτηση του δικαιώματος αυτού, το Ανώτατο Δικαστήριο της Αμερικής ανέτρεψε αυτήν την απόφαση προκαλώντας διεθνείς αντιδράσεις.

Μέχρι αυτό το σημείο, σημείο στο οποίο καταργούνται βασικά ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, προηγήθηκαν σημαντικά γεγονότα, τα οποία οδήγησαν στην κατάσταση αυτή: είναι ευρέως γνωστό πως ο φόβος για την κατάργηση του δικαιώματος της άμβλωσης στις ΗΠΑ παραμόνευε εδώ και αρκετό καιρό. Εξαιτίας των διορισμών του Ντόναλντ Τραμπ, οι συντηρητικοί υπερίσχυσαν στο Ανώτατο Δικαστήριο με αναλογία 6 προς 3! Ένας από τους βασικούς στόχους των συντηρητικών ήταν να καταστήσει παράνομες τις άμβλώσεις μέσα από το ίδιο Σώμα που τις νομιμοποίησε. Βρήκαν την ευκαιρία, όταν η πολιτεία του Μισισίπι προσέφυγε στο Ανώτατο Δικαστήριο, για να διεκδικήσει δικαίωση για τον νόμο που θα εφάρμοζε η ίδια πολιτεία για τις άμβλώσεις, νόμος ο οποίος τις απαγορεύει μετά τη 15η εβδομάδα της κύησης. Στην ουσία ζητούσαν την ανατροπή του νόμου Roe v. Wade που καθιστούσε νόμιμη τη διαδικασία σε επίπεδο ομοσπονδιακό.

Οι δικαστές υποστήριξαν πως η απόφασή τους ήταν επακόλουθο της υπόθεσης Roe v. Wade, η οποία λανθασμένα κατ' αυτούς, επέτρεπε τις άμβλώσεις προτού το έμβρυο γίνει βιώσιμο εκτός μήτρας, καθώς το Σύνταγμα των ΗΠΑ δεν κάνει καμία συγκεκριμένη αναφορά στα δικαιώματα έκτρωσης. Βάσει αυτής της νέας απόφασης του Ανώτατου Δικαστηρίου, η κάθε πολιτεία των ΗΠΑ θα μπορεί να θέσει τα δικά της μέτρα σχετικά με την έκτρωση. Αρκετές από τις πολιτείες των ΗΠΑ ήταν υπέρ της απαγόρευσης των άμβλώσεων ή της επιβολής αυστηρών περιορισμών για τη διακοπή της κύησης.

Δεν είναι στενάχωρο το γεγονός, ότι υπάρχουν χώρες στις οποίες μία γυναίκα δεν απέκτησε ποτέ τη δυνατότητα να είναι κυρίαρχη του εαυτού και του σώματός της;

Πολύ περισσότερο, δεν μας ξενίζει το γεγονός ότι σε μία υποτιθέμενη προοδευτική και φιλελεύθερη Αμερική, πάρθηκε μία απόφαση που στερεί ένα δικαίωμα για το οποίο οι γυναίκες είχαν ήδη παλέψει για να το κερδίσουν; Μέχρι τότε ο κόσμος θα συνέχισε να αγνοεί την υποτίμηση που υπάρχει απέναντι στα δικαιώματα των γυναικών; Τα ερωτήματα αυτά προβληματίζουν πολύ κόσμο ανά το παγκόσμιο και για αυτό ξέσπασαν αμέτρητες διαδηλώσεις και πορείες μετά την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου.

Κατά την άποψή μου, η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου 49 χρόνια μετά από την υπόθεση Roe v. Wade είναι αποτέλεσμα συντηρητικών και οπισθοδρομικών αντιλήψεων και μέσω αυτής της απόφασης το Ανώτατο Δικαστήριο τοποθέτησε την Αμερική στις χώρες με ακραίες θέσεις όσον αφορά το δικαίωμα για έκτρωση των γυναικών ανά το παγκόσμιο. Η Nancy Pelosi είπε: «Οι γυναίκες στην Αμερική σήμερα έχουν λιγότερη ελευθερία από τις μητέρες τους». Αυτό είναι ένδειξη πως ως κοινωνία και πολύ περισσότερο ως άνθρωποι, βαίνουμε προς συντηρητικές κατευθύνσεις.

Κατά τη γνώμη μου, ο κόσμος οφείλει να αγωνιστεί για την επανάκτηση των δικαιωμάτων των γυναικών! Η μελέτη της ιστορίας και η μόρφωση είναι το κλειδί για την απόδραση από τον φαύλο κύκλο της λήψης των ίδιων λανθασμένων αποφάσεων. Ο κάθε δημοκρατικός πολίτης σήμερα οφείλει να παλεύει για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σε στιγμές όπως αυτή, όπου καταπατούνται για μία ακόμη φορά τα δικαιώματα των γυναικών, δεν πρέπει να μείνουμε άπραγοι. Χρησιμοποιείστε τη φωνή σας και κάντε τον άλλο να ακούσει. «Σε καμία γυναίκα δεν θα έπρεπε να λένε ότι δεν μπορεί να αποφασίσει για το σώμα

της. Όταν τα δικαιώματα των γυναικών δέχονται επίθεση, απαντούμε επιτιθέμενοι» είπε η Kamala Harris. Οι γυναίκες εξακολουθούν να δέχονται επίθεση, άρα ο αγώνας μας συνεχίζεται...

Εικαστικό: Ζωή Ευαγγέλου, Γ' 6.1

Ημερίδα μνήμης της Μικρασιατικής καταστροφής

ΤΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΜΑΣ ΒΙΚΤΩΡΑ ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΖΑΜΙΑ, Γ' 2.1

Τι είναι πατρίδα; Αυτό το ερώτημα τέθηκε με το τέλος της Ημερίδας Μνήμης για τα εκατό χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή που πραγματοποιήθηκε στο Σχολείο μας στις 13 Δεκεμβρίου 2022. Παρουσία δύο καθηγητών του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου (Δρος Γιώργου Καζαμιά

και Δρος Πέτρου Παπαπολυβίου, πραγματοποιήθηκαν εργαστήρια εμβάθυνσης για τους μαθητές της Γ' Λυκείου που διδάσκονται το μάθημα της Ιστορίας Κατεύθυνσης και παρουσίαση των γεγονότων της Μικρασιατικής Καταστροφής μέσω της προβολής ενός ντοκιμαντέρ που παρήγαγε ομάδα μαθητών του Σχολείου μας.

Εγώ, ως μαθητής του τμήματος των Ξένων γλωσσών συμμετείχα στο ένα από τα δύο εργαστήρια εμβάθυνσης. Οι μαθητές των τριών τάξεων που διδάσκονται το μάθημα της Ιστορίας Κατεύθυνσης έλαβαν μέρος σε εργαστήρια με τους δυο ακαδημαϊκούς καθηγητές και ασχολήθηκαν με την αποκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων στην Κύπρο και στην Ελλάδα αντίστοιχα. Αφού γνωρίσαμε τους καθηγητές, χωριστήκαμε σε μικρότερες ομάδες των έξι ατόμων. Κάθε ομάδα πήρε ιστορικά παραθέματα τα οποία αφορούσαν σε διαφορετικές πτυχές της αποκατάστασης των προσφύγων στην Κύπρο και την Ελλάδα και περιέγραφαν τον ρόλο διαφόρων προσωπικοτήτων της εποχής στην αποκατάσταση των προσφύγων. Η κάθε ομάδα κλήθηκε να εξαγάγει συμπεράσματα για την έκβαση των γεγονότων στη βάση των παραθεμάτων που μελέτησε και να τα παρουσιάσει στους υπόλοιπους μαθητές του Σχολείου.

Μετά από ένα γεμάτο ογδοντάλεπτο συζητήσεων στα εργαστήρια κατευθυνθήκαμε προς το Αμφιθέατρο του Σχολείου μας. Εκεί ο Δρ Καζαμιάς παρουσίασε πώς έγινε η αποκατάσταση των προσφύγων στον Ελλαδικό χώρο. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα παρουσίασε τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε μέσα από τα εργαστήρια και μετά διατέθηκε χρόνος για συζήτηση.

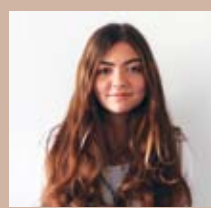
Οι εντυπώσεις ήταν μάλλον θετικές σε όλους όσοι ενεπλάκησαν. Οι περισσότεροι όμως ενθουσιάστηκαν από την ημέρα, αφού μελέτησαν την ιστορία με έναν διαφορετικό τρόπο και παρατήρησαν τα διαχρονικά προβλήματα της προσφυγιάς. Ο ενθουσιασμός ήταν χαραγμένος και στα βλέμματα των καλεσμένων. Ο Δρ Καζαμιάς δήλωσε συγκινημένος, επειδή ήρθε στο σχολείο των παιδιών του, ενώ στο τέλος εξέφρασε την ικανοποίησή του από το επίπεδο των μαθητών του Σχολείου μας.

Η Ημερίδα αυτή θα πρέπει να επαναληφθεί, έτσι ώστε να έχουν την ευκαιρία και άλλοι μαθητές του Σχολείου μας να έχουν ανάλογες εμπειρίες.

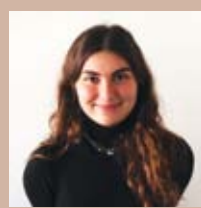

Εικαστικό: Σοφία Φουλίδου, Γ' 6.1

Μια καταστροφή, δύο φωνές

ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ: ΝΑΦΙΣ ΑΝΔΡΕΟΥ, Α' 1.2

ΜΥΡΤΩ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ, Α' 1.2

Στις 13 Δεκεμβρίου 2022, στο πλαίσιο Ημερίδας που οργανώθηκε στο Σχολείο μας για τη Μικρασιατική Καταστροφή, όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες είχαν την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με τον Δρα Πέτρο Παπαπολυβίου, επιστήμονα Ιστορικό και Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και την κυρία Αντωνία Προδρόμου, Μικρασιάτισσα δεύτερης γενιάς, οι οποίοι μοιράστηκαν τις γνώσεις τους μαζί μας και έκαναν την ημέρα εκείνη συγκλονιστική για όλους μας.

Ο Δρ Παπαπολυβίου μας πρόσφερε απλόχερα την επιστημονική του γνώση. Μας μίλησε για την ταυτότητα των προσφύγων και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν όσον αφορά την προσαρμογή τους στις νέες τους «πατρίδες», αλλά και τη ρατσιστική συμπεριφορά των ντόπιων απέναντί τους, η οποία παρατηρείται σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα και σήμερα. Οι Μικρασιάτες κουβαλούσαν τον δικό τους ξεχωριστό πολιτισμό, τις δικές τους συνήθειες. Ο Ιστορικός παραλλήλισε σε αρκετές περιπτώσεις τη θέση των θυμάτων της Καταστροφής με τη θέση των Κυπρίων το 1974, αφού και οι Κύπριοι κατέφυγαν βίαια και ξαφνικά στην προσφυγιά μετά την τουρκική εισβολή, έχασαν τις περιουσίες τους και υπέστησαν ολοκληρωτική καταστροφή. Τονίστηκε επανειλημμένα η αντικειμενικότητα της επιστήμης της Ιστορίας και η σημασία της τεκμηρίωσης των απόψεών μας με γεγονότα, ώστε τα γραφόμενά μας να είναι πάντα

στοιχειοθετημένα. Αργότερα, όταν μας μίλησε κατ'ιδίαν, ο Δρ Παπαπολυβίου δήλωσε: **«αισθάνομαι βαθιά συγκίνηση, αλλά και υποχρέωση να ενημερώνω ως επιστήμονας τη νεολαία, αφού ο κόσμος αλλάζει δραστικά. Θυμάμαι, εξ άλλου με νοσταλγία τα μαθητικά μου χρόνια, όταν έρχονταν λογοτέχνες στο σχολείο μου, των οποίων τα λόγια και τα μηνύματα θυμάμαι μέχρι και σήμερα».**

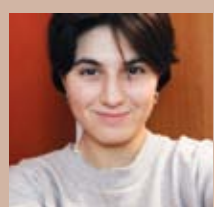
Η κυρία Αντωνία Προδρόμου μοιράστηκε μαζί μας μία διαφορετική πλευρά της Μικρασιατικής Καταστροφής, βασισμένη στη βιοματική της εμπειρία. Πρακολογήσαμε πρώτα το ντοκιμαντέρ με τίτλο «*Νόστου Άλγος*», το οποίο δημιουργήθηκε από ομάδα μαθητών και μαθητριών του Σχολείου μας. Στο ντοκιμαντέρ η κυρία Προδρόμου και ο Δρ Παπαπολυβίου μας «ταξίδευσαν» στη Μικρασιατική Καταστροφή. Η κυρία Προδρόμου, μάλιστα, αφηγήθηκε τις αναμνήσεις της γιαγιάς της, η οποία ήταν πρόσφυγας από το Ανεμούρι της Μικράς Ασίας. Από τη γιαγιά της εμπνεύστηκε ο Γιώργος Προδρόμου Γεωργίου και έγραψε το βιβλίο «*Η ΚΥΡΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ. Η ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ. ΕΝΑ ΑΛΗΘΙΝΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ*» [Έκδοση Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου]. Στην κατ'ιδίαν συνομιλία μας μαζί της, μας εξήγησε ότι το παρελθόν είναι μια πλούσια παρακαταθήκη, η οποία πρέπει να παραδοθεί στις νέες γενιές από αυτούς που έχουν βιώσει σημαντικά ιστορικά γεγονότα. Ανέφερε, επίσης, πως χρειάζεται να δίνονται στους νέους μελέτες και εργασίες, έτσι ώστε το μάθημα να γίνεται πιο προσοπικό και οι μαθητές να φεύγουν από το σχολείο χωρίς στεγνές γνώσεις. Σε αυτό το σημείο, η κυρία Προδρόμου τόνισε ότι μερικές φορές η βιοματική εμπειρία είναι σημαντικότερη από κάθε άλλο είδος γνώσης, διότι μέσω αυτής οι μαθητές γίνονται κοινωνοί βιωμάτων που δεν είναι καταγεγραμμένα σε βιβλία, αλλά είναι αποτυπωμένα στη μνήμη και προκαλούν συγκίνηση.

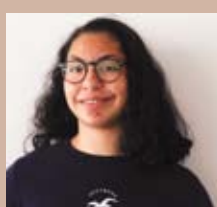
Νόστου Άλγος

Συνέντευξη με τον Δρα Πέτρο Παπολυβίου, Αναπληρωτή Καθηγητή Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και την κυρία Αντωνία Προδρόμου, Μικρασιάτισσα δεύτερης γενιάς

Η καταστροφή της Μικράς Ασίας τους έφερε στο Σχολείο μας. Και από το σημείο εκείνο κι έπειτα, έγιναν μια πολύτιμη πηγή γνώσης για εμάς. Ο Δρ Πέτρος Παπαπολυβίου, Αναπληρωτής Καθηγητής στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, προσέφερε ιστορική τεκμηρίωση στην έρευνά μας. Η κυρία Αντωνία Προδρόμου, πρώην επιθεωρήτρια Μέσης Εκπαίδευσης και Μικρασιάτισσα δεύτερης γενιάς, απέδωσε στο έργο μας μια πιο συναισθηματική και βιωματική χροιά μέσω της βιωματικής της γνώσης. Και οι δυο εκλεκτοί προσκεκλημένοι μας κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις, που αφορούσαν στις συνέπειες που επέφερε η Μικρασιατική Καταστροφή αλλά και στην επίδραση που είχε στον Ελληνισμό ως ιστορικό γεγονός.

ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ:
ΕΛΕΝΑ ΜΑΡΙΝΑ
ΤΖΟΥΛΙΟΥ,
Γ' 1.1

ΝΑΓΙΑ
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ,
Β' 3.1

Κ. Αντωνία Προδρόμου: «Υπήρχε μια αναστάτωση, οι γυναίκες είχαν πάντα έναν μπόγο έτοιμο για να φύγουν, τα σπύρια έκλειναν μόλις έδυε ο ήλιος. Υπήρχε ένας φόβος διάχυτος για ό,τι ακουγόταν, όπως για παράδειγμα η υποχώρηση του στρατού. Δυστυχώς στην υποχώρηση», σημειώνει, «σκοτώθηκαν πάρα πολλοί και κάπκαν πολλά χωριά από τους Τούρκους. Άρα υπήρχε φόβος και υπήρχε αναστάτωση».

Στην ερώτηση «πώς αντιμετωπίστηκαν οι πρόσφυγες της Μικράς Ασίας από τους κατοίκους της νέας τους πατρίδας» ο Δρ Πέτρος Παπαπολυβίου εξήγησε ότι υπήρξαν λαμπρά παραδείγματα συμπαράστασης και αλληλεγγύης σε επίπεδο φιλανθρωπικών οργανώσεων και πως αρκετοί έτρεξαν να βοηθήσουν τα ορφανά.

«Μετά την εγκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα, αρχίζει εκείνο το τιτάνιο έργο της αποκατάστασης, του να χτιστούν οι προσφυγικοί συνοικισμοί, εκεί υπήρξε διεθνής βοήθεια μέσω των μεγάλων διεθνών οργανισμών» αναφέρει. Πρόσθεσε, ωστόσο, ότι σε επίπεδο κρατών υπήρχε μια αναληψία και πως αυτό είναι κάτι που συμβαίνει διαχρονικά. Ο Δρ Παπαπολυβίου εξήγησε πως ειδικά οι Σμυρνιοί έδωσαν συγκλονιστικές μαρτυρίες, στις οποίες κατηγορούν συγκεκριμένα τους Άγγλους και τους Γάλλους που είχαν τα πλοία τους στο λιμάνι της Σμύρνης και απέφυγαν να στείλουν τις βάρκες για να φορτώσουν τους εξασθλιωμένους πρόσφυγες από την αποβάθρα. Μάλιστα, όπως διευκρίνισε, υπάρχουν μαρτυρίες προσωπικές, ότι την ίδια ώρα που καιγόταν η Σμύρνη, γινόταν δεξίωση σε μια ναυαρχίδα των μεγάλων δυνάμεων. Τόνισε ότι

δεν εξετάζουμε κατά πόσο είναι αλήθεια αυτό, διότι το σημαντικό είναι πως αυτό πέρασε στον κόσμο, ότι ελάχιστοι άπλωσαν χέρι βοήθειας.

Ταυτότητα «ακαθόριστος»

Όταν ο Δρ Παπαπολυβίου ρωτήθηκε για τα συναισθήματα που νιώθει ένας πρόσφυγας όσον αφορά την ταυτότητά του και αν υπάρχει σύνδεση με τις αρχικές του ρίζες ή αν ταυτίζεται μόνο με τον τόπο στον οποίο μεγάλωσε, απάντησε λέγοντας πως η κάθε περίπτωση είναι ξεχωριστή. «Τώρα η ταυτότητα, εκείνο που σίγουρα υπάρχει κοινό σε όλους είναι η προσφυγιά, με αυτό πεθαίνεις», δήλωσε. «Και δυστυχώς το ζούμε και εμείς και στην κυπριακή περίπτωση αυτό. Είναι κάτι που σφραγίζεται ανεξίτηλα στο DNA.»

Για το θέμα της ταυτότητας και η κυρία Προδρόμου εξέφρασε το πικρό παράπονο για την «ακαθόριστη» ταυτότητά, με την οποία πέθαναν η μητέρα και η γιαγιά της. Εξηγεί πως η αγγλική κυβέρνηση δεν τους έδωσε ποτέ υπηκοότητα και πως στα εκλογικά τους δελτία έγραφε «Uncertain Nationality Minor Asia»

Για το θέμα της διατήρησης της ταυτότητας των προσφύγων, ο Δρ Παπαπολυβίου εξηγεί ότι κανένας δεν σκεφτόταν, ειδικά σε εκείνα τα χρόνια, ότι αυτός ο άνθρωπος για παράδειγμα, με διαφορετική γλώσσα, διαφορετικό χρώμα και πιθανόν διαφορετική θρησκεία, δεν έχει ανάγκη μόνο να φάει και πως έχει ανάγκη να του δώσεις ευκαιρίες να συντηρήσει τις παραδόσεις του, την ταυτότητά του, ακόμα και τις τοπικές του ενδυμασίες. Επομένως, οι ίδιοι οι πρόσφυγες αναγκάζονται να περιοριστούν στα βασικά, στο να φάνε, να φροντίσουν να μην πεθάνουν τα παιδιά τους και να στεγάσουν την οικογένειά τους.

Η κυρία Προδρόμου αναφέρθηκε στο ίδιο θέμα, εξηγώντας πως ο πρώτος στόχος των προσφύγων ήταν η επιβίωση. Ωστόσο, διευκρινίζει πως υπήρξαν προσπάθειες για διατήρηση της ταυτότητας. Αναφέρει ότι οι πρόσφυγες μιλούσαν την Ελληνική, είχαν το

Χριστιανικό Ορθόδοξο θρήσκευμα και ουδέποτε ξέχασαν την πατρίδα. Τονίζει πως ήταν άνθρωποι με βαθιά πίστη στην πατρίδα, θρησκευόμενοι και με μόρφωση, με πολιτισμό αιώνων.

Ζητήματα πολιτικά

Όσον αφορά την πολιτική διάσταση της Μικρασιατικής Καταστροφής, η κυρία Προδρόμου αναλύει το θέμα των Μικρασιατών της Κύπρου, το οποίο δεν άγγιζαν ποτέ οι πολιτικοί. Συμπληρώνει ότι ουδέποτε το θέμα: «Τουρκία-γενοκτονία» βρέθηκε στο προσκήνιο και πως η Αμερική αναγνώρισε μόνο τη γενοκτονία των Αρμενίων, ενώ η σφαγή των Μικρασιατών δεν ορίζεται ως γενοκτονία. «Βεβαίως, είναι θέματα πολιτικά και υπάρχει πολύ παρασκηνίο» δηλώνει. «Η τότε λεγόμενη αποικιοκρατική κυβέρνηση απαγόρευε την είσοδο των Ελλήνων

προσφύγων στην Κύπρο για να μην αλλάξει ο πληθυσμός της Κύπρου: οι Τουρκοκύπριοι και οι Ελληνοκύπριοι. Τότε θα αυξανόταν ο αριθμός των Ελληνοκυπρίων, κάτι που δεν θα σύμφερε τους Άγγλους αποικιοκράτες».

Παράλληλα, ο Δρ Παπαπολυβίου σημειώνει ότι επιθυμία του Ελληνισμού είναι η αναγνώριση της γενοκτονίας και η καταδίκη της, με την ελπίδα, ή έστω την ψευδαίσθηση, ότι κάποτε αυτά τα φαινόμενα θα σταματήσουν. Όμως, εξηγεί, πως ακόμη και αν προχωρήσουν σε προσπάθειες για αναγνώριση της γενοκτονίας, θα υπάρξουν δυσκολίες καθώς η κάθε χώρα θα σκεφτεί το συμφέρον της.

Παρόλα αυτά, στην Ελλάδα μετά από 83 χρόνια, το 2003 επί Βάσου Λυσαρίδη ψηφίστηκε νόμος, ώστε στις 14 Σεπτεμβρίου να τιμάται η μνήμη της Μικράς Ασίας, όπως μας ανέφερε η κυρία Προδρόμου.

Τέλος, ο Δρ Παπαπολυβίου σχολιάζει πως «εκείνο που χαρακτηρίζει την πρώτη γενιά των προσφύγων και είναι αυτό που καλούμαστε να αντιληφθούμε και είναι ακόμη πιο δύσκολο να περάσουμε στα παιδιά μας, είναι αυτή η επιθυμία της επιστροφής», ενώ η κυρία Προδρόμου προσθέτει πως «οι απόγονοι έχουν χρέος να μεταφέρουν στις νέες γενιές την κληρονομιά της Μικράς Ασίας, η οποία πρέπει είτε γραπτώς είτε προφορικά να αφεθεί ως παρακαταθήκη και πλούτος».

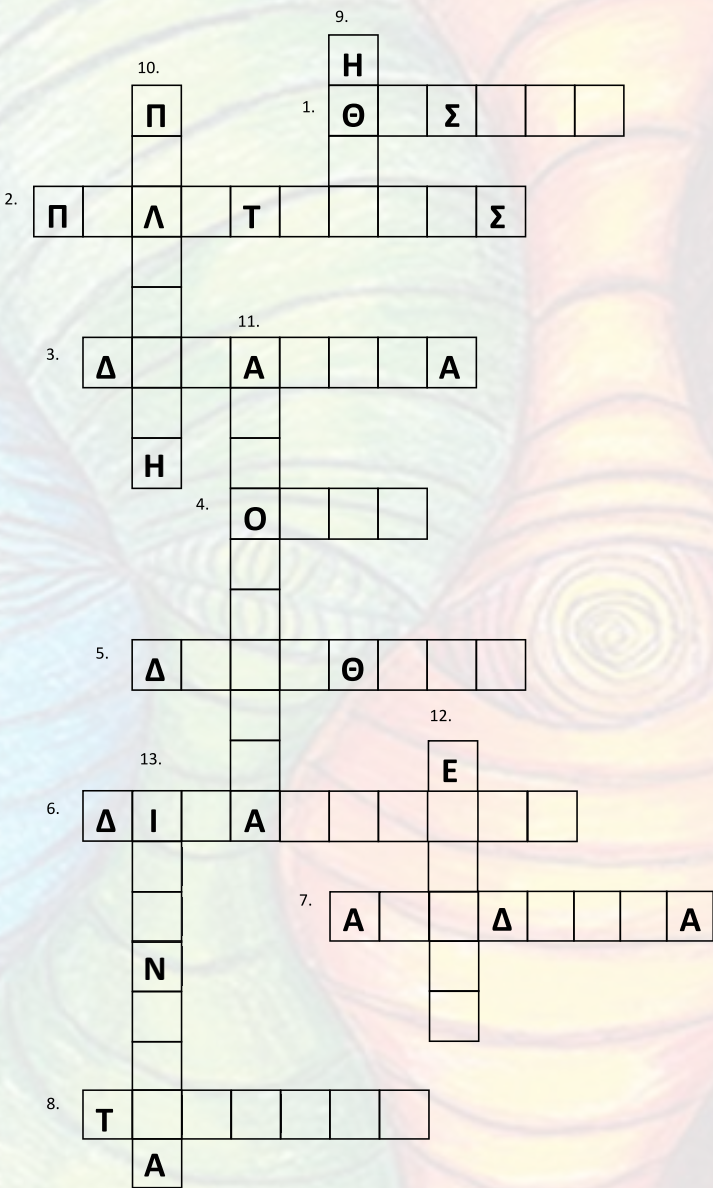

Ένα σταυρόλεξο για δυνατούς λύτες: Στα βήματα του Δασουπολίτη του 2009

ΜΥΡΤΩ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ, Α' 1.2
ΝΑΓΙΑ ΑΝΔΡΕΟΥ, Α' 1.2

Όλες οι λέξεις σχετίζονται με τη λειτουργία της Πολιτείας, με θετικό ή αρνητικό τρόπο. Δοκιμάστε να τις εντοπίσετε με τη βοήθεια των προτάσεων. Οι απαντήσεις βρίσκονται στη σελίδα 35. Κάθε επιτυχία!

1. Σύνολο θεμελιωδών καταστάσεων νόμου και σταθερά αξιακά, επαναλαμβανόμενα μοτίβα συμπεριφοράς
2. Το σύνολο των πνευματικών και υλικών επιτευγμάτων και επιδόσεων και η δημιουργία πνευματικών αξιών
3. Αξίωση, κατοχύρωση μέσω γραπτών ή άγραφων νόμων
4. Πολύ έντονος θυμός και διαμαρτυρία
5. Συστηματική παραβίαση των ηθικών και νομικών κανόνων κατά την άσκηση των καθηκόντων ενός υπαλλήλου ή λειτουργού
6. Η τήρηση των αρχών του δικαίου από τα μέλη μιας κοινωνίας που εκφράζεται με την ίση και ορθή εφαρμογή και σεβασμό των γραπτών και άγραφων νόμων
7. Η ιδιότητα του ανθρώπου που δεν υπακούει σε κανένα ηθικό ή νομικό περιορισμό, που δεν γνωρίζει κανένα φραγμό
8. Ποινή
9. Οι ιδιότητες του χαρακτήρα ενός ατόμου που βρίσκονται σε αρμονία με τα διδάγματα της ηθικής
10. Τρόπος, μέθοδος και πρακτική διακυβέρνησης των ανθρώπινων κοινωνιών
11. Η επιλογή και επικράτηση εκείνων που αντικειμενικά είναι και θεωρούνται οι πιο άξιοι και ικανοί
12. Η υποχρέωση κάποιου να ανταποκριθεί σε ορισμένη εντολή, καθήκον ή υποχρέωση
13. Η ισότητα των πολιτών ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους

Εξώφυλλο του Δασουπολίτη του 2009

Ο Δασουπολίτης τολμούσε προς τιμήν των μαθητών της Δασούπολης να θίγει πολιτικά θέματα με αφορμή διάφορα γεγονότα, όπως η απόδραση του κατάδικου Κίτα και να καταγγέλλει τη διαφθορά, την ατιμωρησία, τη διαπλοκή, την ανασφάλεια και τη σήψη σε πολλούς θεσμούς της κυπριακής κοινωνίας.

Κινητά τηλέφωνα: το όπιοι του σύγχρονου ανθρώπου

ΓΡΑΦΕΙ Η
ΡΑΦΑΕΛΛΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΠΕΪΚΕΡ, Α' 1.2

Η τεχνολογική πρόοδος των τελευταίων δεκαετιών έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις και οδήγησε στην ανάπτυξη τεχνολογικών επιτευγμάτων που αφορούν διάφορους τομείς. Το διαδίκτυο, τα κινητά τηλέφωνα και η ψηφιακή τηλεόραση είναι κάποια από τα παραδείγματα αυτής της ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης. Αυτό που ίσως έχει καταστεί το πιο απαραίτητο εργαλείο στη ζωή του ανθρώπου σε σχέση με όλα τα παραπάνω είναι το κινητό τηλέφωνο, το οποίο συνδυάζει το χαμηλό κόστος αγοράς και τις πολλαπλές λειτουργίες: μηνύματα και επικοινωνία με την οικογένειά σου ακόμη και αν αυτή βρίσκεται στο εξωτερικό, φωτογραφίες, σερφάρισμα στο διαδίκτυο, GPS που σε οδηγεί σε όποιον χώρο επιθυμείς, παραγγελία καφέ ή φαγητού από το αγαπημένο σου εστιατόριο, χρήση της εφαρμογής Shazam για να βρεις το «πιασάρικο» τραγούδι που παίζει στο ραδιόφωνο κ.ά.

Αλήθεια, έχει αναρωτηθεί κανείς αν τελικά περιοριζόμαστε στην «απαραίτητη» χρήση του ή αν αυτή τελικά κινδυνεύει να γίνει υπερ-χρήση ή κατάχρηση; Κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί ότι είναι ένα χρήσιμο εργαλείο. Ωστόσο, κανείς δεν μπορεί να στρουθοκαμηλίζει υποστηρίζοντας ότι αυτό ενδέχεται να αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες εξαρτήσεις του σύγχρονου ανθρώπου. Σαφέστατα, αποτελεί και κίνδυνο και εθισμό. Ωστόσο, το τηλέφωνο αυτό καθαυτό δεν αποτελεί το πραγματικό πρόβλημα. Πρόβλημα αποτελεί ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται. Για παράδειγμα, τα αυτοκίνητα. Όταν κάποιος οδηγεί προσεκτικά και ακολουθεί τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας, δεν προκύπτει κανένας κίνδυνος. Αν, όμως, κάποιος αποφασίσει να οδηγήσει μεθυσμένος, τότε ενδέχεται να τραυματιστεί ή ακόμη και να χάσει τη ζωή του. Ομοίως, λοιπόν, με τα αυτοκίνητα, έτσι και τα κινητά τηλέφωνα οφείλουμε να τα χρησιμοποιούμε σωστά και με προσοχή.

Ποιοι κίνδυνοι ελλοχεύουν από την κακή και υπερβολική χρήση του κινητού τηλεφώνου; Θα λέγαμε ότι η λίστα είναι «απέραντη». Καταρχάς, η υπερβολική χρήση του κινητού τηλεφώνου προκαλεί ψυχική δυσφορία στον χρήστη, ενώ δημιουργούνται προβλήματα και στις διαπροσωπικές σχέσεις, αφού το άτομο αποξενώνεται από το κοινωνικό περιβάλλον. Επιπλέον, αυξάνεται ο άγχος και ενθαρρύνεται η τεμπελιά και η απραξία. Μάλιστα, πρόσφατες έρευνες απέδειξαν ότι οι έφηβοι που περνούν μεγάλο χρόνο της ημέρας τους στο διαδίκτυο ή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι πιθανότερο να αναπτύξουν αυτοκτονικές σκέψεις ή να διαπράξουν απόπειρα αυτοκτονίας.

Αναμφίβολα, η ρίζα του προβλήματος είναι ο εθισμός!

Πώς είναι δυνατόν να βιώθει συνεχώς κανείς την ανάγκη παρακολούθησης ακόμη ενός βίντεο, την ανάγκη ενός κλικ, post ή ενός σκρολαρίσματος; Τα τηλέφωνα μοιάζουν πολύ με τους κουλοχέρηδες στα καζίνο ή με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών, αφού και στις τρεις περιπτώσεις διεγείρεται το κεντρικό νευρικό σύστημα του ανθρώπινου εγκεφάλου και απελευθερώνεται μια χημική ουσία που προσφέρει στον άνθρωπο αισθήματα χαράς και ευτυχίας. Η έκρηξη ντοπαμίνης, λοιπόν, σημειώνεται κάθε φορά που κάποιος λαμβάνει μηνύματα, ειδοποιήσεις, likes ή καρδούλες. Και ο εθισμός στα

μιλήσουμε με ποσοστά. Το 50% των εφήβων αισθάνονται ότι είναι εθισμένοι στα τηλέφωνα τους. Επίσης, ο μέσος έφηβος περνά 9 ώρες στο κινητό του καθημερινά και αν αναλογιστεί κανείς ότι ο μέσος έφηβος είναι ξύπνιος για 14,19 ώρες την ημέρα, τότε αντιλαμβανόμαστε την ένταση και το μέγεθος του προβλήματος.

Και πώς θα αντιληφθεί κανείς ότι είναι εξαρτημένος από το κινητό του τηλέφωνο; Ένα κοινό προειδοποιητικό σημάδι εθισμού είναι η αντιμετώπιση συμπτωμάτων στέρησης στην περίπτωση που κάποιος προσπαθήσει να μειώσει τη χρήση κινητού. Αυτά τα συμπτώματα στέρησης μπορεί να περιλαμβάνουν αισθήματα ανησυχίας και θυμού, δυσκολία συγκέντρωσης και προβλήματα ύπνου. Επιπλέον, το άτομο που είναι εθισμένο στη χρήση κινητού τηλεφώνου βιώνει καθόλη τη διάρκεια της ημέρας μια ακατανίκητη λαχταρά να χρησιμοποιήσει το τηλέφωνό του ή μια άλλη παρόμοια «έξυπνη» συσκευή. Η εξάρτηση γίνεται πιο αισθητή, όταν για κάποιο λόγο το άτομο χάσει το κινητό του ή δεν μπορεί να το χρησιμοποιήσει, οπότε μπορεί να εκδηλώσει άγχος, ακόμη και συμπτώματα πανικού.

Πώς θα μπορούσε ο άνθρωπος να πάρει πίσω τη ζωή του; Υπάρχουν πολλοί και πρακτικοί τρόποι. Πρώτον, θα μπορούσε να προχωρήσει στην απεγκατάσταση (uninstall) όλων των «εθιστικών» εφαρμογών, όπως το Instagram ή το Tiktok, τις οποίες αν πραγματικά επιθυμεί να χρησιμοποιήσει, μπορεί να τις έχει μόνο στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του, στον οποίο η πρόσβαση δεν είναι τόσο εύκολη και άμεση. Επιπρόσθετα, μπορεί να απενεργοποιήσει όλες τις μη απαραίτητες ειδοποιήσεις από το κινητό του, οι οποίες σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να του αποσπούν την προσοχή. Π' αυτό ακριβώς τον λόγο έχουν σχεδιαστεί και ορισμένες εφαρμογές, όπως το «Freedom», «OFFTIME» και «Flipd», οι οποίες επιτρέπουν τον αποκλεισμό πρόσβασης σε προκαθορισμένες εφαρμογές και ιστοσελίδες.

Δυστυχώς, δεν είναι εύκολη υπόθεση η διαχείριση ενός εθισμού. Ωστόσο, όταν κάποιος ξεπεράσει τα πρώτα «συμπτώματα στέρησης», θα παρατηρήσει μεγάλες και θετικές αλλαγές στη ζωή του. Οι διαπροσωπικές του σχέσεις θα βελτιωθούν. Το άτομο θα έχει πιο πολύ ελεύθερο χρόνο για άλλα δημιουργικά πράγματα και θα αυξηθεί η παραγωγικότητά του. Επιπλέον, θα γίνει πιο αισιόδοξο, καθώς δεν θα μπαίνει στη διαδικασία σύγκρισης του εαυτού του με τους άλλους. Θα μειωθεί δραματικά ο θυμός του και τα αισθήματα ανησυχίας και ανυπομονησίας, θα βελτιωθεί η ψυχική του υγεία. Επομένως, με τον έλεγχο και την ορθή διαχείριση της χρήσης του κινητού τηλεφώνου όλα αλλάζουν προς το καλύτερο.

Τις πλείστες φορές ο άνθρωπος καταλήγει στο κινητό τηλέφωνό του ασυνείδητα. Ας κάνει, λοιπόν, συνειδητές επιλογές για το πώς και πότε θα το χρησιμοποιεί. Ας αναλογιστεί τις συνέπειες που προκύπτουν από την κατάχρησή του. Ας πάρει τη ζωή στα χέρια του και ας μην αφήσει αυτή τη μικρή συσκευή να του επιβληθεί. Ο άνθρωπος είναι ο κυρίαρχος της τεχνολογίας και όχι το αντίθετο.

Διαφήμιση της Εταιρείας Re-Case (Συμμετοχή του Σχολείου μας στον Διαγωνισμό Junior Achievement. Ονόματα μαθητών/μαθητριών: Δέσποινα Παπαδοπούλου Β'1.1, Κατερίνα Χριστοδούλου Β'1.1, Δημήτρης Καρασάββας Β'4.1, Μαριάννα Κέκκου Β'4.2, Ειρήνη Χρυσοστομίδα Β'4.2)

κινητά τηλέφωνα έχει ακριβώς τις ίδιες επιπτώσεις στον ανθρώπινο εγκέφαλο με τον εθισμό στα ναρκωτικά. Μια τόσο μικρή συσκευή καταβάλλει το μυαλό των ανθρώπων και κυριαρχεί στη ζωή των εφήβων. Ας

Σχολικός εκφοβισμός

ΓΡΑΦΕΙ Η ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΩ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ, Α' 1.2

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι ο σχολικός εκφοβισμός ή η σχολική βία είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο που εμφανίζεται σε πολλές χώρες του κόσμου. Διεθνώς το φαινόμενο αυτό περιγράφεται με τον γνωστό όρο «bullying», ο οποίος προέρχεται από το ρήμα «bully» που σημαίνει «σπρώχνω ή εξαναγκάζω κάποιον (με βία και απειλές)». Ο σχολικός εκφοβισμός αφορά μια κατάσταση κατά την οποία ασκείται

συστηματική, εσκεμμένη, επαναλαμβανόμενη και απρόκλητη βία μεταξύ μαθητών ή συνομηλίκων παιδιών, εντός και εκτός του σχολείου, με στόχο την πρόκληση φόβου, ψυχικού ή σωματικού πόνου ή ακόμη και αναστάτωσης εις βάρος του θύματος.

Ο σχολικός εκφοβισμός μπορεί να πάρει ποικίλες μορφές, όπως είναι η λεκτική βία, η σωματική κακοποίηση, τα κακοήθη πειράγματα, ο αποκλεισμός του θύματος από μία ομάδα, η αρπαγή ή καταστροφή πραγμάτων κ.ά. Αναλυτικότερα, ο σωματικός εκφοβισμός ωθεί τον θύτη να μεταχειρίζεται φυσική βία, δηλαδή σπρωξίματα, γροθιές, κλωτσιές, καθώς και φθορά ατομικής ιδιοκτησίας. Από την άλλη, ο λεκτικός εκφοβισμός – ο οποίος συναντάται και πιο συχνά στα σχολεία – περιλαμβάνει κοροϊδίες, ενοχλητικά σχόλια, προσβλητικά και σκληρά λόγια, υβριστικές εκφράσεις και πειράγματα, με στόχο τη γελοιοποίηση του θύματος στον κοινωνικό περίγυρο. Είτε στη μία είτε στην άλλη περίπτωση, η πρόθεση του θύτη είναι να βλάψει, να τρομοκρατήσει και να επιβληθεί στο παιδί-θύμα και από την άλλη να αντλήσει ικανοποίηση και ευχαρίστηση από την πρόκληση «βλάβης».

Οι ειδικοί τονίζουν ότι ο σχολικός εκφοβισμός έχει εξαιρετικά επιβλαβείς συνέπειες στην ψυχολογία των παιδιών που βιώνουν μια τέτοια κατάσταση. Το παιδί-θύμα αποκτά μια αίσθηση διαρκούς ανασφάλειας με αποτέλεσμα να κάνει την αυτοπεποίθησή του και να υπονομεύει την προσωπικότητά του, θεωρώντας πως για όσα συμβαίνουν ευθύνεται το ίδιο και οι δικές του ελλείψεις. Η αίσθηση εξευτελισμού εκδηλώνεται συχνά με τη μορφή ψυχοσωματικών προβλημάτων, όπως πονοκέφαλοι, αϋνίες, στομαχόπονοι, δερματικά προβλήματα (π.χ. έκζεμα, ψωρίαση), έλκος, τρέμουλο και κρίσεις πανικού που επιδεινώνουν την ήδη άσχημη διάθεση του θύματος, μειώνοντας παράλληλα την επιθυμία του να πηγαίνει στο σχολείο, το οποίο εκλαμβάνει πλέον ως χώρο βασανιστήριων.

Ωστόσο, η ενδοσχολική βία έχει επιζήμιες συνέπειες όχι μόνο για το παιδί-θύμα αλλά και για τον θύτη, ο οποίος πέρα από τις πιθανές κυρώσεις που ενδέχεται να υποστεί (π.χ. απομάκρυνσή του από το σχολείο), έρχεται αντιμέτωπος με τον κοινωνικό στιγματισμό. Το παιδί-θύτης εκλαμβάνεται πλέον από τον κοινωνικό περίγυρο ως βίαιο άτομο με αντικοινωνική ή εγκληματική συμπεριφορά, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά τις διαπροσωπικές του σχέσεις με τους συμμαθητές, οι οποίοι ενδέχεται να το περιθωριοποιήσουν ή να το αποφεύγουν. Παράλληλα, η «σκληρή» αυτή αντιμετώπιση ωθεί πολύ συχνά τον θύτη να υιοθετήσει πλήρως τον ρόλο του «κακού» παιδιού που του αποδίδουν οι άλλοι, αποτυγχάνοντας έτσι να «επανορθώσει»

και να βελτιώσει τη συμπεριφορά του. Ουσιαστικά, η αρνητική εντύπωση που έχουν οι άλλοι γι' αυτόν λειτουργεί ως αυτοεκπληρούμενη προφητεία, που διαιωνίζει αυτή την «προβληματική» συμπεριφορά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πρόσφατες έρευνες, διεξαχθείσες σε διεθνές επίπεδο, έχουν δείξει ότι οι έφηβοι που έχουν υπάρξει τόσο θύτες όσο και θύματα σχολικού εκφοβισμού βιώνουν υψηλότερα επίπεδα άγχους, εμφανίζοντας παράλληλα καταθλιπτική συμπτωματολογία και εντονότερες αυτοκτονικές τάσεις. Δυστυχώς, πολλά παιδιά στον κόσμο έχουν οδηγηθεί στην αφαίρεση της ζωής τους και παρά την ενημέρωση των τελευταίων ετών, τέτοια φαινόμενα εξακολουθούν να υπάρχουν. Επιπλέον, τα αποτελέσματα των εν λόγω ερευνών καταδεικνύουν ότι παιδιά που έχουν υπάρξει θύματα ψυχολογικής ή/και σωματικής βίας έχουν περισσότερες πιθανότητες

Εικαστικό: Χριστίνα Μαρία Χαμπιαουρίδη, Α' 1.2

να καταφύγουν στη χρήση απαγορευμένων ουσιών συγκριτικά με εκείνα που δεν έχουν υπάρξει θύματα.

Όλα όσα προαναφέρθηκαν φανερώνουν την επιτακτική ανάγκη υιοθέτησης κατάλληλων μέτρων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού. Και ενώ υπάρχει η πεποίθηση ότι ανέκαθεν υπήρχαν ανώδυνα περιπαικτικά περιστατικά στο σχολικό περιβάλλον, η πραγματικότητα αποδεικνύει ότι ποτέ αυτά τα περιστατικά δεν ήταν ανώδυνα, αφού πάντοτε επηρέαζαν και επηρεάζουν την ψυχική υγεία και των δύο εμπλεκόμενων πλευρών (θύτη-θύματος).

Αναντίλεκτα, η συμβολή του σχολείου στην αντιμετώπιση και πρόληψη του σχολικού εκφοβισμού είναι – ίσως – η σημαντικότερη, αφού εκ των πραγμάτων τα πλείστα περιστατικά σχολικής βίας λαμβάνουν χώρα στο σχολικό περιβάλλον. Αρχικά, το σχολείο δεν πρέπει να ανέχεται τέτοιου είδους συμπεριφορές και το λιγότερο που έχει να κάνει είναι να τιμωρεί με τις κατάλληλες συνέπειες τους θύτες, εξηγώντας τους, φυσικά, ότι η συμπεριφορά τους δεν είναι ούτε σωστή ούτε ανεκτή. Ακόμη, το σχολείο έχει καθήκον να ευαισθητοποιήσει όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες, ενημερώνοντάς τους για τις συνέπειες του εκφοβισμού τόσο στα θύματα όσο και στους θύτες. Τέλος, το σχολείο χρειάζεται να βρίσκεται σε άμεση και συνεχή επαφή με τους γονείς των εμπλεκόμενων, καταστρώνοντας ένα κοινό πλάνο αντιμετώπισης των προβλημάτων που προκύπτουν και στις δύο πλευρές.

Επιπρόσθετα, κρίνεται ιδιαίτερα κρίσιμος για την αντιμετώπιση του προβλήματος και ο ρόλος των γονιών. Ειδικότερα, οι γονείς των παιδιών που υφίστανται σχολικό εκφοβισμό θα πρέπει να «ανακουφίζουν» τα παιδιά τους, να τα προτρέπουν να κάνουν νέες φίλιες, να τονώνουν την αυτοπεποίθησή τους, να τα απενοχοποιούν, βοηθώντας τα παράλληλα να μην αναπτύξουν εκδικητικές συμπεριφορές, που συνήθως δεν έχουν αποτέλεσμα. Επίσης, οι γονείς τόσο του θύματος όσο και του θύτη θα πρέπει να επιδιώξουν τη διεξαγωγή ουσιαστικού διαλόγου με το παιδί τους, ούτως ώστε να διερευνηθούν και να αντιμετωπιστούν τόσο οι συνέπειες όσο και τα αίτια αυτής της συμπεριφοράς. Τέλος, οι γονείς οφείλουν να καλλιεργήσουν μια σχέση εμπιστοσύνης με το παιδί τους, χωρίς να διστάζουν να ζητήσουν τη βοήθεια ειδικού ψυχολόγου με την καθοδήγηση του οποίου θα λειτουργήσουν πιο αποτελεσματικά.

Κλείνοντας, θα λέγαμε ότι παρά τις προσπάθειες που γίνονται τα τελευταία χρόνια για την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού, έχουμε πολύ δρόμο να διανύσουμε ακόμα, προκειμένου να οδηγηθούμε – αν όχι στην οριστική εξάλειψή του – τουλάχιστον στη δραστηκή μείωσή του. Γι' αυτό, η Πολιτεία θα πρέπει με βάση τη διεθνή επιστημονική γνώση να καταρτίσει ένα σχέδιο εθνικής πολιτικής για την καταπολέμηση αυτού του κοινωνικού φαινομένου. Η κοινωνία από τη μια οφείλει να μην αποδέχεται και να μην συντηρεί τέτοιες συμπεριφορές και από την άλλη χρειάζεται να ανοίξει την αγκαλιά της στα θύματα. Είναι δικαίωμα του κάθε παιδιού να ζει, να συμβιώνει και να μαθαίνει σε ένα ασφαλές και ειρηνικό περιβάλλον.

Το αγεφύρωτο χάσμα των γενεών

ΓΡΑΦΕΙ Η
ΑΝΤΡΕΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Α' 2.3

Αποτελεί κοινό τόπο, ότι το χάσμα των γενεών συνιστά ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της κοινωνίας διαχρονικά. Ωστόσο, στις μέρες μας οι διαφορές που χωρίζουν τα άτομα μεγαλύτερης και νεότερης ηλικίας, τους

γονείς δηλαδή από τα παιδιά αλλά και γενικότερα την παλαιότερη και τη νεότερη γενιά, είναι εντονότερες και αυξάνονται ταχύτερα σε σχέση με το παρελθόν.

Είναι γεγονός ότι τα παιδιά στις μέρες μας θέλουν να μεγαλώσουν γρηγορότερα. Βλέπεις συχνά μικρά κοριτσάκια να βάζουν μακιγιάζ, αγόρια να καπνίζουν και να πίνουν αλκοόλ... Και εσύ τι κάνεις; Παρατηρείς, δεν δίνεις σημασία και συνεχίζεις τη ζωή σου σαν να μην έχει συμβεί τίποτα. Σκέψου, όμως... Όταν τα παιδιά φθάσουν στην εφηβεία χωρίς να έχουν ζήσει μοναδικές στιγμές και αποκτήσει αξέχαστες παιδικές εμπειρίες, τέτοιες που δεν μπορεί κάποιος να απολαύσει μεγαλώνοντας, ποιος θα είναι εκεί να τους επιστρέψει τα παιδικά χρόνια που δεν έζησαν ποτέ; Παρατηρείται, εν ολίγοις, το εξής παράδοξο: αντί οι γονείς να ακολουθούν τα παιδιά τους και για λίγο να επιστρέφουν στην παιδική τους ηλικία, βλέπουμε τα παιδιά να ακολουθούν κατά πόδας τους γονείς και να συμπεριφέρονται ως ενήλικοι. Μόνο που σε αυτήν την περίπτωση, η αλλαγή από την παιδική ηλικία στην εφηβική και από εκεί στην ενήλικη ζωή φαίνεται να είναι πιο μόνιμη. Κάπου εδώ, χάνεται η σημασία των παιδικών χρόνων και αρχίζει να δημιουργείται το χάσμα των γενεών.

Πολλοί είναι οι λόγοι για τους οποίους το χάσμα γενεών με τον καιρό επιδεινώνεται. Το γεγονός ότι οι μεγαλύτεροι είναι πιο συντηρητικοί στις απόψεις τους και διατηρούν στερεότυπα, τα οποία πολλοί άνθρωποι έχουν σταματήσει να πιστεύουν, αποτελεί ένα από τα βασικότερα αίτια του προβλήματος αυτού. Πιστεύουν, δηλαδή, ότι η σημερινή κοινωνία είναι ίδια με την κοινωνία που ζούσαν οι ίδιοι ως μικροί και θεωρούν πως οι σύγχρονοι νέοι δεν έχουν αρχές, αξίες και ήθος σε ικανοποιητικό βαθμό, ενώ απηχώντας οι ίδιοι είναι παντογνώστες και ηθικότεροι. Ταυτόχρονα, θεωρούν ότι οι νέοι δεν επιδεικνύουν τον κατάλληλο σεβασμό στους ανθρώπους του κοινωνικού τους περίγυρου.

Δεν είναι, ωστόσο, μόνο τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που δημιουργούν το χάσμα. Τα άτομα νεαρότερης ηλικίας διαδραματίζουν και αυτά μεγάλο ρόλο στο εν λόγω φαινόμενο. Συγκεκριμένα, οι νέοι με τη σειρά τους θεωρούν υπερβολικές τις ανησυχίες και τα άγχη των μεγαλύτερων. Οι νέες γενιές έχουν την τάση να αδιαφορούν για τις απόψεις των μεγάλων, τις προειδοποιήσεις και τις ανησυχίες τους, επειδή νομίζουν

ότι επιχειρούν να περιορίσουν την ελευθερία τους. Έτσι, δημιουργούνται εντάσεις μεταξύ τους και η διάθεσή τους να καταχραστούν την ελευθερία τους έρχεται σε σύγκρουση με την προστασία που επιθυμούν οι μεγάλοι να τους παράσχουν.

Παράλληλα, δεν υπάρχει ο ποιοτικά κατάλληλος ούτε ικανοποιητικός χρόνος επικοινωνίας ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά. Αφενός, τα απογευματινά μαθήματα τα οποία παρακολουθούν οι νέοι και η συμμετοχή τους σε διάφορες δραστηριότητες και αφετέρου οι υποχρεώσεις των γονέων μειώνουν τον διαθέσιμο χρόνο για τη μεταξύ τους επικοινωνία. Επίσης, οι νέοι προτιμούν συνήθως να περάσουν τον ελεύθερο τους χρόνο με φίλους και όχι με την οικογένεια, διότι θεωρούν καταπιεστικό το αίτημα των γονέων τους για συζήτηση. Επιπρόσθετα, θεωρώντας ότι οι γονείς τους θέλουν να τους ελέγξουν και ότι πιθανότατα δεν θα είναι δεκτικοί σε ό,τι τους προτείνουν, οι νέοι κλείνονται στον εαυτό τους με αποτέλεσμα οι γονείς να μην μαθαίνουν ποτέ τις σκέψεις και τα συναισθήματα των παιδιών τους.

Φυσικά, σε κάθε πρόβλημα, υπάρχουν δυστυχώς και ανάλογες συνέπειες. Η διαφοροποίηση ανάμεσα στις γενιές μπορεί να οδηγήσει σε εντάσεις στο πλαίσιο της οικογένειας, διαμορφώνοντας ένα συγκρουσιακό κλίμα. Οι συζητήσεις και ο διάλογος μετατρέπονται σε καβγάδες και τσακωμούς και στο τέλος ο έφηβος παραμένει κλεισμένος στο δωμάτιό του, ενώ οι γονείς συζητούν μεταξύ τους για το πώς θα αντιμετωπίσουν το παιδί τους.

Αν η ένταση μεταξύ τους λάβει μεγάλες διαστάσεις, τότε οι λεκτικοί τσακωμοί πιθανόν να οδηγήσουν ακόμα και σε βίαιες συγκρούσεις.

Σε κάθε περίπτωση, αν δεν υπάρξει συμβιβασμός ανάμεσα στις δύο πλευρές, δυσχεραίνεται η συνεργασία μεταξύ των ατόμων σε όλους τους τομείς. Οι νέοι από τη μεριά τους χάνουν την ευκαιρία να αξιοποιήσουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες των μεγάλων, ενώ οι τελευταίοι χάνουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με μια νέα οπτική του κόσμου, με νέες απόψεις και αντιλήψεις, που ενδεχομένως θα βοηθούσαν στην ανανέωση της λειτουργίας της κοινωνίας.

Στη δημιουργία του χάσματος, όλοι έχουν μερίδιο ευθύνης. Γι' αυτό, εάν αναλάβει η κάθε πλευρά τις ευθύνες της, τότε μπορεί να υπάρξει μείωση στην ένταση και τη διάρκεια των συγκρούσεων. Οι νέοι από τη μία, θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τους μεγαλύτερους με σεβασμό, αναγνωρίζοντας ότι οι ενέργειές τους αποσκοπούν στη δική τους υγεία και προστασία. Οι μεγάλοι με τη σειρά τους οφείλουν να γίνουν πιο δεκτικοί και λιγότερο υπερπροστατευτικοί, έτσι ώστε οι νέοι να αποκτήσουν εμπειρίες, να κάνουν λάθη και να μάθουν μέσα από αυτά. Οριστική λύση στο χάσμα δεν θα υπάρξει ποτέ. Ωστόσο, εάν ο καθένας αναλάβει το μερίδιο της ευθύνης που του αναλογεί, τότε σίγουρα τα προβλήματα θα αμβλυνθούν. Είναι στο χέρι του καθενός να αναλάβει δράση στην προσπάθεια αυτή για τη διαχείριση του χάσματος.

Εικαστικό: Σωτία Στυλιανού, Α' 2.3

Κατάθλιψη

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΡΙΑ ΜΑΡΙΛΙΤΑ ΠΑΤΣΑΛΙΔΟΥ, Γ' 2.1

«*Ταράσσει τὸς ἀνθρώπους οὐ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὸν περὶ πραγμάτων δόγματα*» εἶπε κάποτε πολύ σοφά ο Εἰπίκτητος. Πράγματι, ἔχει αποδειχθεῖ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὴν τάση νὰ παρερμηνεύουν τὰ γεγονότα τῆς καθημερινότητάς τους, μὲ πλαστὲς εἰκόνες τοῦ μυαλοῦ τους. Το ἀποτέλεσμα αὐτὸ τῆς ἐπιθετικότητας ποὺ εἶναι στραμμένη πρὸς τὸν εαυτὸ μας ονομάζεται κατάθλιψη («Γνωστικὴ Συμπεριφορικὴ Θεραπεία», Beck). Μία σημαντικὴ πρόκληση στὴν καθημερινότητα τῶν νέων, λοιπόν, εἶναι ἡ διατήρηση τῆς καλῆς ψυχικῆς τους κατάστασης, ἔτσι ὥστε νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ ἀγχῶδεις διαταραχές. Ὡστόσο, σύγχρονες ἐρευνες ἔχουν δεῖξει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων ποὺ πάσχουν ἀπὸ καταθλιπτικὰ ἐπεισόδια ἔχει αὐξηθεῖ δραματικά. Γιατί, ὅμως, προκαλοῦνται τέτοιου εἶδους ἐπεισόδια καὶ πῶς μπορεῖ ὁ νέος νὰ τὰ ἀντιμετωπίσει;

Ἡ κατάθλιψη εἶναι μία πραγματικὴ ασθένεια. Ἐπηρεάζει τὶς καθημερινές μας δραστηριότητες καὶ τὴ λειτουργικότητά μας καὶ γι' αὐτὸ χρειάζεται ἀμεση ἀντιμετώπιση καὶ θεραπεία ἀπὸ ἓναν ἐπαγγελματία ψυχικῆς υγείας. Πολλοί, βέβαια, δὲν κατανοοῦν τὴ σοβαρότητα τοῦ προβλήματος καὶ νιώθουν ἄβολα νὰ ἐπισκεφθοῦν ἰατρὸ. Ἀς δοῦμε, ὅμως, τὴν κατάσταση ἀπὸ διαφορετικὴ ὀπτική. Ἐάν εἶχε κάποιος σπασμένο πόδι, θὰ ντρεπόταν νὰ δεῖ ἰατρὸ;

Ὅλα ἀρχίζουν ἀπὸ τὰ διεργασιακά μας λάθη. Δηλαδή, τὴ λανθασμένη ἀντίληψη γιὰ κάποιες καταστάσεις τῆς ζωῆς μας. Ἐνα παράδειγμα λανθασμένης ἀντίληψης εἶναι ὁ τρόπος σκέψης «ὅλα ἢ τίποτα» ὁ ὁποῖος συνήθως μας ὀδηγεῖ στὴν ἀποτυχία. Το κάθε τι φαντάζει εἴτε ἐντελῶς λάθος εἴτε ἀπόλυτα σωστὸ, διότι σκεφτόμαστε πῶς δὲν ὑπάρχει ἐνδιάμεση λύση ἐκτὸς ἀπὸ «ἄσπρο» ἢ «μαῦρο».

Ὅπως κάθε νόσος, ἔτσι καὶ ἡ κατάθλιψη ἐμφανίζει συγκεκριμένα συμπτώματα. Ἀπὸ ἄτομο σὲ ἄτομο τὰ συμπτώματα διαφέρουν, τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως εἶναι πάντα τὸ ἴδιο. Τα πιο συχνὰ συμπτώματα ποὺ ἐντοπίζονται ἀπὸ τοὺς ἐιδικούς εἶναι τὸ αἶσθημα ἀπελπισίας, ἡ θλίψη, οἱ στομαχόπονοι καὶ οἱ πονοκέφαλοι, ἡ δυσκολία συγκέντρωσης καὶ ἡ ἐπίμονη κούραση. Ἄλλα συμπτώματα θεωροῦνται πολὺ πιο ἀνησυχητικὰ γιὰ τὴν ψυχολογία τοῦ ἀτόμου. Ἄτομα μὲ κατάθλιψη τείνουν νὰ ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸν περίγυρό τους, νὰ μὴν ἀπολαμβάνουν πλέον τὶς δραστηριότητες ποὺ τοὺς εὐχαριστοῦσαν στὸ παρελθόν, νὰ κλαῖνε καὶ νὰ θυμῶνουν χωρὶς αἰτία. Το πιο ἀκραῖο σύμπτωμα, ὅμως, εἶναι οἱ σκέψεις τοῦ ἀσθενῆ ἐναντίον τοῦ εαυτοῦ του. Σίγουρα, ὅλοι κάποτε κατακλυζόμαστε ἀπὸ αἰσθήματα κούρασης καὶ θλίψης. Ὡστόσο, ὅταν ἐμφανίσουμε αὐτὰ τὰ συμπτώματα καὶ δὲν υποχωροῦν γιὰ ἐβδομάδες, τότε πιθανόν νὰ πάσχουμε ἀπὸ κάποια ἀγχῶδη διαταραχὴ καὶ πρέπει νὰ ἀπευθυνθοῦμε ἀμεσα σὲ κάποιον ἰατρὸ.

Οἱ αἰτίες τῆς κατάθλιψης εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα συνδυασμοῦ γενετικῶν, βιολογικῶν, ψυχολογικῶν καὶ περιβαλλοντικῶν παραγόντων. Οἱ πιο συνήθεις αἰτίες γιὰ ἐμᾶς τοὺς ἐφήβους εἶναι ἀρχικὰ οἱ υπερβολικὲς προσδοκίες ἀπὸ τὸν εαυτὸ μας, ποὺ συνήθως κινοῦνται παράλληλα μὲ τὶς προσδοκίες τῶν ἄλλων γιὰ ἐμᾶς. Ἐπιπρόσθετα, ἐξαιτίας τοῦ μεγάλου φόρτου ἐργασιῶν καὶ ἐξωσχολικῶν δραστηριοτήτων, ὁ χρόνος ποὺ μας ἀπομένει γιὰ χαλάρωση εἶναι ἐλάχιστος καὶ αὐτὸ αὐξάνει ἀκόμα περισσότερο τὸ ἀγχος μας. Ἐνα ἄλλο αἶτιο, ποὺ

Εἰκαστικὸ: Στέφανη Χριστοφορίδη, Β' 3.2

ἐμεῖς οἱ νέοι ἀγνοοῦμε, εἶναι ἡ ἐπίδραση τῶν Μέσων Κοινωνικῆς Δικτύωσης στὸν ψυχισμό μας. Instagram, Twitter, TikTok... Ὅλα αὐτὰ μας ἐπηρεάζουν ἀρνητικά. Στὶς οθόνες τοῦ κινητοῦ τὰ πάντα φαίνονται τέλεια καὶ ἀληθινὰ, ἀναγκάζοντάς μας, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε, νὰ συγκρίνουμε ὅσα βλέπουμε μὲ τὸν εαυτὸ μας. Νιώθουμε τότε ἓνα βαθύ αἶσθημα κατωτερότητας κοιτάζοντας τὶς ζωές ἄλλων ἀνθρώπων, ποὺ οὔτε καν τοὺς γνωρίζουμε πραγματικά.

Ὁ πρῶτος μας στόχος γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴ νόσο, θὰ πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἐλεγχος τῶν σκέψεων καὶ τῶν πράξεών μας. Το μυαλὸ ἐλέγχει τὰ πάντα καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἐξαρτᾶται πῶς ἐπεξεργαζόμαστε καὶ χειριζόμαστε τὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, πόσο μάλλον τὶς σχέσεις μας μὲ τὸν ἴδιο μας τὸν εαυτὸ. Ἀν ἔχουμε συγκεκριμένους ρεαλιστικούς στόχους - εἴτε προσωπικούς εἴτε ἐπαγγελματικούς - τὸ ἀγχος μειώνεται. Ἐπίσης, τὸ διάβασμα ἐνός βιβλίου καὶ οἱ βόλτες στὴ φύση καθαρίζουν τὸ μυαλὸ ἀπὸ ἀνεπιθύμητες σκέψεις.

Ὁφείλουμε ὅμως, ταυτόχρονα, νὰ κατανοήσουμε ὅτι μερικὰ πράγματα δὲν μποροῦμε νὰ τὰ ἐλέγχουμε. Οἱ σκέψεις καὶ οἱ πράξεις τῶν ἄλλων, ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία τοὺς δὲν ἐλέγχονται ἀπὸ ἐμᾶς οὔτε ἐυθυνόμαστε γιὰ αὐτὰ.

Στο πίσω μέρος τοῦ μυαλοῦ μας πρέπει νὰ ὑπάρχει πάντοτε ἡ ἀκλόνητη βεβαιότητα ὅτι δὲν εἴμαστε μόνοι καὶ πῶς στὴ ζωὴ μας ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ μας νοιάζονται. Μὲ αὐτὰ τὰ άτομα, καλὸ θὰ ἦταν νὰ μοιραζόμαστε ὅ,τι μας βασανίζει. Το κλειδί εἶναι νὰ μάθουμε νὰ ἀξιολογοῦμε τὶς σκέψεις μας μὲ ἓναν πιο ρεαλιστικὸ καὶ προσαρμοστικὸ τρόπο. Μόνο ἔτσι θὰ βελτιωθεῖ ἡ συναισθηματικὴ μας κατάσταση καὶ ἡ συμπεριφορὰ μας. Ὅταν τὸ πετύχουμε αὐτὸ, τὰ πάντα θὰ ἐκπέμπουν αἰσιοδοξία, ἀφοῦ πλέον δὲν θὰ ἐρχόμαστε σὲ σύγκρουση μὲ τὰ διεργασιακά μας λάθη οὔτε θὰ νιώθουμε τὴν ἀνάγκη νὰ συγκρίνουμε τὸν εαυτὸ μας μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

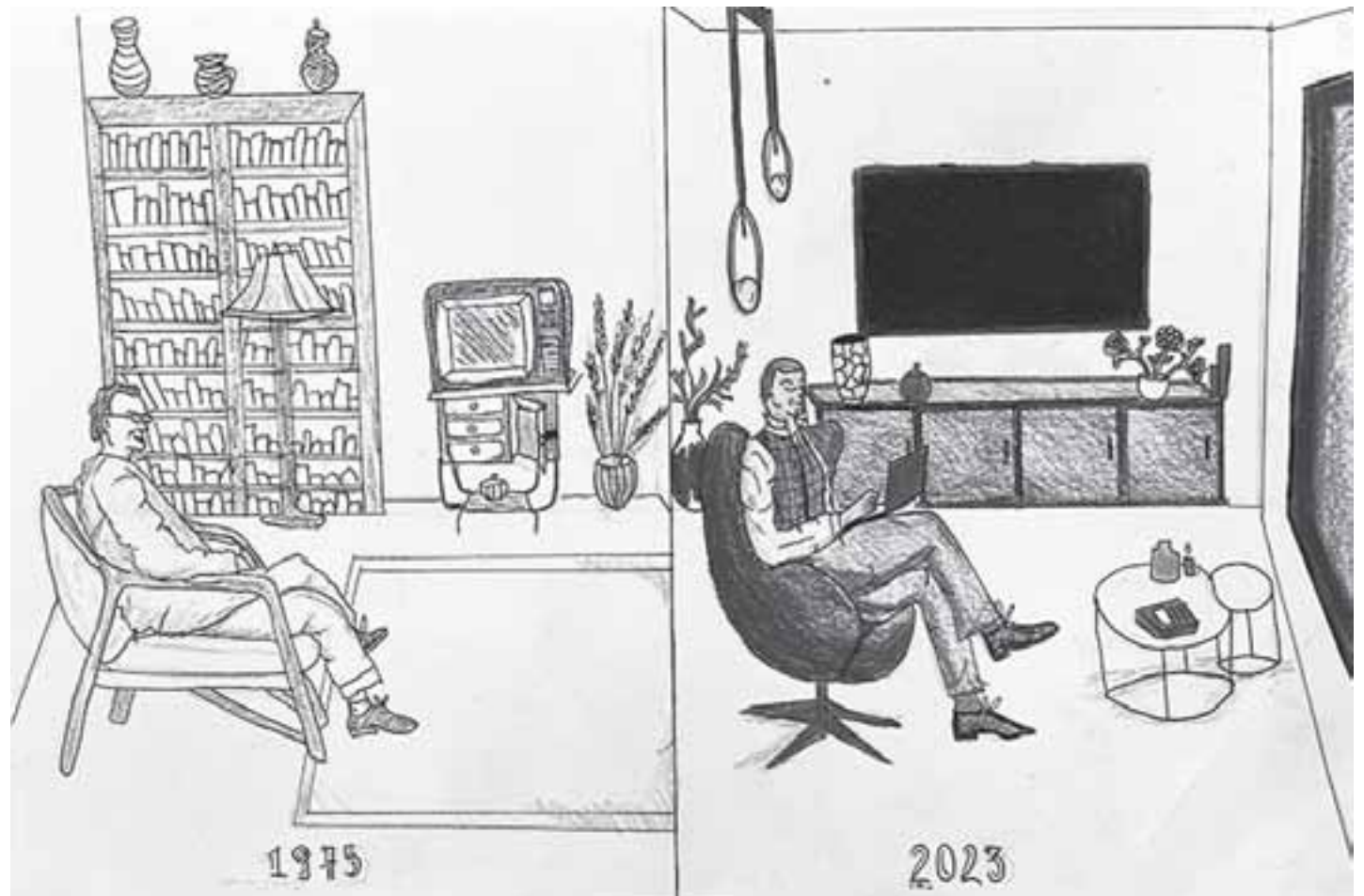
Μια άλλη οπτική...

Με βάση το βιβλίο «Πραγματικότητα: Δέκα λόγοι για τους οποίους κάνουμε λάθος για τον κόσμο – και γιατί τα πράγματα είναι καλύτερα από ό,τι νομίζετε» του Σουηδού συγγραφέα Hans Rosling.

ΓΡΑΦΕΙ Η ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΤΟΓΙΑ, Α' 3.2

Πάρα πολλοί νέοι έχουν αρνητική και απαισιόδοξη οπτική για τη σύγχρονη πραγματικότητα, την πραγματικότητα στην οποία ζούμε. Αυτή, ίσως, να πηγάζει από τις εικόνες που βλέπει καθημερινά ο σύγχρονος άνθρωπος στο διαδίκτυο και στην τηλεόραση. Μερικές από αυτές παρουσιάζουν τον κόσμο ως ένα όμορφο μέρος. Ωστόσο, οι περισσότερες προβάλλουν τον σύγχρονο κόσμο ως κάτι άσχημο, γεμάτο πόνο, βία και μίσος. Αυτές οι αναπαραστάσεις κάνουν πολλούς ανθρώπους να διερωτώνται αν επιθυμούν να ζουν σε έναν τέτοιο κόσμο. Είναι, όμως, όλες οι προβλεπόμενες εικόνες αντικειμενικές; Μήπως βλέπουμε τις περισσότερες φορές σκόπιμα επιλεγμένες φωτογραφίες; Μήπως διαβάζουμε πολλές φορές ιδεολογικά προκατειλημμένα σχόλια, με αποτέλεσμα να μεγαλοποιούμε τα προβλήματα που υπάρχουν στον κόσμο; Ο κόσμος έχει καλύτερεύσει ή έχει χειροτερεύσει σε σύγκριση με τους προηγούμενους αιώνες ή ακόμα και τις προηγούμενες δεκαετίες;

Όλα τα προαναφερθέντα ερωτήματα επιχειρεί να απαντήσει ο Hans Rosling, ένας Σουηδός γιατρός, στο βιβλίο του «Πραγματικότητα: Δέκα λόγοι για τους οποίους κάνουμε λάθος για τον κόσμο – και γιατί τα πράγματα είναι καλύτερα από ό,τι νομίζετε». Ας δούμε λοιπόν, τι υποστηρίζει ο ίδιος. Στην αρχή του βιβλίου, ο Rosling προσφέρει ένα τεστ δεκατριών ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής για ζητήματα που αφορούν την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο κόσμος σήμερα. Σημειώτεον ότι αποδείχτηκε ερευνητικά πως ένας χιμπαντζής που καλείται να απαντήσει, τυχαία, ερωτήματα πολλαπλών επιλογών, βρίσκει περισσότερες σωστές απαντήσεις από αυτές των καθηγητών, των δημοσιογράφων, των νομπελιστών ή των τραπεζιτών... Μια από τις ερωτήσεις του Rosling που αφορά τις τάσεις της ακραίας φτώχειας είναι: *Τα τελευταία είκοσι χρόνια, το ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού που ζει σε ακραία φτώχεια έχει: (α) διπλασιαστεί (β) παραμένει περίπου το ίδιο (γ) σχεδόν υποδιπλασιαστεί. Η σωστή απάντηση, σύμφωνα με τα επίσημα δεδομένα, είναι η (γ).* Την τελευταία εικοσαετία το τμήμα του παγκόσμιου πληθυσμού που ζει σε ακραία φτώχεια έχει υποδιπλασιαστεί. Πρόκειται, κατά την άποψη του συγγραφέα, για την σπουδαιότερη αλλαγή που σημειώθηκε στον κόσμο στη σύγχρονη εποχή. Ωστόσο, ο περισσότερος κόσμος δεν το γνωρίζει αυτό. Κατά μέσο όρο μόλις το 7% απαντά σωστά στην εν λόγω ερώτηση, δηλαδή λιγότερο από ένας στους

Εικαστικό: Τζούη Αμπτού, Α' 2.1

δέκα. Το ποσοστό αυτό αποτυπώνει, κατά τον συγγραφέα, το γεγονός ότι τα Μέσα Ενμέρωσης παραμορφώνουν συστηματικά τα δεδομένα και τις τάσεις, επιλέγοντας προσεκτικά ποιες «ιστορίες» θέλουν να προβάλλουν για να κάνουν τους ανθρώπους να πιστεύουν ότι ο κόσμος χειροτερεύει μέρα παρά μέρα.

Σύμφωνα με τον συγγραφέα, υπάρχουν τέσσερις στάθμες εισοδήματος. Οι άνθρωποι που ζούνε στην πρώτη στάθμη αμείβονται για τη δουλειά τους με 1\$ την ημέρα, το ντύσιμό τους είναι πολύ απλό, δεν έχουν καν παπούτσια, τρώνε κάθε μέρα το ίδιο φαγητό (έναν κυλό) και για να πιούνε πόσιμο νερό πρέπει να περπατήσουν χιλιόμετρα. Με αυτό τον τρόπο ζουν στον πλανήτη περίπου 1 δισεκατομμύριο άνθρωποι. Η επόμενη στάθμη βρίσκεται σε λίγο καλύτερη κατάσταση, αφού έχει εισόδημα 4\$ την ημέρα. Πάλι δεν έχει πόσιμο νερό στο σπίτι, όμως οι άνθρωποι που ανήκουν σε αυτή διαθέτουν κάποιο μέσο μετακίνησης (π.χ. ποδήλατο). Επιπλέον, όσον αφορά την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας για τους ανθρώπους της δεύτερης τάξης, αυτή παραμένει ασταθής – αλλά υπάρχει. Τέλος, δύναται να έχουν ζεστό φαγητό, το οποίο ζεσταίνεται σε ένα καμινέτο υγραερίου. Έτσι ζουν στον πλανήτη

περίπου 3 δισεκατομμύρια άτομα. Τα άτομα που ανήκουν στην τρίτη στάθμη – τα οποία σήμερα υπολογίζονται στα 2 δισεκατομμύρια – αμείβονται με 16\$ την ημέρα. Διαθέτουν πόσιμο νερό στο σπίτι, έχουν τη δυνατότητα να τρώνε διαφορετικό φαγητό κάθε μέρα, τα παιδιά τους πάνε σχολείο και πιθανότητα πανεπιστήμιο. Στην τελευταία στάθμη, στην οποία ζούνε περίπου 1 δισεκατομμύριο άνθρωποι, το κέρδος είναι ημερησίως πάνω από 64\$. Σε αυτή τη στάθμη οι άνθρωποι ζούνε πολύ άνετα, πάνε διακοπές, κάνουν διάφορες δραστηριότητες, έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη κ.ά.

Ο Hans Rosling σημειώνει πως στην αρχή της ανθρώπινης ιστορίας, οι πάντες βρίσκονταν στην πρώτη στάθμη και για περισσότερο από 100.000 χρόνια κανένας δεν κατάφερε να ανεβεί στάθμη. Μόλις πριν από δύο αιώνες, το 85% του παγκόσμιου πληθυσμού ζούσε σε ακραία φτώχεια. Σήμερα, η πλειονότητα των ανθρώπων στον πλανήτη βρίσκεται κάπου στη μέση, ανάμεσα στις στάθμες δύο (2) και τρία (3). Το γεγονός αυτό αποτελεί μια αξιοσημείωτη και απίστευτη εξέλιξη, που πολλοί αγνοούν, και καταδεικνύει πως ένα τεράστιο ποσοστό του πληθυσμού έχει ελεύθερη πρόσβαση στη μόρφωση

καθημερινά, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η «δεξαμενή» από την οποία η ανθρωπότητα αντλεί καινούριες δεξιότητες και ικανότητες.

Η ανάλυση των παραπάνω δεδομένων από τον Σουηδό συγγραφέα Hans Rosling, αποδεικνύει πως ο σημερινός κόσμος, με όλα του τα προβλήματα, βρίσκεται σε πολύ καλύτερη κατάσταση συγκριτικά με αυτό που πιστεύουν οι περισσότεροι από εμάς, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι προβληματισμού και επαγρύπνησης. Ωστόσο, όταν ανησυχούμε διαρκώς για τα πάντα, κινδυνεύουμε να παραβλέψουμε τις πολύ πιο σοβαρές και πραγματικές απειλές που όντως αντιμετωπίζουμε. Την επόμενη φορά που θα ακούσετε μια είδηση, αναρωτηθείτε: Αν είχε σημειωθεί μια εξίσου μεγάλη θετική βελτίωση, θα την είχα πληροφορηθεί;

*Υ.Γ.: Σας προτείνω να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.garminder.org/whc και να κάνετε ένα από τα τεστ που διατίθενται για να δείτε κατά πόσον έχετε σωστή εικόνα για τον κόσμο μας σήμερα.

Ο Πλανήτης αλλάζει... Εμείς;

**ΓΡΑΦΕΙ Ο
ΒΙΚΤΩΡΑΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ
ΚΑΖΑΜΙΑΣ, Γ' 2.1**

Πενήντα τέσσερα χρόνια πριν, ο άνθρωπος πάτησε στο φεγγάρι. Τότε, για πρώτη φορά, κοιτάξαμε τον δικό μας πλανήτη

και συνειδητοποιήσαμε πόσο μικροί είμαστε. Την τελευταία δεκαετία ακούμε όλο και συχνότερα για την «υπερθέρμανση του πλανήτη», το «λιώσιμο των πάγων» και «ακραία καιρικά φαινόμενα» που προέκυψαν από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Ομολογουμένως, κάναμε μόνιμη ζημιά στη Γη, ανατρέψαμε άρδην τα δεδομένα και ο πλανήτης προσπαθεί πλέον να προσαρμοστεί σε αυτήν την ανθρωπογενή νέα τάξη πραγμάτων.

Το 2015, 198 χώρες υπέγραψαν τη Συμφωνία των Παρισίων με την οποία δεσμεύτηκαν να αναλάβουν δράση, έτσι ώστε η άνοδος της θερμοκρασίας του πλανήτη να περιοριστεί στους 2°C - 1,5°C. Και αυτό γιατί, εάν η θερμοκρασία του πλανήτη αυξηθεί, δεκάδες προβλήματα θα δημιουργηθούν αλλάζοντας ριζικά τις ζωές μας. Το αισιόδοξο σενάριο είναι να καταφέρουμε να συγκρατήσουμε την άνοδο της θερμοκρασίας στον 1,5°C. Αυτό σημαίνει ότι θα δούμε μέχρι το 2100 άνοδο της στάθμης της θάλασσας κατά μισό μέτρο, τουλάχιστον ένα καλοκαίρι κατά το οποίο ο αρκτικός κύκλος δεν θα έχει πάγο, περισσότερες πλημμύρες και ένα δισεκατομμύριο ανθρώπους να είναι εκτεθειμένοι σε ακραίες θερμοκρασίες κάθε πέντε χρόνια. Το 75% των κοραλλιογενών υφάλων θα βρίσκεται σε κίνδυνο, ενώ εκατομμύρια ζώα δεν θα μπορούν να επιβιώσουν στον πλανήτη μας.

Τι σημαίνουν όλα αυτά; Γιατί πρέπει να μας ανησυχούν και πώς θα αλλάξει η ζωή μας εξαιτίας τους; Ας αρχίσουμε από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Παγκόσμια κινδυνεύουν εκατοντάδες περιοχές, όπως τα νησιά του Ειρηνικού, περιοχές της Βόρειας Αμερικής και ευρωπαϊκές περιοχές, όπως οι Κάτω Χώρες και η κοιλάδα του Βένετο στην Ιταλία. Πρόσφατες έρευνες αποκαλύπτουν πως στην Κύπρο θα βυθιστούν η Αγία Νάπα και άλλα τουριστικά αξιοθέατα, γεγονός που θα επηρεάσει δυσμενώς την κυπριακή οικονομία η οποία βασίζεται κατά κύριο λόγο στον τουρισμό.

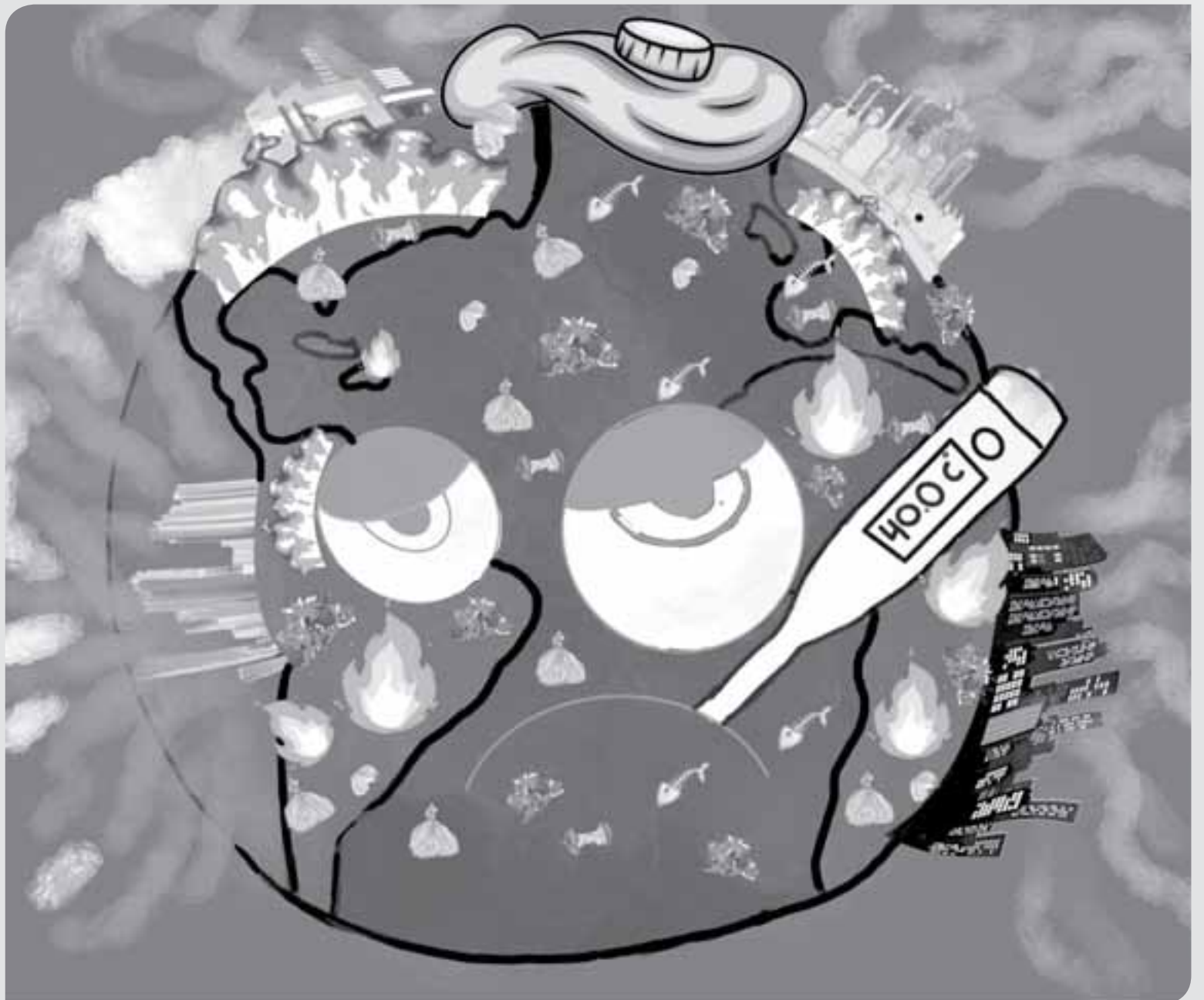
Επίσης, η άνοδος της θερμοκρασίας θα καταστήσει το νησί ακατοίκητο λόγω των υψηλών θερμοκρασιών. Βλέπουμε ήδη σημάδια ερημοποίησης του νησιού με όλο και λιγότερες βροχές και περισσότερη ζέστη.

Οι κοραλλιογενείς ύφαλοι, τα «δάση της θάλασσας», δεν θα μείνουν ανεπηρέαστοι από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Τα υποθαλάσσια αυτά οικοσυστήματα βρίσκονται κοντά στις ακτές και εντός τους διαβιούν εκατοντάδες ψάρια. Μεταξύ άλλων, προστατεύουν την ακτογραμμή από υψηλά κύματα, καταγίδες και διάβρωση του εδάφους, δημιουργούν θέσεις εργασίας για τις τοπικές κοινωνίες και είναι πηγή φαγητού και φαρμακευτικών συστατικών. Συνεπώς, ενδεχόμενη καταστροφή τους θα οξύνει το πρόβλημα της αύξησης της στάθμης της θάλασσας δημιουργώντας ένα «domino effect» που θα παρασύρει όλο τον πλανήτη. Συγκεκριμένα, πολλά νησιά και παραθαλάσσιες περιοχές θα οδηγηθούν κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Θα επηρεαστεί, επιπλέον, δυσμενώς η διατροφική αλυσίδα και θα προκύψει ένα γιγαντιαίο κύμα μετανάστευσης εκατομμυρίων ανθρώπων που

βασίζουν το εισόδημά τους στην αλιεία.

Η αύξηση της θερμοκρασίας της Γης θα οδηγήσει σε ακραία καιρικά και φυσικά φαινόμενα – όπως καύσωνες ή πλημμύρες – τα οποία ο άνθρωπος θα αδυνατεί να αντιμετωπίσει. Ήδη βλέπουμε κάποια από αυτά να συμβαίνουν. Τον χειμώνα που μας πέρασε 57 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στις ΗΠΑ από μία κακοκαιρία που διήρκεσε μέρες και έριξε εκατοντάδες τόνους χιονιού. Χαρακτηριστική, επίσης, η καταιγίδα Ιανός στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο του 2020 που άφησε 4 νεκρούς, ο σεισμός Σμύρνης-Σάμου τον Οκτώβριο του 2020 με 119 νεκρούς και στις δύο πόλεις, η πυρκαγιά στο Μάτι Αττικής το 2018 με 104 νεκρούς και στην Εύβοια το 2021, η φωτιά στον Αρακαπά και η θερμοκρασία στην Κύπρο που σκαρφλώνει στους 45°C το καλοκαίρι και 25°C τον χειμώνα.

Τα δάση ανά το παγκόσμιο βρίσκονται επίσης σε κίνδυνο. Δορυφορικές φωτογραφίες της NASA παρουσιάζουν τη μεταμόρφωση του πλανήτη τον 20ο αιώνα από ένα απέραντο δάσος σε ένα

Εικαστικό: Μιλτιάδης Αφαντίτης, Α' 4.1

Διαφήμιση της Εταιρείας ReUseMe (Συμμετοχή του Σχολείου μας στον Διαγωνισμό Junior Achievement. Ονόματα μαθητριών: Γλυκερία Γαστριώτη Β'4.1, Κυριακή Χρίστου Β'4.1, Νικολέττα Χρυσσοστόμου Β'4.1, Κωνσταντίνα Μαλέκκου Β'5.1)

απέραντο καλλιεργήσιμο χωράφι. Η ειρωνεία της υπόθεσης είναι ότι τα προϊόντα που παράγονται από τα μισά χωράφια της γης δεν προορίζονται για εμάς αλλά για τα ζώα που εκτρέφουμε για να φάμε! Δηλαδή, σπαταλούμε πολύτιμο νερό και καταστρέφουμε δάση για να φτιάξουμε το φαγητό του φαγητού μας!

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα, καθίσταται σαφές ότι η ανάγκη για ανάληψη δράσης είναι επιτακτική. Πώς αντιμετωπίζονται, όμως, αυτά τα προβλήματα; Τα περισσότερα έχουν σχέση με την υπερθέρμανση του πλανήτη, η οποία με τη σειρά της έχει άμεση σχέση με τις καθημερινές μας συνήθειες και σχετίζεται με το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Αν αντίθετα, ο τρόπος που μετακινούμαστε θα πρέπει να αλλάξει αρχής γενομένης από τη χρήση Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, έτσι ώστε να επιτευχθεί η εξοικονόμηση πόρων. Αν αναλογιστούμε πως το πλαστικό μπουκάλι που χρησιμοποιήσαμε σήμερα θα λιώσει σε περισσότερο από τετρακόσια χρόνια μετά τον θάνατό μας ή ότι η καύση του δημιουργεί τοξικά αέρια επιβλαβή για τον άνθρωπο, θα συνειδητοποιήσουμε πως η ανακύκλωση θα πρέπει να αποτελεί στο εξής αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας. Ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούμε τις ηλεκτρικές συσκευές, καθώς και το πώς θερμαίνουμε τα σπίτια μας πρέπει επίσης να αλλάξουν. Οι ηλεκτρικές συσκευές θα πρέπει να είναι υψηλής ενεργειακής απόδοσης και η θέρμανση των σπιτιών μας πρέπει να γίνεται αξιοποιώντας καθαρή ενέργεια. Η λύση της αποψίλωσης των δασών είναι μία αλλά όχι εύκολη: να ξεκινήσουμε μία ισορροπημένη διατροφή βασισμένη σε φυτικά προϊόντα με λιγότερο κρέας. Πρέπει, επίσης, να αρχίσουμε να είμαστε πιο προσεκτικοί στην αγορά κυρίως γεωργικών προϊόντων. Θα πρέπει να αγοράζουμε προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον η κατασκευή των οποίων δεν καταστρέφει τους βιότοπους. Η κατανάλωση βιολογικών προϊόντων είναι επίσης μία λύση, αφού λόγω της απουσίας φυτοφαρμάκων και άλλων χημικών (από την παραγωγή τους) δίνεται η δυνατότητα στη γύρω περιοχή αλλά και σε διάφορα άλλα είδη της πανίδας του περιβάλλοντος χώρου (όπως οι μέλισσες) να αναπτυχθούν.

Το παράδοξο με την κλιματική κρίση είναι ότι όλοι γνωρίζουμε ότι θα συμβεί και κανείς δεν κάνει αρκετά προκειμένου να μειώσει το αποτύπωμά της στον πλανήτη. Η αντιμετώπισή της δεν είναι πάντα ευθύνη των εκάστοτε κυβερνήσεων ή των μεγάλων εταιριών αλλά και δική μας μέσω των αποφάσεων που παίρνουμε είτε σε ατομικό είτε σε συλλογικό επίπεδο. Το μόνο σίγουρο είναι ότι ο πλανήτης θα προσαρμοστεί στις νέες αυτές συνθήκες. Το ερώτημα είναι, αν ο άνθρωπος θα καταφέρει να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες του πλανήτη...

Δίγλωσσοι μαθητές στα δημόσια σχολεία

Συνέντευξη με τη Δρα Σταυρούλα Τσιπλάκου,
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΥΛΩΝΑ, Α΄ 2.1 ΚΑΙ ΣΩΤΙΑ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ, Α΄ 2.3

Εδώ και αρκετό καιρό, προβληματιζόμαστε για τις δυσκολίες που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν οι δίγλωσσοι μαθητές και οι δίγλωσσες μαθήτριες στο Σχολείο μας. Προσπαθήσαμε, μάλιστα, να πλησιάσουμε και να ρωτήσουμε δίγλωσσους συμμαθητές και συμμαθήτριές μας για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, εγχείρημα που δυστυχώς δεν στέφθηκε με επιτυχία.

Απευθυνθήκαμε, λοιπόν, στην Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου, Δρα Σταυρούλα Τσιπλάκου, η οποία με χαρά απάντησε στα ερωτήματά μας. Αρχικά, ως γλωσσολόγος μας επεσήμανε ότι υπάρχουν πολλές έρευνες που δείχνουν ότι υπάρχει το περιήρημο πλεονέκτημα των δίγλωσσων (bilingual advantage), ότι οι δίγλωσσες και οι δίγλωσσοι μπορεί να υπερτερούν γνωσιακά και μαθησιακά των μονόγλωσσων, αρκεί να έχουμε ισόρροπη διγλωσσία, αρκεί δηλαδή να μην καταπνίγεται η μία από τις δύο γλώσσες.

Στη συνέχεια, ρωτήσαμε κατά πόσο παρουσιάζονται δυσκολίες στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας όταν ο ένας από τους δυο γονείς δεν είναι φυσικός ομιλητής της Ελληνικής. Η Δρ Τσιπλάκου μας απάντησε ότι οι δυσκολίες συνδέονται με τον βαθμό στον οποίο οι δύο γλώσσες ενθαρρύνονται και καλλιεργούνται ισόρροπα στο σπίτι και στο σχολείο. Αυτό συνήθως δεν συμβαίνει, γιατί υπάρχει προκατάληψη ότι η καλλιέργεια της μίας γλώσσας θα λειτουργήσει σε βάρος της άλλης και ότι θα προκαλέσει σύγχυση στο παιδί, πράγμα που στην πραγματικότητα δεν ισχύει.

Για να διατηρηθεί η ισορροπία ανάμεσα στην εκμάθηση των δύο γλωσσών, πρώτα απ' όλα, πρέπει να αποφύγουμε τις φοβικές στάσεις. Δεύτερον, να δεχτούμε ότι και η μεικτή ή υβριδική γλωσσική παραγωγή, η διαγλωσσικότητα, το translanguaging, η εναλλαγή και η μείξη των γλωσσών είναι εντελώς φυσική γλωσσική πρακτική· τρίτον να καλλιεργούμε αυτό που ονομάζουμε μεταγλωσσική επίγνωση, δηλαδή μία επίγνωση των ομοιοτήτων και των διαφορών των διαφόρων γλωσσών. Αυτό ουσιαστικά είναι το bilingual advantage που προαναφέραμε: το πλεονέκτημα των δίγλωσσων που προκύπτει από την ισόρροπη κατάκτηση είναι η αυξημένη ενημερότητα, η αυξημένη επίγνωση που δημιουργείται για τη γλώσσα και τις ιδιότητές της. Επισημαίνουμε ότι το ίδιο ισχύει και για τις ομιλήτριες και τους ομιλητές διαλέκτων!

Στη συνέχεια, η Δρ Τσιπλάκου μας πρότεινε τους παρακάτω τρόπους για την εξάσκηση της μητρικής γλώσσας που δεν χρησιμοποιείται τακτικά: την ανάγνωση εκτός σχολείου και την εξάσκηση της γλώσσας μέσα σε γλωσσικές κοινότητες με επαφή με ομιλήτριες και ομιλητές από τη χώρα προέλευσης αλλά και στο διαδίκτυο, το οποίο μας δίνει τη δυνατότητα μέσα από ψηφιακές πλατφόρμες κ.λπ. να καλλιεργήσουμε τον γραπτό λόγο και μάλιστα στις απαιτητικές του εκφάνσεις.

Η Δρ Τσιπλάκου μας εξήγησε ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφωθούν, αλλά και οι γονείς να κατανοήσουν ότι η διγλωσσία δεν είναι πρόβλημα: πολλοί γονείς μετανάστες, που θέλουν να ενσωματωθούν και αυτοί και τα παιδιά τους στη χώρα υποδοχής, καταπνίγουν τη μητρική γλώσσα. Ιδανικά είναι τα προγράμματα

οικογενειακού γραμματισμού, όπου γονείς και παιδιά μαζί μαθαίνουν να εξασκούν και τις δύο γλώσσες ή και τις τρεις και τις τέσσερις γλώσσες που μπορεί να μιλάνε. Ας μη μας εκπλήσσουν οι αριθμοί αυτοί: οι μετανάστριες από την Αφρική, συνήθως, είναι πολύγλωσσες.

Μετά, ανέφερε ότι το σύγχρονο σχολείο δεν προσφέρει καμία ευκαιρία, δυστυχώς, στις χώρες μας. Σε άλλες χώρες υπάρχουν δίγλωσσα προγράμματα τα οποία είναι και πάρα πολύ επιτυχημένα και βγάζουν και άριστους μαθητές.

Μας εισηγήθηκε μερικές αλλαγές, οι οποίες θα μπορούσαν να γίνουν στο εκπαιδευτικό σύστημα, για να προσφέρει ευκαιρίες εξάσκησης και των μητρικών γλωσσών των δίγλωσσων λέγοντάς μας ότι μπορούν να δημιουργηθούν προγράμματα εκμάθησης των γλωσσών της τάξης, στα οποία να συμμετέχουν όχι μόνο τα πολύγλωσσα αλλά και τα μονόγλωσσα παιδιά. Επίσης, μέσα στην τάξη, στο μάθημα της Γλώσσας αλλά και σε άλλα μαθήματα μπορεί να αξιοποιείται η πολυγλωσσία, για να γίνουν καλύτερα κατανοητές οι έννοιες των μαθημάτων, οι γλωσσικές και διαπολιτισμικές διαφορές κ.λπ.

Τέλος, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για το πρόβλημα επικοινωνίας που αντιμετωπίζουν οι δίγλωσσοι δεν ευθύνεται η γλώσσα αλλά το πρόβλημα είναι συνήθως το μεταναστευτικό προφίλ ή η μεταναστευτική βιογραφία των παιδιών. Ο γλωσσικός ρατσισμός στην πραγματικότητα είναι κοινωνικός ρατσισμός.

Κάποια σύντομα θεωρητικά για τη διγλωσσία

Δρ Σταυρούλα Τσιπλάκου, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

«Ας αρχίσουμε από τον κόσμο. Η πολυγλωσσία είναι η φυσική και αναμενόμενη ανθρώπινη συνθήκη. Την συναντάμε σε όλη την υφήλιο. Στο πεδίο της γλώσσας οι εκτιμήσεις μας δεν είναι πάντα απόλυτα ακριβείς, αλλά σύμφωνα με τις πιο τεκμηριωμένες απόψεις, τα τρία τέταρτα του παγκόσμιου πληθυσμού χρησιμοποιούν τουλάχιστον δύο γλώσσες στην καθημερινότητά τους και ο μισός πληθυσμός χρησιμοποιεί τουλάχιστον τρεις. Μόνο λίγα έθνη — κυρίως αυτά που έχουν πρόσφατο αποικιοκρατικό παρελθόν — έχουν αναπτύξει μια εγωκεντρική μονογλωσσία. Αυτές είναι οι χώρες στις οποίες πρέπει να προαχθεί μια πολυγλωσσική εκπαιδευτική φιλοσοφία.»

(Crystal, 2011)

Το παραπάνω απόσπασμα παρουσιάζει εύγλωπτα μια βασική αντίφαση της σύγχρονης παγκόσμιας εκπαιδευτικής πραγματικότητας: μια κατά βάση πολύγλωσση ανθρωπότητα επιλέγει εκπαιδευτικά συστήματα στα οποία κυριαρχεί η μονογλωσσία. Η αντίφαση αυτή πηγάζει από κυρίαρχες απόψεις των εκπαιδευτικών συστημάτων για τη διγλωσσία και κυρίαρχες απόψεις για τη γλωσσική ικανότητα, οι οποίες ενδεχομένως δεν συνάδουν με τα ευρήματα της θεωρητικής και της εκπαιδευτικής γλωσσολογίας, και από ελλιπή κατανόηση του τι σημαίνει γλωσσική ανάπτυξη σε δύο (ή περισσότερες) γλώσσες.

Όπως είναι αναμενόμενο, υπάρχουν πολλαπλοί ορισμοί της διγλωσσίας (bilingualism), εφόσον η γλώσσα είναι και γνωστικό αλλά και κοινωνικό φαινόμενο. Οι αυστηρά γλωσσολογικοί ορισμοί ορίζουν μια ομιλήτρια ή έναν ομιλητή ως δίγλωσσο/ο όταν είναι φυσική ομιλήτρια ή φυσικός ομιλητής δύο (ή περισσότερων) γλωσσών, όταν έχει κατακτήσει τις εν λόγω γλώσσες με φυσικό τρόπο, ή, λιγότερο αυστηρά, όταν έχει επάρκεια (competence) στις γλώσσες αυτές, ανεξάρτητα από τον τρόπο κατάκτησης. Η επάρκεια ορίζεται με διάφορους τρόπους, ανάλογα με την προσέγγιση, και κυμαίνεται από την αυστηρά γλωσσική (φωνητική/φωнологική, μορφολογική, συντακτική και σημασιολογική) επάρκεια ως την επικοινωνιακή επάρκεια, που, ανάλογα με την προσέγγιση, μπορεί να περιλαμβάνει και τις δεξιότητες της γραφής και της ανάγνωσης και το δίγλωσσο εγγραμματοσύνταξη (bilingual literacy). Εξυπακούεται ότι με βάση τις προσεγγίσεις που θέτουν ως κριτήριο την επάρκεια σε όλους αυτούς τους τομείς, είναι σπάνιο είδος η «τέλεια» δίγλωσση ομιλήτρια / ο «τέλειος» δίγλωσσος ομιλητής (όπως ακριβώς είναι σπάνιο είδος και η «τέλεια» μονόγλωσση ομιλήτρια / ο «τέλειος» μονόγλωσσος ομιλητής). Στον αντίποδα των ορισμών αυτών βρίσκονται ψυχολογολογικοί και κοινωνιογλωσσολογικοί ορισμοί που ορίζουν ως δίγλωσσο το άτομο εκείνο που μπορεί να πραγματοποιήσει διάφορες επικοινωνιακές λειτουργίες (functions) σε δύο (ή περισσότερες) γλώσσες, χωρίς να προϋποτίθεται η φυσική κατάκτηση και η γλωσσική (γραμματική, λεξιλογική κ.λπ.) αρτιότητα στη γλωσσική του παραγωγή.

Οι ορισμοί με παιδαγωγικό προσανατολισμό, τέλος, εστιάζουν στις συνέπειες της διγλωσσίας και της ενίσχυσης ή της κατάπνιξης της για την ευρύτερη γλωσσική ανάπτυξη: έτσι γίνεται λόγος για προσθετική

διγλωσσία (additive bilingualism) και αφαιρετική διγλωσσία (subtractive bilingualism): ανάλογα με τις επιταγές και τον προσανατολισμό του εκάστοτε εκπαιδευτικού συστήματος, στην πρώτη περίπτωση η δεύτερη γλώσσα καλλιεργείται παράλληλα και σε συνδυασμό με την πρώτη, η εκμάθηση της μίας γλώσσας ενισχύει την εκμάθηση της άλλης και τα τελικά αποτελέσματα είναι ιδιαίτερα θετικά, ενώ στη δεύτερη περίπτωση, συνήθως η πρώτη γλώσσα καταπνίγεται ή δεν αναπτύσσεται παράλληλα με τη δεύτερη, με συχνό αποτέλεσμα αυτό που η βιβλιογραφία ονομάζει διπλή ημιγλωσσία (double semilingualism: βλ. Baker, 2001 και Cummins, 2003).

Ο Jim Cummins, που είναι από τους υποστηρίζει ότι η συνύπαρξη δύο γλωσσών όχι μόνο δε δυσχεραίνει αλλά διευκολύνει την επιτυχημένη εκμάθηση και της μίας και της άλλης, υπό τις κατάλληλες παιδαγωγικές προϋποθέσεις. Ο Cummins έχει προτείνει την έννοια της Κοινής Υποκείμενης Γλωσσικής Ικανότητας (Common Underlying Language Proficiency, CULP), την οποία αντιλαμβάνεται ως ένα σύνολο από

γλωσσικές δεξιότητες κοινές και στη μητρική και στη δεύτερη γλώσσα, που επιτρέπουν την επιτυχημένη εκμάθηση και των δύο. Η βασική ιδέα είναι ότι οι δύο γλώσσες δε βρίσκονται σε ανταγωνιστική αλλά σε δυναμική συμπληρωματική σχέση και ότι η δεύτερη γλώσσα οικοδομείται πάνω στην πρώτη, ή, καλύτερα, και οι δύο γλώσσες οικοδομούνται πάνω στον κοινό πυρήνα που μοιράζονται. Αυτή ακριβώς είναι η έννοια της προσθετικής διγλωσσίας (additive bilingualism). Ο Cummins υποστηρίζει ότι όταν αυτή η κοινή υποκείμενη βάση «αφαιρεθεί» από τη γλωσσική διδασκαλία, πράγμα που συνήθως γίνεται μέσω της κατάπνιξης της μητρικής γλώσσας των «αλλόγλωσσων» μαθητριών και μαθητών στα μονόγλωσσα προγράμματα εκπαίδευσης, τότε μπορεί να έχουμε αφαιρετική διγλωσσία (subtractive bilingualism) δηλαδή να μην αναπτυχθεί επαρκώς καμία από τις δύο γλώσσες.

Από τον Οδηγό Διαχείρισης της Κοινωνικοπολιτισμικής Ετερότητας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου σσ.7-9.

Οι γυναίκες έχουν επιστρέψει και έχουν πολλά να μας πουν...

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ:
ΝΑΓΓΙΑ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΙ
ΜΥΡΤΩ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ,
Α' 1.2

Το κίνημα «Οι γυναίκες επιστρέφουν» ήταν ένα αξιόλογο γυναικείο κίνημα των δεκαετιών του 1970-1980, το οποίο για πολλά χρόνια είχε ξεχαστεί. Το θεατρικό έργο της Μαγδαλένας Ζήρα και της Νέδης Αντωνιάδη, που ανέβηκε πρόσφατα στη θεατρική σκηνή και έτυχε θερμής υποδοχής, έδωσε ζωή σε αυτό το κομμάτι της σύγχρονης ιστορίας της πατρίδας μας. Ως μαθήτριες της Α' Λυκείου είχαμε την ευκαιρία να απολαύσουμε την πρωτοποριακή αυτή παράσταση με τίτλο «Οι γυναίκες επιστρέφουν» στο θέατρο Μελίνα Μερκούρη, και να συνομιλήσουμε με τις σκηνοθέτιδες και τις ηθοποιούς, ακούγοντας με ενδιαφέρον την κατάθεσή τους για τη δική τους εμπειρία.

Σύμφωνα με τα λόγια των δημιουργών, η ιδέα γεννήθηκε όταν συμμετείχαν σε μια εκδήλωση για τις γυναίκες της Κύπρου και τις ανείπωτες ιστορίες τους. Όπως είπε η Μαγδαλένα Ζήρα: «Οι μητέρες μας έλαβαν μέρος στις πορείες και είχαμε μια αμυδρή παιδική ανάμνηση, αλλά τίποτε περισσότερο. Μέσα από τις δράσεις της φεμινιστικής θεατρικής ομάδας ΣΕΖΟΝ Γυναίκες, που ιδρύσαμε το 2019, ήρθαμε σε επαφή με γυναίκες που ήξεραν τα γεγονότα και μας ενθάρρυναν να τα διερευνήσουμε περισσότερο. Το θέμα μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα, καθώς εμπίπτει στις θεματικές που διερευνούμε μέσα από τη θεατρική δουλειά μας: την περιθωριοποίηση ή αφαίρεση της γυναικείας φωνής και εμπειρίας από την επίσημη καταγραφή της ιστορίας». Οι έξι γυναίκες ηθοποιοί, Ζωή Κυπριανού, Σοφία Καλλή, Ιωάννα Παπαμιχαλοπούλου, Γιόλα Κλείτου, Μαρία Χατζηχριστοδούλου και Νέδη Αντωνιάδη, ενσαρκώνουν τα πρόσωπα έξι γυναικών που συμμετείχαν στον σκληρό αγώνα και στις πορείες των γυναικών, από το 1974-1989 κατά της κατοχής, με στόχο την κατάργηση των συρματοπλεγμάτων του Απίλα. Αυτές οι επιχειρήσεις γίνονταν μόνο από γυναίκες, για να δείξουν τις ειρηνικές τους προθέσεις,

τις οποίες οι εχθροί δεν σεβάστηκαν, αφού τις αντιμετώπισαν βίαια. Εκτός από τους αντιπάλους, οι γυναίκες δέχτηκαν «μπούλινγκ» και από την ίδια την Κυπριακή κυβέρνηση.

Το σενάριο και η σκηνοθεσία δεν «νοθεύτηκαν» με περιπτώσεις και λανθασμένα στοιχεία, ούτε αποτέλεσαν δημιουργία ενός φτιαχτού κόσμου. Το είδος του θεάτρου ήταν «αυτολεξεί», κατέγραψε, δηλαδή, πραγματικές μαρτυρίες οι οποίες αποτέλεσαν τον κύριο άξονα της δομής της παράστασης, αξιοποιώντας τα αυθεντικά λόγια των γυναικών του κινήματος. Οι σκηνοθέτιδες, εξάλλου, μας είπαν: «Κάναμε γύρω στις 40 συνεντεύξεις με συμμετέχουσες, μελετήσαμε το αρχείο της Κίνησης, που βρίσκεται στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και κάναμε έρευνα στον Τύπο της εποχής, μέσω του ψηφιοποιημένου αρχείου του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών. Η έρευνα διήρκεσε δύο χρόνια».

Η εμπειρία για τις ηθοποιούς ήταν συγκλονιστική με όλη τη σημασία της λέξης. Όπως ειπώθηκε και από τις ίδιες, το έργο προκάλεσε σε αυτές συναισθήματα θαυμασμού και συνέβαλε στην αντίληψη του μεγέθους της αγωνιστικότητας κάποιων γυναικών. Μέσω της έρευνας για το ανέβασμα της παράστασης, έμαθαν λεπτομέρειες που οι ίδιες δεν γνώριζαν, γεγονός το οποίο τις προβλημάτισε ιδιαίτερα: «Η εμπειρία αυτή μας δίδαξε πολλά για την ταυτότητα και την ιστορία

Εικαστικό: Ντορίνα Χατζησωτηρίου, Α' 4.1

σχέση με τη δύναμη του θεάτρου, αφού είδαμε τη μαζική ανταπόκριση του κοινού στην παράσταση.».

Εξάλλου, στο ερώτημά μας σε σχέση με τη συμβολή του γυναικείου αυτού κινήματος στις προσπάθειες για επίλυση του κυπριακού προβλήματος, η Μαγδαλένα Ζήρα ήταν σαφής: «Το κίνημα λειτούργησε καταλυτικά στη διεθνοποίηση του Κυπριακού σε μια περίοδο που δεν ήταν γνωστό διεθνώς. Δυστυχώς, στο εσωτερικό δεν του επέτρεψαν να συμβάλει θετικά στις προσπάθειες για επίλυση, κάτι που θα μπορούσε να γίνει αν ήταν πιο ευνοϊκό το κλίμα και αν υπήρχε πραγματική πρόθεση για επανένωση και από τους πολιτικούς αρχηγούς».

Οι γυναίκες επιστρέφουν, λοιπόν. Αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε. Γι' αυτό επιλέξαμε να «φωτίσουμε» την παράσταση αυτή. Γιατί, εκτός των άλλων, αφορά σε ένα κίνημα που δεν θα πρέπει να περάσει στη λήθη. Ως πολίτες έχουμε το χρέος να γνωρίζουμε την ιστορία του τόπου μας και να προχωρούμε μπροστά έχοντας το παρελθόν ως οδηγό. Κλείνουμε με την απάντηση της κ. Ζήρα στο ερώτημά μας αν ο κόσμος έχει πια απωλέσει κάθε ελπίδα για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος: «Κάθε εποχή έχει τους αγώνες της. Είναι διαφορετικοί κάθε φορά. Μπορούμε να μάθουμε πολλά από την ιστορία αλλά κάποια πράγματα δεν επαναλαμβάνονται, απλά γίνονται παράδειγμα».

μας ως Κύπριες γυναίκες. Μας ενδυνάμωσε, μας έδωσε πίστη και ελπίδα παρά την τραγική ματαίωση των στόχων του κινήματος, γιατί η φλόγα, όταν λάμψει τόσο αγνή, μένει αναμμένη και μεταλαμπαδεύεται στις επόμενες γενιές. Ήταν, επίσης, μια εμπειρία αποκαλυπτική σε

Οι γυναίκες επιστρέφουν

«Όταν έφτασα στην πλατεία και είδα όλες εκείνες τις μανάδες και όλες εκείνες τις γυναίκες, συγκλονίστηκα. Σκέφτηκα “τι κάνω τώρα; Έχουμε συγκεντρώσει τόσες χιλιάδες για να τις πάμε στο στόμα του λύκου;” Ευτυχώς είχα μαζί μου ένα κουτί με πρεμιστικά. Πήγα σε ένα καφενείο. Ζήτησα ένα ποτήρι νερό. Τα ήπια και πήγα να κάνω αυτό που όφειλα», περιγράφει στον «Φ», φανερά συγκινημένη, η Νάνσια Χαρίδη.

<https://www.philenews.com/koinonia/eidiseis/article/1045770/poreies-gnaikon-poy-apsifisan-toys-stratiotes-tis-katechomenis-gs>

«Ο αγώνας μας δεν ήταν κατά των Τουρκοκυπρίων αλλά της παράνομης κατοχής. Οι πορείες μας θέλαμε να έχουν ειρηνικό χαρακτήρα, αυτός ήταν και ένας από τους λόγους που «αποκλείσαμε» τους άνδρες. Η αστυνομία Κύπρου και οι στρατιώτες της ΟΥΝΦΙΚΥΠ ήθελαν να μας προστατεύσουν, εμείς όμως θέλαμε να έρθουμε αντιμέτωπες με τον Τουρκικό στρατό. Το κάναμε πολλές φορές με κίνδυνο της ζωής μας και με την πολιτική πίεση να γίνεται όλο και μεγαλύτερη. Πιστεύαμε ότι με αυτό τον τρόπο βάζαμε και μεις το δικό μας λιθαράκι στην απελευθέρωση της πατρίδας μας», ανέφερε μεταξύ άλλων στην ομιλία της τότε η Νταϊάνα Μαρκίδου.

<https://famagusta.news/entertainment/stories/otan-i-kypries-thelisan-na-spasoun-ta-s/>

Οι αντικατοχικές πορείες γυναικών προς την Αμμόχωστο («Φ», 2/2/1987), την Άχνα και τα Λύμπια («Φ», 20/3/1989)

Ευριπίδης: Ο σύγχρονός μας...

ΓΡΑΦΕΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟΓΙΑ, Α' 2.2

Το 411 π.Χ ο κωμικός ποιητής Αριστοφάνης ανεβάζει την κωμωδία *Θεσμοφοριάζουσες*, μια σάτιρα στο πρόσωπο και στο έργο του μεγάλου τραγικού ποιητή Ευριπίδη. Στο έργο αυτό, ο Αριστοφάνης παρουσιάζει τον αρχαίο τραγικό να συγκρούεται με τις γυναίκες, κατά τη διάρκεια της μεγάλης γιορτής των Θεσμοφοριών, εκμεταλλευόμενος την αντιπάθεια που φαίνεται να δείχνει ο Ευριπίδης προς τις γυναίκες στο έργο του. Ο Ευριπίδης, λοιπόν, πληροφορείται ότι οι γυναίκες, που θα βρίσκονται στην πόλη για να παρευρεθούν στη γιορτή των Θεσμοφοριών, είναι αποφασισμένες να τον καταστρέψουν – ή ακόμη και να τον εξολοθρεύσουν – προκειμένου να λάβουν εκδίκηση για όλα τα κακά που έχει γράψει για αυτές.

Ίσως και να μην είναι αδικαιολόγητες, αν αναλογιστεί κανείς τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται οι ηρωίδες του Ευριπίδη. Πρώτη η Εκάβη... Στην ομώνυμη τραγωδία του φέρεται, μαζί με τις συναιχμάλωτες της Τρωαδίτισσες, να τυφλώνει και να σκοτώνει τον βασιλιά της Θράκης Πολυμήστορα. Από την άλλη, στις *Βάκχες*, η Αγαύη, τρελαμένη από τη θεϊκή Μανία που της εμφύσησε ο θεός Διόνυσος, σκοτώνει τον γιο της Πενθέα, ξεσκίζοντας τις σάρκες του μαζί με άλλες μαινάδες. Και βέβαια, η Μήδεια: η «χειρότερη» από όλες τις ευριπίδειες ηρωίδες, η οποία στην ομώνυμη τραγωδία, εξοργισμένη με την απόφαση του άντρα της Ιάσονα να παντρευτεί ξανά μίαν άλλη γυναίκα, σκοτώνει τα ίδια της τα παιδιά για να λάβει τη μέγιστη εκδίκηση.

Με βάση τα παραπάνω παραδείγματα δεν είναι αδικαιολόγητος ο χαρακτηρισμός «μισογύνης» που αποδόθηκε στον Ευριπίδη και από τους σύγχρονούς του, αλλά και από μεταγενέστερους. Η κατηγορία αυτή φαίνεται να έχει πραγματολογική βάση. Ποια μάνα, άλλωστε, θα φερόταν τόσο άκαρδα, ώστε να φτάσει στο σημείο να σκοτώσει τα ίδια της τα παιδιά, για να εκτονώσει τα συναισθήματά της απέναντι στον σύζυγό της; Και όμως, υπάρχει και η αντίθετη όψη του νομίσματος. Αυτή τη διαφορετική ανάγνωση σκοπεύω να αναδείξω σε αυτό το κείμενο...

Αναμφίβολα, ο Ευριπίδης είναι ένας «δύσκολος» τραγικός ποιητής. Για να κατανοήσει κανείς – έστω και λίγο – τις ιδέες του (τη Διάνοια των έργων του), πρέπει πρώτα να συλλάβει τις ιδέες που κυριαρχούσαν την εποχή που εκείνος έζησε. Κατά τη διάρκεια του «χρυσού αιώνα» του Περικλή η Αθήνα είχε φτάσει σε υψηλά επίπεδα πολιτισμικής ακμής και νεωτερικής κίνησης. Και παρόλο που οι άντρες (εννοείται οι ελεύθεροι Αθηναίοι πολίτες), ανεξαρτήτως κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης, είχαν απεριόριστα πολιτικά δικαιώματα, οι γυναίκες – ακόμη και οι αρχόντισσες – δεν είχαν κανένα δικαίωμα. Ήταν καταδικασμένες να μένουν στο σπίτι μαζί με τις δούλες, χωρίς να λαμβάνουν μέρος στη δημόσια ζωή. Ο άντρας ήταν ο απόλυτος κυρίαρχος του σπιτιού και μάλιστα αν κάποια παντρεμένη γυναίκα επιθυμούσε έστω και να διαμαρτυρηθεί για την κατάντια της στον γάμο, τιμωρούνταν με εξευτελιστικό τρόπο. Τέλος, οι άντρες απολάμβαναν ελεύθερη ερωτική ζωή, ενώ αντίθετα για τις γυναίκες τέτοιες «περιπέτειες» ήταν απαγορευμένες.

Έχοντας κατά νου τα παραπάνω, ας εστιάσουμε στην περίπτωση της Μήδειας, μιας από τις σπουδαιότερες γυναικείες μορφές του παγκόσμιου θεάτρου. Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, η Μήδεια είναι κόρη του βασιλιά της Κολχίδας Αιήτα (γιου του Ήλιου) και της Ωκεανίδας Ιδυίας ή Εκάτης. Η Μήδεια είχε μάθει την τέχνη της μαγείας, την οποία χρησιμοποιούσε σε όλη τη ζωή της, από τη θεία της, την Κίρκη. Όταν ο Ιάσονας, αρχηγός της Αργοναυτικής εκστρατείας, έφτασε στην Κολχίδα, η Μήδεια τον ερωτεύτηκε και έθεσε στη διάθεσή του όλα τα μέσα της τέχνης της, μέχρι ο ήρωας να αποκτήσει το Χρυσόμαλλο Δέρα. Αποφάσισε να τον ακολουθήσει και έφτασε, μάλιστα,

στο σημείο να τεμαχίσει τον αδελφό της Άψυρτο, προκειμένου να καθυστερήσει την καταδίωξη του εραστή της από τον πατέρα της.

Στην τραγωδία του Ευριπίδη, ο Ιάσονας, τη μέρα του γάμου τους, ορκίζεται στη Μήδεια αιώνια αγάπη. Το έργο ξεκινά με την τροφό του σπιτιού, η οποία αφηγείται στο κοινό, πως ο Ιάσονας παράτησε τη Μήδεια, αφού πήρε για γυναίκα του την κόρη του βασιλιά της Κορίνθου Κρέοντα. Η Μήδεια ούσα απελπισμένη, λέει πως θα προτιμούσε να πεθάνει, παρά να χάσει τον Ιάσονα, όμως δηλώνει αποφασισμένη να εκδικηθεί την προδοσία του. Διερωτάται: «τι θα μπορούσε να τον πονέσει περισσότερο;». Και έτσι, αποφασίζει να σκοτώσει τα παιδιά τους, παραμερίζοντας τον δικό της πόνο. Τόσο αποφασισμένη είναι. Τόσο αφοσιωμένη στον στόχο της. Ρωτάει ο χορός τη Μήδεια: *Μα λές αλήθεια γυναίκα- θα τολμήσεις να σκοτώσεις τα παιδιά σου;* Και εκείνη απαντά: *Μονάχα έτσι θα δαγκώσω την καρδιά του ανδρός μου.*

Τα παραπάνω λόγια της (στ. 214–266) καθρεφτίζουν τη φωνή μιας αδικημένης γυναίκας. Ταυτόχρονα, αποτελούν κατά τη γνώμη μου, ένα κατηγορητήριο, ένα κήρυγμα: κατηγορητήριο για την κατώτερη νομική, πολιτική και συζυγική θέση της γυναίκας: κήρυγμα για την ανύψωσή της, για το ξεσκλάβωμά της, για το ανέβασμά της στη θέση που της αξίζει. Αυτό αποτυπώνεται ξεκάθαρα μέσα από τα ίδια τα λόγια της Μήδειας: *Εκείνος που ήτανε για μένα τα πάντα – το ξέρω καλά – ο άντρας μου, αποδείχθηκε ο χειρότερος όλων. Από όλα πάλι τα πλάσματα που έχουν πνοή και λογικό οι γυναίκες είμαστε το πιο αξιολύπητο. Πρώτα πρώτα πρέπει, ξοδεύοντας χρήμα και χρήμα, να αγοράσουμε σύζυγο και να τον έχουμε κύριο του κορμιού μας. [...] Θα πάρουμε άραγε καλό ή κακό; Γιατί ο χωρισμός για τη γυναίκα είναι στίγμα, ούτε μπορεί στον άντρα της να λέει όχι. [...] Και αν βέβαια εμείς τα καταφέρουμε άριστα και ο άντρας ζει μαζί μας και σπκώνει τον ζυγό δίχως να δυσανασχετεί, είναι ζωή ζηλεμένη· αν όχι, δεν μας μένει παρά ο θάνατος. [...] Ο άντρας όμως, όταν τον βαραίνει το σπίτι, βγαίνει έξω και η καρδιά του ξαλαφρώνει. Εμείς οφείλουμε να έχουμε καρφωμένο το βλέμμα σε μια μόνο ψυχή. [...] Θα προτιμούσα να σταθώ τρεις φορές πλάι στην ασπίδα παρά να γεννήσω μία. Εγώ είμαι έρημη, άπολις και ο άντρας μου με ταπεινώνει.*

Εικαστικό:
Σοφία Χριστοδουλίδη, Γ' 6.1

Γιατί οι γυναίκες μπορούν να φθάσουν στο σημείο που έφθασε και η Μήδεια; Είναι η Μήδεια εγκληματική εκ φύσεως ή μήπως φταίει ο κοινωνικός περίγυρος που τη γεμίζει πίκρα και θυμό; Πώς σχετίζονται αυτά τα συναισθήματα με την κοινωνική θέση της γυναίκας στην εποχή του μεγάλου τραγικού ποιητή; Ο Ευριπίδης, ουσιαστικά, επιθυμεί να προβληματίσει τους σύγχρονούς του για την κοινωνική θέση της γυναίκας και σε καμία περίπτωση δεν αποσκοπεί στη στηλίτευση του γυναικείου φύλου. Πολλοί, μένοντας σε μια επιφανειακή ερμηνεία του έργου του, παρερμηνεύουν τον ίδιο τον ποιητή και τα νοήματα του έργου του. Αυτό είναι τουλάχιστον άδικο. Για μένα ο Ευριπίδης καταφέρνει να παραμένει ιδιαίτερα σύγχρονος – ακόμη και 2500 χρόνια μετά – αφού θίγει ένα από τα σοβαρότερα κοινωνικά προβλήματα που ταλανίζουν και τη δική μας εποχή: την ανισότητα των φύλων, την υποβάθμιση της γυναίκας, την ανάγκη της για δίκαιη αντιμετώπιση, την ανάγκη της για ξεσκλάβωμα από τον άντρα, την κοινωνία και τις στερεοτυπικές αντιλήψεις.

*Όλα τα αποσπάσματα είναι από τη μετάφραση του Θ. Κ. Στεφανόπουλου, Εκδόσεις Κίχλη.

Η εξίσωση που συνδέει την ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ και την ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ:
ΕΛΙΝΑ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ,
Β' 3.2   **ΕΛΙΑ ΠΙΠΕΡΑ,**
Β' 3.2

Στη σύγχρονη εποχή, σύμφωνα με κατεστημένες κοινωνικές αντιλήψεις, η ποδοσφαιρική ομάδα που επιλέγει κάποιος να υποστηρίξει τον καθιστά πολιτικά – κυρίως κομματικά και ιδεολογικά – εξαρτημένο από τις ιδέες και φιλοδοξίες του σωματείου στο οποίο ανήκει. Το κάθε άτομο έχει την ευχέρεια να επιλέξει την αθλητική ομάδα της αρεσκείας του και να ενταχθεί επισήμως στο σύνολο των φιλάθλων της. Εντούτοις, η επιλογή αυτή του προσφέρεται ως ένα πακέτο. Ένα πακέτο που εμπεριέχει πολιτικές κατευθύνσεις, πεποιθήσεις και απόψεις για καίρια και διαχρονικά θέματα που ταλανίζουν την Κυπριακή κοινωνία.

Αναμφισβήτητα, κάνοντας κάποιος μία αναδρομή στη δημιουργία και πορεία των Κυπριακών αθλητικών σωματείων διαπιστώνει τη σύνδεση ανάμεσα στον τομέα της πολιτικής και της ψυχαγωγίας. Η δημιουργία κάποιων αθλητικών σωματείων έχει προκύψει από σύνολα τα οποία είχαν αποκοπεί από άλλα σωματεία λόγω πολιτικοκομματικών και διοικητικών διαφορών, γι' αυτό και προκύπτουν «έχθρες», ανταγωνισμοί δηλαδή και αντιπαλότητες, μεταξύ τους. Ωστόσο, αξίζει να αναφερθεί πως το ποδόσφαιρο στην Κύπρο έχει λάβει στις μέρες μας νέες διαστάσεις. Αναλυτικότερα, στο παρελθόν το ποδόσφαιρο χαρακτηριζόταν καθαρά από τον υγιή συναγωνισμό μεταξύ των ομάδων και αποτελούσε γόνιμη και γνήσια ψυχαγωγία για τους φιλάθλους που το παρακολουθούσαν, οι οποίοι πανηγύριζαν τη νίκη της ομάδας τους τραγουδώντας και επικροτώντας τους παίκτες και την προσπάθειά τους. Πλέον, μία ποδοσφαιρική αναμέτρηση συγκαταλέγεται στα κορυφαία γεγονότα της ευρύτερης

κοινωνίας και οι δεδομένοι λιγιστοί φίλαθλοι μετατρέπονται σε ένα σμήνος φανατικών οπαδών που δεν περιορίζεται μόνο σε αθώους ύμνους αλλά καταφεύγει σε προκλητικές συμπεριφορές και υβριστικές εκφράσεις, καθώς αντιλαμβάνεται ως χρέος του την κυριαρχία της ομάδας του στο ευρύτερο κοινό. Επιπλέον, η άμεση ταύτιση των ομάδων με πολιτικές ιδεολογίες συμβάλλει στον περαιτέρω φανατισμό των οπαδών και οδηγεί σε βιαιότητες και ακρότητες με χαρακτηριστικά και δυστυχώς συχνά παραδείγματα τις πολλές υλικές ζημιές και βανδαλισμούς στους χώρους των γηπέδων ή και σε ιδιωτικές περιουσίες, απόπειρες εμπρησμού σε γύρω περιοχές αλλά και επιθέσεις σε σωματεία όπου στεγάζονται οι εκάστοτε αντίπαλες ομάδες. Ιδιαίτερα ανησυχητικά είναι τα πρόσφατα γεγονότα έξω από τα γήπεδα, τα οποία δεν επέφεραν μόνο υλικές ζημιές αλλά προκάλεσαν και τραυματισμούς μετά το πέρας ποδοσφαιρικών αναμετρήσεων.

Παρόλο που θα μπορούσαμε να υποθέσουμε πως το φαινόμενο του φανατισμού περιορίζεται αποκλειστικά μέσα στο χρονικό πλαίσιο του ποδοσφαιρικού αγώνα, η κρίση προεκτείνεται και εντείνεται και πέραν αυτού. Τα επεισόδια που λαμβάνουν χώρα μετά το πέρας των ποδοσφαιρικών αναμετρήσεων σε πολυσύχναστα μέρη καταδεικνύουν ότι οι εντάσεις και αντιπαλότητες δεν ατονούν αλλά έχουν καταστεί σχεδόν

αναπόφευκτες. Άμεσο αίτιο δεν είναι μόνο το τελικό αποτέλεσμα της αναμέτρησης αλλά και η πεποίθηση πως οι ιδεολογίες, οι οποίες εκπροσωπούνται από τη νικηφόρα ομάδα-σωματείο, έχουν μεγαλύτερη απήχηση στον λαό.

Αυτές οι ιδέες περνούν και στη νεολαία με τους νέους ποδοσφαιρόφιλους να επηρεάζονται αρνητικά από τα φανατικά οργανωμένα σύνολα. Αρκετοί νέοι φαίνονται να υιοθετούν αβίαστα και τυφλά ιδέες, απόψεις και συνήθειες θεωρώντας πως επειδή υποστηρίζουν τη συγκεκριμένη ομάδα θα πρέπει να ταυτίζονται και με την πλειονότητα των θιασωτών του αντίστοιχου σωματείου «συνεχίζοντας το έργο τους». Γινόμαστε, έτσι, άμεσα μάρτυρες της παντελούς έλλειψης κριτικής σκέψης πολλών νέων ανθρώπων. Στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος, ως μικρογραφίας της ευρύτερης κοινωνίας, οι μαθητές ανακοινώνοντας την ποδοσφαιρική ομάδα που υποστηρίζουν κρίνονται αυτόματα από τους υπόλοιπους και ενδέχεται να στοχοποιούνται από

μερίδα μαθητών που υποστηρίζουν μία διαφορετική ομάδα. Επομένως, μετά από κάποια ποδοσφαιρική αναμέτρηση επικρατεί συνήθως στα σχολεία μια αμύηλη κατάσταση με τις συζητήσεις των νέων να αφορούν στο αποτέλεσμα της αναμέτρησης και τα γεγονότα που το ακολούθησαν. Η πλειονότητα των συζητήσεων αυτών καταλήγει συχνά σε διαφωνίες και λογομαχίες. Στη χειρότερή τους μορφή ο διάλογος ξεφεύγει από το ποια ομάδα έχει παίξει καλύτερα και αρχίζει να λαμβάνει πολιτικές και κομματικές διαστάσεις με τις εκφράσεις να γίνονται πιο προκλητικές. Δεδομένων όλων το πιο πάνω, αδήριτη είναι η ανάγκη λήψης μέτρων που θα αποσκοπούν στην καλλιέργεια κριτικής σκέψης, η οποία δύναται να συμβάλει τα μέγιστα στην αντιμετώπιση της ταύτισης πολιτικών ιδεών με τα ποδοσφαιρικά σωματεία και τις ομάδες.

Αθλητισμός: Υποχείριο της Πολιτικής;

«Το ποδόσφαιρο τέλειο υποκατάστατο του πολέμου» (Auster, 2000)

ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ ΚΑΙ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΩΣΤΑ,
Α' 1.2

Ενώ η προέλευση του ποδοσφαίρου αμφισβητείται, αναμφισβήτητο θεωρείται το γεγονός ότι το ποδοσφαιρικό γήπεδο έχει μετατραπεί παγκόσμια σε μια σύγχρονη «αρένα», στην οποία διαδραματίζονται πολιτικές, κοινωνικές και ιδεολογικές συγκρούσεις. Αόρροια αυτών των συγκρούσεων αποτελούν τα φαινόμενα πολιτικής εκμετάλλευσης του ποδοσφαίρου, αλλά και η προσπάθεια πολιτικού, κοινωνικού και ιδεολογικού (από)προσανατολισμού μέσω αυτού. Δυστυχώς, αυτόν τον χαρακτήρα υιοθέτησε και το κυπριακό ποδόσφαιρο λίγα χρόνια μετά την εισαγωγή του στο νησί από τους Άγγλους κατακτητές στις αρχές του 20ού αιώνα.

Γενικότερα, με τον όρο πολιτικοποίηση του ποδοσφαίρου αναφερόμαστε στην εισχώρηση πολιτικών ιδεολογιών, σκοπιμοτήτων ή συμφερόντων στο άθλημα του ποδοσφαίρου. Το φαινόμενο αυτό μπορεί να λάβει πολλές μορφές, όπως εμφάνιση πολιτικών συμβόλων ή μηνυμάτων (από παίκτες, ομάδες ή οπαδούς) στον χώρο του γηπέδου ή ακόμη και «εκμετάλλευση» / «κατάχρηση» του ίδιου του αθλήματος, ως μέσου διαμαρτυρίας ή ανάδειξης πολιτικών ιδεολογιών. Η πολιτική ανάμειξη στο ποδόσφαιρο περιλαμβάνει συχνά κυβερνητικές παρεμβάσεις που στοχεύουν στη ρύθμιση της λειτουργίας του αθλήματος, όπως διάθεση πόρων, ρύθμιση της συμπεριφοράς των φιλάθλων ή ακόμη και αποκλεισμός ορισμένων ομάδων ή παικτών στη βάση πολιτικών σκοπιμοτήτων

Στην Κύπρο, το φαινόμενο της πολιτικοποίησης του αθλήματος είναι άμεσα συνδεδεμένο με την πολυτάραχη ιστορία του νησιού. Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή, θα λέγαμε ότι το 1948 ήταν μια χρονιά η οποία αποτέλεσε ορόσημο στην ιστορία του κυπριακού ποδοσφαίρου. Την εν λόγω χρονιά στην Ελλάδα υπήρξαν πολιτικές αναταραχές – ως αποτέλεσμα του ψυχροπολεμικού κλίματος που επικρατούσε μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου – οι οποίες οδήγησαν στον ελληνικό εμφύλιο πόλεμο και στην ένοπλη σύγκρουση μεταξύ του Ελληνικού Στρατού και των αντάρτικων δυνάμεων του Δημοκρατικού Στρατού. Η ιδεολογική αυτή διαμάχη μεταφέρθηκε και στην Κύπρο και διείσδυσε τόσο στην πολιτική ζωή του τόπου όσο και στον αθλητισμό, μιας και οι περισσότεροι αθλητικοί παράγοντες τότε ασχολούνταν και με την πολιτική.

Μετά την επικράτηση του Ελληνικού Στρατού στην Ελλάδα, γράφτηκαν κάποιες από τις μελανότερες σελίδες της σύγχρονης ιστορίας, αφού ακολούθησε η εκτέλεση, φυλάκιση και εξορία χιλιάδων ανταρτών. Το ίδιο παράδειγμα ακολούθησε και η Κύπρος, αφού οι «αριστερές/κομμουνιστικής» ιδεολογίας αθλητές αποκλείονταν από τους συλλόγους της εποχής, προκειμένου να επικρατήσει το εθνικόφροσύνης κλίμα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ίδρυση νέων σωματείων «αριστερών» ιδεολογίας, όπως αυτό της Ομόνοιας στη

Λευκωσία, της Νέας Σαλαμίνας στην Αμμόχωστο και της Αλκής στη Λάρνακα.

Η πολιτικοποίηση του ποδοσφαίρου θεωρείται γενικά αρνητική για διάφορους λόγους. Στην περίπτωση του κυπριακού ποδοσφαίρου, η κομματικοποίηση αυτή οδηγεί πολύ συχνά σε φαινόμενα κουλιγκανισμού και φανατισμού, όχι μόνο στον γηπεδικό χώρο αλλά και έξω από αυτόν. Την τελευταία εικοσαετία ειδικά, το φαινόμενο της βίας υποκινούμενο από τους ποδοσφαιρικούς παράγοντες βρίσκεται σε έξαρση. Συνέπεια όλων αυτών είναι η δημιουργία στερεοτυπικών αντιλήψεων στην κοινωνία του τόπου, αλλά και η υπονόμηση της κοινωνικής συνοχής. Για παράδειγμα, ένας φιλάθλος με πεποιθήσεις που τείνουν προς τη μία ή την άλλη μεριά δύσκολα μπορεί να ταυτιστεί με το σύνολο των φιλάθλων της «αντίπαλης» ομάδας.

Με λύπη διαπιστώνουμε ότι η πολιτικοποίηση του ποδοσφαίρου στην Κύπρο οδηγεί μέχρι και σήμερα σε εσωτερικές κοινωνικές διαμάχες, αλλά και φαινόμενα βίας και παραβατικότητας, υπονομεύοντας την κοινωνική συνοχή, αλληλεγγύη και συνεργασία. Αν και οι αρχές της Κύπρου έχουν λάβει μία σειρά από μέτρα για την αντιμετώπιση της οπαδικής βίας – όπως αύξηση της ασφάλειας στους αγώνες, απαγόρευση παρακολούθησης αγώνων από φιλάθλους, προώθηση

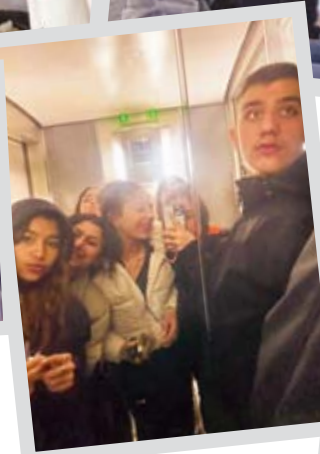
εκστρατειών ευαισθητοποίησης – τα περιστατικά βίας εξακολουθούν να συμβαίνουν και η ανάγκη εξασφάλισης ασφαλών και ευχάριστων γηπεδικών εμπειριών για τους πραγματικούς φιλάθλους παραμένει διαρκής. Ωστόσο, παρά τις προκλήσεις που θέτει η πολιτικοποίηση του ποδοσφαίρου, το άθλημα παραμένει αρκετά δημοφιλές στο νησί και εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πτυχή του κυπριακού πολιτισμού, υπογραμμίζοντας παράλληλα τη δύναμή του να ελκύει την προσοχή του λαού σε σημαντικά κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα.

Γι' αυτό είναι σημαντικό το ποδόσφαιρο να παραμείνει μια ενωτική δύναμη, απαλλαγμένο από πολιτικές επιρροές και να προσφέρει μια θετική και ευχάριστη εμπειρία για όλους τους εμπλεκόμενους. Το γήπεδο πρέπει να είναι ο χώρος όπου τα άτομα μπορούν να ενωθούν για να απολαύσουν από κοινού ένα άθλημα απαλλαγμένο από την επιρροή της πολιτικής και των πολιτικών ατζέντνων. Το ποδόσφαιρο είναι το άθλημα που έχει τη δύναμη να φέρνει κοντά ανθρώπους από όλα τα κοινωνικά στρώματα και να δημιουργεί μια αίσθηση ενότητας και κοινότητας. Και όταν η πολιτική μπαίνει στην εξίσωση, μπορεί να οδηγήσει σε διχασμό και σύγκρουση, να περιορίσει την ελευθερία του λαού και να υπονομεύσει τον θετικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει ο αθλητισμός στην κοινωνία.

Εικαστικό: Ραφαέλλα Χριστίνα Μπέικερ, Α' 1.2

Δασουπολίτικα Κλισέ

- I love you 😊
- Βάλε τον τύπο τζιαι εν να φκει!
- Εν να σχίσω τα πτυχία μου 😊
- Αστειεύομαι παιδιά 😊
- Τώρα να πας; Ρωτά με ξανά σε 5 λεπτά!
- Εϊ!
- Άτε μάνα μου 😊
- Έχω και τα ψυχαναγκαστικά μου 😊
- Όι άλλο;
- Τζεί που την sosάρα 😊
- Κόφτε το 😊
- Αν μου δώκετε σεβασμό, να σας γίνω χαλί να με πατήσετε 😊
- Η Νάσα μας κλέβει το διάστημα 😊
- Παιθκιά ησυχία please
- Όλα είναι μια φενάκη 😊
- Μην χρησιμοποιείτε αποσμητικά γιατί μεγαλώνει η τρύπα του οζοντος 😊
- Αν το κάνεις λάθος θα πηδήξω από το μπαλκόνι 😊
- Με άπταιστα Ελληνικά πάντα!!!

Λίγα λόγια από τον Πρόεδρο του ΚΜΣ

Και κάπου εδώ, ένα ακόμα ταξίδι των μαθητικών μας χρόνων φτάνει στο τέλος του. Η φετινή σχολική χρονιά ήταν ξεχωριστή, με αρκετές δυσκολίες, με πολύ άγχος, με εξετάσεις τετραμήνων αλλά ταυτόχρονα γεμάτη με ευχάριστες αναμνήσεις και εμπειρίες που θα μείνουν για πάντα χαραγμένες στο μυαλό και την καρδιά μας. Ήταν η πρώτη φορά μετά από τρία περίπου χρόνια, που είχαμε την ευκαιρία να βρούμε τους ρυθμούς μας και να μπορέσουμε να χαρούμε και να απολαύσουμε πράγματα που ως έφηβοι μαθητές είχαμε στερηθεί. Οι άχαρες και πρωτόγνωρες για όλους μας διαδικασίες των προηγούμενων χρόνων, που επιβλήθηκαν λόγω της πανδημίας, έδωσαν τη θέση τους σε ενδοσχολικές κι εξωσχολικές δράσεις, σε γιορτές και εκδηλώσεις, σε εκπαιδευτικά ταξίδια, σε συμμετοχές σε διαγωνισμούς και προγράμματα, σε βραβεύσεις και διακρίσεις.

Φέτος, είχα την τιμή να επιλεγώ από τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές μου στη θέση του Προέδρου του ΚΜΣ, μια θέση που μου έδωσε την ευκαιρία να δω πιο βαθιά τις ανάγκες, τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς της δασουπολίτικης μαθητικής κοινότητας. Νιώθω μεγάλη ικανοποίηση, γιατί με τη συνεργασία των υπόλοιπων μελών του ΚΜΣ θέσαμε ως στόχο να αποτελούμε τη φωνή του κάθε μαθητή και μαθήτριας. Προσπαθήσαμε να σταθούμε πλάι τους και να τους στηρίξουμε, ακούγοντας κάθε ανησυχία,

εισήγηση και προβληματισμό τα οποία μπορεί να είχαν, προσπαθώντας να τους ικανοποιήσουμε στο ύψιστο μέτρο των δυνατοτήτων μας.

Πλησιάζοντας, λοιπόν, στο τέλος αυτής της διαδρομής των τριών χρόνων του Λυκείου, θα ήθελα ως τελειόφοιτος και εγώ, να απευθυνθώ ιδιαίτερα στους μαθητές της τρίτης τάξης: Αγαπημένοι μου συμμαθητές και συμμαθήτριες, φίλοι και φίλες, φτάσαμε λοιπόν στην τελική ευθεία και καλούμαστε πλέον να αντιμετωπίσουμε τον έξω κόσμο με ωριμότητα, έχοντας ως εφόδια όλα όσα μάθαμε και βιώσαμε κατά τη διάρκεια των σχολικών μας χρόνων. Σας εύχομαι πραγματικά ό,τι κι αν κάνετε στη ζωή σας να είστε πάνω απ' όλα ευτυχημένοι, θετικοί και χαρούμενοι. Να προσπαθείτε πάντοτε να γίνεστε η καλύτερή σας εκδοχή και να επιτυγχάνετε τους στόχους σας έχοντας πάντα στο μυαλό σας ότι με σκληρή προσπάθεια και εργατικότητα όλα είναι εφικτά! Έχοντας πάντα στο μυαλό σας τις Ιθάκες σας, να μην ξεχνάτε ποτέ πως αυτές είναι που θα σας δώσουν το κίνητρο για την πραγμάτωση των στόχων σας και το όμορφο γεμάτο εμπειρίες ταξίδι της ζωής σας! Καλή τύχη, καλή σταδιοδρομία και καλή ζωή!

Χρίστος Βατυλιώτης,
Πρόεδρος Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου
2022-2023

